

Εγώ δ' ἐνούθετοιω αἰεὶ τὰ δίχαια, λέγων ἄ
 μή τὰ τέχνα ἐγχεταλείπειν. ἢ θατέρου κα-
 κίω. ὃ δ' ἀπεκρίνατό μοι. Ὅτι οὐδ' ἂν ἦ αὐτὸς, ἐ-
 Euripid. ςαι ἄλλα παιδία. ὃ τοὺς ἀφισαυδύοις * Αἰ-
 γυπῆσις ἀποκρίνασθαι φησιν ὁ Ἡρόδοτος. ἢ
 ὅσα ἡδέα τοῖς δίχαιαίς. ἀπολογουμένων δ' ἐ-
 λατῆρον ἢ διήγησις. αἱ δ' ἀμφοσθητήσις, ἢ μὴ
 γεγενῆσθαι, ἢ μὴ βλαβερόν εἶναι, ἢ μὴ ἀδικεῖν,
 ἢ μὴ τηλικούτων. ὥστε πρὸς τὸ ὁμολογευόμενον
 οὐδ' ἀφαιρέσιον, εἰ μὴ πρὸς ἐκείνο σιωπήσῃ,
 οἷον εἰ πεπορακται, ἀλλ' οὐκ ἀδικον. ἐν πε-
 πορακταῖσι δ' εἰ λέγειν, ὅσα μὴ πορα-
 κτῆσθαι, ἢ οἰκτεῖν, ἢ δεινῶσιν φέρει. παρὰ
 Οδυσσ. 1. διήγημα ὁ Ἀλκίνοῦ ἀπόλογος, ὅτι πρὸς τὴν
 Κύκλωτα Πηνελόπειαν ἐπέζηκοντα * ἐπεσι πεποίηται, καὶ
 ὡς Φαῦλλος τὸν * Κύκλον, καὶ ὁ ἐν δ' Οἰνεῖ
 ἀπόλογος. ἢ ἡλικίῳ δ' εἰ δὲ τὴν διήγησιν εἶναι. ἢ ἔσται
 ἢ τῆσθαι, αἱ εἰδωμένων τὴν ἡθος ποιεῖ. ἐν μὲν δὲ, ὅ
 ἀποραρεσιν δηλωῖ. ποιὸν δὲ τὸ ἡθος, ὅ ποιῶν
 τῶσθαι. ἢ ἢ ἀποραρεσις ποία τὰς τέλει. * ἢ ἔσται
 τῆσθαι οὐκ ἔχουσι οἱ μαθηματικὸν λόγον ἢ θη,
 ὅτι οὐδὲ ἀποραρεσιν τὸ γὰρ οὐδ' ἐνεκα οὐκ ἔχου-
 σιν, ἀλλ' οἱ Σωκρατικοί. πρὸς τοῦτων γὰρ λέ-
 γουσι. ἀλλὰ ἢ ἡλικίῳ τὰ ἐπὶ πόρῃα ἐκάσθαι ἢ θη.
 οἷον ὅτι ἄμα λέγων ἐβάδιζε. δηλοῖ γὰρ θρασυ-
 τητα ἢ ἀρρηκίῃ ἡθος. καὶ μὴ ὡς ἀπὸ ἀφαι-
 ρείας λέγειν, ὡς πρὸς οἱ νῦν, ἀλλ' ὡς ἀπὸ ἀφαι-
 ρείας. Εγὼ δὲ ἐβουλόμην, καὶ ἀφαιρέσειν
 μὲν γὰρ τῆσθαι. ἀλλ' εἰ μὴ * ὡναίμην, βέλτιον
 τὸ μὲν γὰρ, φρονίμου. τὸ δ' ἀγαθὸν. φρονίμου
 μὲν γὰρ, ἐν τῶν τὸ ὠφέλιμον διώκειν. ἀγαθὸν
 δ', ἐν τῶν τὸ καλόν. αἱ δ' ἀπίστον ἢ, τότε τὴν αἴτιαν
 ὅτι λέγειν ὡς πρὸς Σοφοκλῆς ποιεῖ τὸ ἀδύνατον
 ὅτι οὐκ τῆσθαι Ἀντιγόνης, ὅτι μάλλον τῆσθαι ἀδελφοῦ
 ἐκείνου, ἢ αἰδρός, ἢ τέκνων. τὰ μὲν γὰρ ἀφαι-
 ρεῖσθαι ἀπολόμῃα.

In Anti-
 gone.
 Μὴ εἶς δ' ἐν ἀδου ἢ πατρὸς βεβηκῆτων,
 Οὐκ ἔσται ἀδελφὸς ὅστις αὐτὸν βλάσσει ποτέ.
 εἰ μὴ μὴ ἔχῃς αἰτίαν, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἀγνοεῖς ἀ-
 πίστα λέγων, ἀλλὰ φύσιν τοῦ εἶναι. ἀπίστον δ'
 γὰρ ἀλλό τι πορῆσθαι ἐκόντα, πλὴν τὸ συμ-
 φέρον ἔστι, ἐκ τῆσθαι παθητικῶν * λέγειν, διηγου-
 μένον καὶ τὰ ἐπὶ πόρῃα, ἢ ἴσασι, ἢ * τὰ ἴδια
 ἢ αἰτέ, ἢ ἐκείνῃ πορῆσθαι. Ὅ δ' ὡς τὸ μὴ
 ἢ ἀποβλέψας. καὶ ὡς πρὸς Κρατύλου Αἰ-
 σχίνης, ὅτι ἀφαιρέσειν καὶ τῶν χειρῶν ἀφαιρέσειν.
 πρὸς τὰ γὰρ. ἢ ἢ σύμβολα γὰρ τῶσθαι ἴσασι.
 σι, ἐκείνων ὡν οὐκ ἴσασι. πλείω δὲ τοιαῦτα
 λαβεῖν δὲ Ὁμήρου ὅστι.

λίγα διη-
 γουόμενος
 τὰ ἴδια
 ἢ ἀποπρ,

ut, Ego vero admonebam semper, iu-
 sta dicens, ne liberos desereret. Aut
 ad alterius improbitatem. Ille autem
 respondit mihi, Vbi ipse fuerit, fu-
 turos esse alios liberos. quod deficientes
 Ægyptios respondisse ait Herodotus. Aut
 quæcunque iucunda iudiciis. Defen-
 denti autem minor est narratio. Con-
 trouersæ verò sunt, aut Non esse fa-
 ctum: aut Non noxium esse: aut Non
 iniustum: aut Non tantum. Quare in
 re confessa non est insistendum, nisi
 quid ad illud pertineat, ut si factum est,
 at non iniustum. Præterea facta oportet
 dicere, quæcunque minimè, dum
 fiunt, aut miserationem aut indigna-
 tionem afferunt. Exemplum est Alcinoi
 apologus, qui apud Penelopen triginta
 versibus factus est. Et ut Phayllus Cir-
 culum, Et in Oeneo prologus, ac mora-
 tam oportet narrationem esse. idque erit,
 si nouerimus quid mores efficiant. Iam
 verò vnum est, prælectionem indicare.
 cuiusdam autem modi sunt mores, eo
 quod hæc cuiusdammodi sit, Et præle-
 ctio cuiusdammodi est, eo quod finis. Pro-
 pterea enim non habent Mathematici
 sermones, mores, quia ne prælectionem
 quidem. Nam cuius causa, non ha-
 bent, sed Socratici: de his enim di-
 cunt. alia morata sunt consequentia sin-
 gulis moribus, ut, quod simul dicens in-
 cedebat: declarat enim audaciam, & ru-
 sticitatem morum. Et non tanquam ex
 mentis agitatione dicere, ut ii qui nunc
 sunt, sed tanquam ex prælectione. Ego
 verò volebam, (etenim præligerem id,
 etiam si non facerem quæstum, quod me-
 lius est. Illud enim prudentis est; hoc
 probi. Prudentis enim est, ut utile per-
 sequatur: probi verò, ut honestum. Si
 verò fide careat, tunc causam subiun-
 gere, ut Sophocles suppeditat exem-
 plum ex Antigona, quod chariorem fra-
 trem haberet, quàm virum, aut filios.
 Nam eos fore, etiamsi perierint: Ma-
 tte vero & patre mortuis non frater vllus
 exoriri vnquam potest. Si vero non ha-
 beas causam, at tibi non esse occultum,
 se incredibilia dicere, sed natura talem
 esse. Neque enim credunt, aliud agere
 quemquam sponte præter id quod utile
 est. Præterea ex iis quæ afficiunt, di-
 cere, narrando & consequentia, & quæ
 sciunt, & quæ propria, aut huic aut illi
 adsunt. Ille vero abiit me respiciens. & ut
 de Cratylo Æschines, quod exhibilans, &
 manibus explodens: apposita enim ad
 persuadendum, quia indicia sunt ea quæ
 sciunt, illorum quæ nesciunt. Plurima
 autem, talia assumere ex Homero licet.

Sic ait. Anus verò obtendit manus fa- A
 ciei : quia lacrymare incipientes, attre-
 ctant oculos. Et statim inferas te ipsum
 cuiusdammodi, vt talem intueantur,
 & aduersarium, latens autem facias.
 Facile verò esse, perspicere oportet ex
 nuntiantibus. de quibus enim nihil sci-
 mus, tamen de iis concipimus suspicio-
 nem aliquam. Ac multis in locis narra-
 re, & quandoque non in principio.
 In deliberatione minimè narratio est;
 quia de futuris nemo narrat. Verùm si
 narratio fuerit, præteritorum erit, vt
 recordati illorum, meliùs consultant
 de iis quæ posterius erunt aut crimi-
 nantes, aut laudantes. Sed tunc ne-
 quaquam deliberantis obeunt munus. Si
 verò fide careat, polliceri oportet te &
 causam dicturum statim, & tractatu-
 rum eorum arbitratu : vt Iocasta Car-
 cini in Oedipode semper pollicetur, per-
 cunctante eo, qui quærebat filium. Et
 Æmon Sophoclis.

CAPVT XVII.

*De fide, seu confirmatione, &
 refutatione.*

Fidem verò oportet idoneam ad de-
 monstrandum esse. Ac demonstra-
 re opus est, (quoniam de quatuor est
 controuersia,) de re controuersa af-
 ferendo demonstrationem. vt si non fe-
 cisse controuersatur, in iudicio oportet
 huius maximè demonstrationem af-
 ferre : si verò non nocuisse, huius
 aut non tantoperè : aut iuste, non ali-
 ter ac si de facto controuersia esset. Ne-
 que verò lateat, necessarium esse in hac
 controuersia sola, alterum esse impro-
 bum. Non enim est ignoratio causæ,
 vt si qui de iusto controuersarentur.
 Quare in hoc diu insistendum est, in aliis
 verò secus. ac in demonstratiuis ple-
 rumque honestorum aut vtilium ampli-
 ficatio erit. Nam facta oportet credi. ra-
 rò enim & horum demonstrationes af-
 ferunt, si fide careant, aut si alius
 causam habeat. ac in deliberationi-
 bus, aut non futura esse contenderit
 aliquis, aut futura quidem, quæ
 censet, sed non iusta, aut non vtilia,
 aut non tanta. Oportet verò etiam per-
 spicere, nunquid mentiatur extra rem.
 tecmeria enim hæc apparent, quòd
 etiam in aliis mentitur. Sunt verò exem-
 pla maximè accommodata deliberationi:

Tom. III.

Ως ἀρ' ἔφη: γρηῖς δὲ κατέχευε χερσὶ οὐρα. ἢ
 πωρῶσαπα.

οἱ γὰρ δακρύειν ἄρχομενοι, ἔπιλαμβάνονται
 τῆν ὀφθαλμῶν. καὶ θυρὸς εἰσάγαγε σιαυτὴν
 ποῖον ἴνα. ἴνα ὡς τοῖον θεωρῶσι καὶ τὸν αἰλί-
 δικον, λαθάνων δὲ ποίει. ὅτι δὲ ῥάδ' ἐν, ὁ ῥάδ'
 δεῖ ἐκ τῆν ἀπαγγελλόντων. ὡς ἂν γὰρ
 μηδὲν ἴσμεν, ὅμως λαμβάνομεν ἡπόληψιν
 ἴνα. πολλὰ γὰρ δὲ δεῖ διηγεῖσθαι, καὶ εἰότε
 C ὅτι ἐν ἄρχῃ ἐν δὲ δημηγορία ἡκιστα διήγη-
 σίς ἐστίν, ὅτι ὡς τῆν μελλόντων οὐδεὶς διηγεί-
 ται. ἀλλ' ἐὰν ὡς διήγησις ἢ, τῆν ἡροληθῶν ἔ-
 στα, ἴν' αἰαμηθῶντες ἐκείνων, βέλιν βου-
 λῶσθαι ὡς τῆν ὑπερον, ἢ ἀφβαλλόντες,
 ἢ ἐπαμιοῦτες. ἀλλὰ τότε, οὐτὲ τὸ συμβού-
 λου* ποιεῖ ἔργον. ἀνδρ' ἢ ἀπίστον, ἡσυχρεῖ-
 πιδσι
 θῶν τε καὶ αἰτίαν λέγειν θυρὸς, καὶ ἀφ τατ-
 τεινοῖς βουλόσθαι. ὅτι, ἢ Ἰοκαστῆ καὶ Καρκίνου
 ἐν τῶν Οἰδίποδι, αἰεὶ ἡσυχρεῖσθαι, πτωτα-
 τοληθῶν τῆ ζήτωῦτος τὸν ἔσοι. καὶ ὁ Αἴμων ὁ
 C Σεφοκλέους.

ΚΕΦΑΛ. 17.

Περὶ πίστεων.

TΑΣ δὲ πίσεις δεῖ ἀποδεικτικὰς εἶ-
 ναι. ἀποδεικτικὰς δὲ γρηῖ, ἐπεὶ ὡς
 D πητάρων ἢ ἀμφισβήτησις, ὡς τῆ ἀμφισ-
 βηλυμῶν φέρουσα πλὴν ἀποδείξιν. ὅτι, εἰ ὅτι
 οὐ γρηῖται, ἀμφισβητεῖ, ἐν τῆ κρίσει δεῖ τῆ
 μάλιστ' ἀποδείξιν φέρειν. εἰ δὲ ὅτι ὅτι
 ἔβραψα τούτου, καὶ ὅτι οὐ τῶνδε, ἢ ὅτι διχάως
 ὡσαύτως καὶ εἰ ὡς τῆ γρηῖται τῆ ἢ ἀμ-
 φισβήτησις. μὴ λαθάνεται δὲ, ὅτι αἰατ' ἔχον
 ἐν τῶν τῆ ἀμφισβήτησις μῶν τὸν ἔτερον εἶ
 ποιησῶν. οὐ γὰρ ἐστὶ ἀγνοία αἰτία, ὡς ὡς
 E εἰ ἴνες ὡς τῆ διχάου ἀμφισβήτησιν. ὡς τ'
 ἐν τῶν γρηῖται. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, οὐ. ἐν
 δὲ τοῖς ἐπιδεικτικοῖς, τὸ πολὺ, ὅτι κακα* καὶ ἢ ἀφ.
 ὡφέλιμα, ἢ αὐξήσις ἔστα. ὡς γὰρ ὡς ἔργα-
 τα δεῖ πρὸ βεβαῖται. ὀλιγάκις γὰρ καὶ τούτων
 ἀποδείξεις φέρουσι, ἐὰν ἀπίστα ἢ, ἢ αἰ ἄλλος
 αἰτία ἔχη. ἐν δὲ τοῖς δημηγορικοῖς, ἢ ὡς ὅτι
 ἔστα, ἀμφισβήτησειεν αἰ πῖς. ἢ ὡς ἔστα μὴ
 ἀ καλῶν, ἀλλ' οὐ διχάου, ἢ ὅτι ὡφέλιμα, ἢ
 οὐ τηλικαύτα. δεῖ γὰρ ὅτι εἰ ἢ ἢ ἢ ἢ ἢ ἢ
 τὸς τῆ πρὸ ἔργατος. τικμήρια γὰρ τῶν φαί-
 νησιν καὶ τῆ ἄλλων, ὅτι ἢ ἢ ἢ ἢ ἢ ἢ ἢ
 μὴ ὡς ἔργατα, δημηγορικώτατα.

Zzz iiij

τὰ δ' ἐνθυμήματα, διχθμικώτερα· ἢ μὲν γὰρ
 πρὸ τοῦ μέλλοντος ὡς τ' ἐν τῷ γνησίῳ ἀνάγ-
 κη πρὸς δείγματα λέγειν· ἢ δὲ πρὸς ὄντων ἢ
 μὴ ὄντων, οὐ μάλ' ἄλλοι ἀποδείξεις ὅτι καὶ ἀνάγ-
 κη ἔχει γὰρ τὸ γενησὶς, ἀνάγκη. ἢ δὲ δὲ ἐφε-
 ξῆς λέγειν τὰ ἐνθυμήματα, ἀλλ' ἀσάμηνον
 ναί· εἰ δὲ μὴ, καταβλάττει ἀλλήλα· ὅτι γὰρ ἔ-
 τῆ ποσοῦ ὄρος·

Οδυσ. γ. Ω φίλ', ἐπεὶ τόσα εἶπες, ὅσ' αὖ πεπνυμέ-
 ρος αἴηρ.

ἀλλ' οὐ τοιαῦτα· καὶ μὴ πρὸς πρῶτων ἐνθυμή-
 ματα ζητεῖν· εἰ δὲ μὴ, ποιήσῃς ὅσα ἔμοι
 ποιοῦσι τῶν φιλοσοφώτων, οἱ συλλογίζονται
 τὰ γνωριμώτερα καὶ πισυτέρα, ἢ ὅτι ὡν λέ-
 γουσι· καὶ ὅταν πάρος ποιῆς, μὴ λέγε ἐνθυμή-
 μα· ἢ γὰρ ἐκκρούσῃ τὸ πάρος, ἢ μάττω εἰρη-
 κῆρον ἔσαι τὸ ἐνθυμήμα· ἐκκρούουσι γὰρ αἰ-
 κινήσῃς ἀλλήλας αἰάμα· καὶ ἢ ἀφανίζουσι,
 ἢ ἀδειφῃς ποιοῦσιν οὐδ' ὅταν ἠθικὸν τὸν λόγον,
 οὐ δὲ ἐνθυμήματι ζητεῖν αἶμα· οὐ γὰρ ἔχῃ ἔ-
 τι ἠθός, οὔτε πρῶταιρεσιν ἢ ἀποδείξεις· γνώμης
 δὲ χρῆσθαι καὶ ἐν διηγήσει, καὶ ἐν πίσει ἠθικὸν
 γὰρ· Καὶ ἐγὼ δέδωκα, καὶ ταῦτ' εἶδως, ὡς οὐ
 δεῖ πύθην· ἐὰν δὲ παθητικῶς, καὶ οὐ μετε-
 μέλει μοι, καὶ ὅσα ἢ διχθμικῶς· τούτω γὰρ πρὸς
 σι τὸ κέρδος· ἐμοὶ δὲ τὸ δίκαιον· τὸ δὲ διηγη-
 ρῆν χαλεπώτερον τῆ δικαιοσύνης, εἰκότως·
 ὅτι πρὸς τὸ μέλλον· ἐκ δὲ πρὸς τὸ γενη-
 σὶς, ὅ ἔπισητόν ἦδη καὶ τοῖς μαρτυροῖν, ὡς ἔφη
 Ἐπιπλοῦθις ὁ Κρήσι· ἐκείνος γὰρ πρὸς τῶν ἐσο-
 μένων οὐκ ἐμαυτὸ βέτο, ἀλλὰ πρὸς τῶν γενη-
 σὶτων ἰδῶ, ἀδηλων δὲ· καὶ ὁ νόμος, ἡ ποσότης
 ἐν πῆσι διχθμικῶς· ἔχουσι δὲ ἀρχῶν, ῥῆσιν
 βίβην ἀποδείξιν· ἔσθ' ἔχει πολλὰς ἀφαι-
 βας· οἷ, πρὸς ἀπὸ τὸ δικόν, ἢ πρὸς αὐτῶν, ἢ παθη-
 τικόν ποιῆν· ἀλλ' ἢ κίσα πρῶτων, * αὐτὸ μὴ ὀφείλη-
 ται· δὲ δὲ ἰὼν ἀποδεικνύται, τῆ ποσότης, ὅσα οἱ
 Ἀθηναῖοι ῥήτορες ποιοῦσι καὶ Ἰσοκράτης· καὶ γὰρ
 συμβιβάζουσι καταγρησῆ, οἷ Λακεδαιμονίων μὲν,
 ἐν τῷ πρῶτον Χάρητος, ἐν τῷ συμμα-
 χικῶν· ἐν τῷ τοῖς ὀφείληται, δὲ τὸν λόγον ἐπι-
 σοδομῶν ἐπαίμοις, οἷ Ἰσοκράτης ποιῆ· αἰεὶ γὰρ
 πῆνα εἰσάγει· ἔσ' ἔλεγε Γοργίας, ὅτι ἔχ' ὑπο-
 λείπει αὐτὸν ὁ λόγος, πῆ τὸ ὅτιν· εἰ γὰρ Ἀχιλλέως
 * λέγει, Πηλέως ἐπαίμοις, εἶτα Αἰακῶν, εἶτα * τὸν
 θεόν ὁμοίως ἔσ' ἀδρίαν· ἢ τὰ ἔσ' τὰ ποιῆ· ὅ τοῖον
 γὰρ ἔστιν· ἔχουσι μὲν οἷ ἀποδείξεις, ἔσ' ἠθικῶς
 λεκτέον, καὶ ἀποδεικτικῶς· ἐὰν ἢ μὴ ἔχῃς ἐν-
 θυμήματα, ἠθικῶς· ἔσ' μάλ' ἄλλοι τὰ ὀφείληται ἀρ-
 μόττει χρῆσθαι φαίνεσθαι, ἢ τὸν λόγον ἀκριβῆ·

ἀίγων,
 πῆ ποσ.

A enthymemata autem iudicio. illa enim cir-
 ca futurum est, ut ex præteritis necesse
 sit exempla ducere: hoc verò de iis quæ
 sunt, vel non sunt, cuius rei magis de-
 monstratio est necessaria. habet enim,
 quod factum est, necessitatem. Non o-
 portet autem continenter dicere enthy-
 memata, sed permiscere, alioqui se læ-
 dunt inuicem. est enim & quanti termi-
 nus: O amice, quoniam tam multa dixi-
 sti, quàm multa sapiens vir. Sed non talia.
 Et non de omnibus enthymemata quære-
 re. sin minus, facies, quod nonnulli fa-
 ciunt ex philosophantibus, qui syllogismo
B concludunt notiora, & certiora, quàm ea
 ex quibus dicunt. Et, cùm affectum con-
 citas, ne dicas enthymema: eiiciet enim
 affectum: aut frustra dictum erit enthy-
 mema. nam eiiciunt motiones se inuicem,
 quæ simul sunt, & aut se conficiunt, aut
 debiles reddunt. Nec cùm moratam ad-
 hibes orationem, oportet enthymema ali-
 quod quære simul: non enim habet
 mores, nec prælectionem demonstratio.
 Sententiis autem utendum est & in nar-
 ratione, & in fide. moratum enim est, Ego
 dedi, etiam id sciens, non oportet cre-
 dere. si verò affectè, Et non pœnitent me,
 etiam iniuria affectum. Huc enim su-
 perest iucrum: mihi, iustum. Versari
 verò in deliberatio genere, difficilius
 est, quàm in iudiciali. meritò: quia cir-
 ca futurum est. ibi verò circa præteri-
 tum, quòd scientia comprehendere potest
 etiam à vaticibus, ut dixit Epimenides
 Cres. Ille enim de futuris non vaticina-
 batur: sed de præteritis quidem, at obs-
 curis. Et lex fundamentum est in iudi-
 cialibus. qui verò habet principium, cum
D facilius est inuenire demonstrationem.
 Et non habet multa diuerticula, ut con-
 tra aduersarium, vel de ipso, vel ad affe-
 ctum afferendum. Verùm hæc minimè
 omnium, nisi egrediatur. Oportet igitur
 indigentem id facere, quod Athe-
 nienses oratores faciunt, & Isocrates. et-
 enim deliberans accusat, ut Lacedæmo-
 nios in Panegyrico: Chærem autem in
 Sociali. Ac in demonstratiuis oportet
 orationem intexere laudibus, ut Iso-
 crates facit. Semper enim aliquem in-
E fert. & quod dicebat Gorgias, non de-
 esse sibi orationem, hoc ipsum est. si
 enim de Achille loquatur, Peleum
 laudat, deinde Æacum, deinde Deum.
 Similiter verò etiam fortitudinem. aut
 hæc, & illa facit: quod tale est. Ac
 habenti quidem demonstrationes, &
 moratè dicendum, & demonstrati-
 uè: si verò non habeas enthymemata,
 moratè. Et magis probo conuenit bonum
 appetere, quàm exquisitam orationem.

Ex enthymematibus verò , quæ valent ad refutandum , magis probantur , quàm quæ ad demonstrandum : quia quæcun- que refutationem efficiunt , magis syllo- gismo conclusa sunt. iuxta enim se posi- ta magis contraria cognoscuntur. Quæ verò sunt contra aduersarium , non alte- ra aliqua species, sed fides sunt, quæ par- tim solunt obiectione , partim ratioci- natione. Atque oportet tum in consul- tatione, tum in iudicio , qui priore loco dicit, eum facere suam ipsius fidem prius, posteriùs verò contrariis occurrere, sol- uendo , & eleuando. Sin autem multi- plex sit aduersa caussa prius contrariis, vt fecit Callistratus in Messeniaca concio- ne : quæ enim dicturi erant , cùm is sus- tulisset, tunc ipse dixit. Qui verò loco posteriori dicit, ei prius quæ sunt contra aduersarii rationem , dicenda , soluendo, & ratiocinationem opponendo , & maxi- mè si probata sint. vt enim hominem an- tè in crimen vocatum non recipit ani- mus : eodem modo ne orationem qui- dem , si aduersarius bene videatur dixisse. Oportet igitur locum parare in auditore futuræ orationi. Erit autem id , si sustu- leris. Quamobrem aut aduersus omnia, aut quæ maxima sunt , aut quæ probata, aut facile possunt refutari pugnando ; sic quæ sua sunt , fide digna reddenda sunt. Deabus primùm patrociniùm suscipiam. Ego enim Iunonem. In his attingit, pri- mum, quod insulsissimum est. Ac de fi- de quidem hæc. Quod attinet ad mo- res , quoniam nonnulla de se dicere, aut inuidiam , aut loquacitatem , aut obtre- ctationem habet : & de alio , aut conui- tium aut rusticitatem : alterum opus est dicentem inducere , quod Isoerates facit in Philippo , & in Antidosi , & vt Archi- lochus vituperat : inducit enim patrem dicentem de filia in iambo , Rerum ins- perata nulla est, neque iuramentum ne- gari potest. Et Charonem fabrum in iambo , cuius principium est , Non mihi quæ sunt Gygæ. Et vt Sophocles Æmo- nem de Antigona apud patrem , tan- quam dicentibus aliis. Oportet verò im- mutare enthymemata , & sententias fa- cere aliquando : vt Opus est pactiones fa- cere , qui mentem habent , cùm prospe- ra fortuna viuuntur : sic enim fuerint opti- ma conditione. Enthymematicè autem: si enim oportet, cùm commodissimæ sint, & meliorem afferant conditionem pactio- nes , tunc pacisci, prospera fortuna viuentes oportet pacisci.

A τῶν δὲ ἐνθυμημάτων τὰ ἐλεγκτικὰ μᾶλλον
 ἀδοκιμῆ τῶν δεικνύστων. οὐδ' ὅσα ἐλεγχον ποιῆς,
 μᾶλλον [δὴ λένε π] συλλελογίσαι. ὡς ἄλλη-
 λα γὰρ μᾶλλον τὸ μᾶλλον γινώσκονται. τὰ δὲ
 πρὸς τὸν ἀντιδικόν, οἳ χ' ἐπιθνήσκεις, ἀλλὰ
 τῶν πίστεων ὅτι, τὰ μὲν λίσσασθαι ἐστὶν τὰ δὲ
 συλλογισμῶν. δεῖ δὲ ἔσθαι συμβουλήν, καὶ ἐν
 δίκῃ, ἀρχόμενον μὲν λέγειν τὰ ἐμὰ πείσεις
 πρὸς τὸν ἕτερον δὲ, πρὸς τὸ μᾶλλον ἀποδύ-
 ναι λύνοντα καὶ * πρὸς ἀφ' ἑσέων. ἀνὲρ δὲ πο-
 λύχρηστος ἢ ἢ ἐπιπίπτει, πρὸς τὸν τὰ ἐμὰ
 λύνοντα οἷον ἐποίησε Καλλίστρατος ἐν τῇ Μεσσηνια-
 κῇ ἐκκλησίᾳ. ἀ γὰρ ἐρῶσι, πρὸς αἰετῶν οὐ-
 πτωσὶ τότε αὐτὸς * εἶπεν. ἕτερον δὲ λέγοντα,
 πρὸς τὸν τὰ πρὸς τὸν ἐπιθυμῶν λόγον λεκτέον,
 λύνοντα ἔσθαι συλλογισμῶν, καὶ μάλιστα
 αὐτὸν ἀδοκιμῆς ἢ. ὡς ὅτι γὰρ ἀνὲρ πο-
 τὸ πρὸς ἀφ' ἑσέων ἀδύνατον οὐδέ τι ψυχῆ, τὸν
 αὐτὸν ἔσθαι, ἐστὶν λέγον, ἐμὸν ὁ ἐπιθυμῶν δὲ
 δίκῃ εἰρηκεῖται. δεῖ οὖν χῶρον πείσειν ἐν τῷ ἀ-
 κροατῇ τὰ μάλιστα λόγῳ ἔσθαι δὲ, αὐτὸν ἀ-
 ληθὲς δὲ ἢ πρὸς πᾶσι, ἢ τὰ μίσητα, ἢ τὰ
 ἀδοκιμῶν ἢ τὸν δι' ἐλεγκτικὰ μαχεσάμενον,
 οὕτω τὰ αὐτὸν πείσει ποιητέον.

Ταῖς θεαῖσι πρὸς τὰ σύμμαχος γηήσομαι. Furij Troas.
 Εγω γὰρ Ηρα. - -

D ἐν τούτοις ἴψατο πρὸς τὸν τῶν ἀντιδικῶν. πρὸς
 μὲν οὖν πίστεων ταῦτα. εἰς δὲ τὸ ἦθος, ὅτι
 ἔνια πρὸς αὐτὸν λέγειν, ἢ ἐπιθνήσκει, ἢ μακρο-
 λογίαν ἢ ἀνυπολόγητον ἔχει. καὶ πρὸς ἄλλου, ἐν
 λισθηρίας, ἢ ἀρχαίας. ἕτερον γὰρ λέγοντα
 ποιῆν, ὅτι Ἰσοκράτης πείσει ἐν τῷ Φιλίππῳ,
 καὶ ἐν τῷ ἀντιδύσει. ἔσθαι ὁ Ἀρχίλοχος ψεῦ-
 ποιῆν γὰρ τὸν πατέρα λέγοντα πρὸς τῆς θυγα-
 τῆς, ἐν τῷ ἰάμβῳ,

Χρημάτων δ' ἀελπτον οὐθέν ἔστιν, οὐδ' ἀπώμοτον.
 ἔ * ἦν Χάρωνα τὸν τέκνονα] ἐν τῷ ἰάμβῳ,
 οὐδ' ἢ δ' ἔχει,

E Οὐ μοι τὰ Γύγῳ. καὶ ὡς Σοφοκλῆς τὸν
 Αἴμονα πρὸς τῆς Αἰτήνης πρὸς τὸν πατέ-
 ρα, ὡς λεγόντων ἐτέρων. δεῖ δὲ καὶ μεταβάλλ-
 λει τὰ ἐνθυμημάτων, ἔσθαι γῶμας ποιῆν ἐπίοτε
 οἷον, γὰρ τὰ διαλλαγῆς ποιῆν τοῖς νομῶν ἔχον-
 τας, ἀτυχοῦσας. οὕτω γὰρ αὐτὸν μίσητα πλεονε-
 κτεῖν. ἐνθυμηματικῶς δὲ. εἰ γὰρ δὲ, ὅταν
 ἀφελιμῶνται ὡς καὶ πλεονεκτικῶς αἰ-
 κεταλλαγῆναι, ἔσθαι κατὰ ἀλλαγῆσθαι, ἀτυ-
 χοῦσας δὲ κατὰ ἀλλαγῆσθαι.]

& is affirmavit. Nonne igitur iuste, inquit, & tu peribis? & Minime, inquit. illi enim cum pecunias accepissent, hæc egerunt: ego vero nequaquam, sed ex sententia. Quare neque interrogare oportet post conclusionem, neque conclusionem interrogare, nisi multum super sit veri. Ridicula autem quoniam aliquem videntur usum habere in contentionibus, & oportere dicebat Gorgias, sceria discutere aduersariorum risu, at risum seruis: rectè dicens; expositum est quot genera ridiculorum sint in iis quæ tradita sunt de poetica: quorum vnum quidem conuenit libero; alterum vero nequaquam. Quod igitur conueniens erit sibi, sumet. Est autem dissimulatio scurrilitate liberalior. Ille enim sui causa fingit ridiculum; scurra vero, alterius.

A. Ἐὸς ἔφη. Οὐκοῦν διχόμενος ἀνὲρ, ἔφη, ἔσσι ἀπόλοιο; Οὐδὲν ἔφη. οἱ μὲν γὰρ χεῖματα λαβόντες, ταῦτα ἐπαράξαι ἐγὼ δὲ, οὐδ' ἀλλὰ γὰρ μὴ δὲ οὐτε ἐπαράξαι διτμῆς ἔσσι συμπερασμα, οὐτε τὸ συμπερασμα ἐπεραπῶν, εἰ μὴ τὸ πολὺ παρῆ τῷ ἀληθοῦς. παρῆ δὲ τῷ γελῶν, ἐπειδὴ πῖνα δοκεῖ χεῖσιν ἔχειν ἐσσι τοῖς ἀγῶσι, ἔδαιν ἔφη Γοργίας, πῖνα μὲν ἀποδοῦναι ἀφ' ἀφ' αἰρεῖν τῷ ἐναπῶν γελῶσι, τὸν δὲ γελῶσι ἀποδοῦναι ὀρθῶς λέγων, εἰρησῆσαι πῶσα εἶδη γελῶν ἔστιν ἐσσι τοῖς παρῆ ποικιλικῆς. ἄντ' ἀφ' ἀρμότῃ ἐλθῶν ἔσσι δὲ, οὐδ' ὅπως δῖα τὸ ἀρμότῃον αἰταῖς λήψεται. ἔσσι δὲ ἢ εἰρηνεῖα τῆς βωμολοχίας ἐλθῶν κειώτερον. ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν ἔνεκα ποιῆσσι τὸ γελῶν. ὁ δὲ βωμολοχος, ἐπέρου.

CAPVT XIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

De peroratione.

Περὶ ἐπιλόγου.

Peroratio componitur ex quatuor, tum ex eo, ut erga se ipsum compareret bene auditorem, & in aduersarium malè: tum ex eo, ut amplificet, & deprimat: tum ex eo, ut ad affectus auditorem constituat, tum ex memoriæ renouatione. Factum enim natura est ut postquam demonstraerit, se quidem verum, aduersarium autem falsum, sic laudet, & vituperet, & expoliat. Duorum autem alterum oportet spectare: aut se his bonum, aut simpliciter: illum vero malum his, aut simpliciter. Iam vero ex quibus tales comparare oporteat, expositi sunt loci: unde bonos oporteat comparare, & malos. Postquam vero hoc demonstratum iam fuerit, augere licet secundum naturam, & extenuare. Oportet enim facta constare, si dicturus est, quantum. Etenim corporum incrementum est ex iis quæ antè insunt. Vnde vero oporteat augere, & extenuare, expositi sunt loci prius. Postea, cum manifesta sint, & qualia & quanta, ad affectus impellit auditorem. Hi autem sunt misericordia, & indignatio, & ira, & odium, & inuidia, & æmulatio; & contentio. Dicti vero etiam sunt horum loci superius. Quare reliquum est, in memoriam reuocare, quæ antè dicta sint. id autem conuenit facere ita, ut aiunt in procemiis, non rectè dicentes: ut enim bene percipi possint, iubent sæpe dicere.

Οὐδὲν ἔφη. Οὐκοῦν διχόμενος ἀνὲρ, ἔφη, ἔσσι ἀπόλοιο; Οὐδὲν ἔφη. οἱ μὲν γὰρ χεῖματα λαβόντες, ταῦτα ἐπαράξαι ἐγὼ δὲ, οὐδ' ἀλλὰ γὰρ μὴ δὲ οὐτε ἐπαράξαι διτμῆς ἔσσι συμπερασμα, οὐτε τὸ συμπερασμα ἐπεραπῶν, εἰ μὴ τὸ πολὺ παρῆ τῷ ἀληθοῦς. παρῆ δὲ τῷ γελῶν, ἐπειδὴ πῖνα δοκεῖ χεῖσιν ἔχειν ἐσσι τοῖς ἀγῶσι, ἔδαιν ἔφη Γοργίας, πῖνα μὲν ἀποδοῦναι ἀφ' ἀφ' αἰρεῖν τῷ ἐναπῶν γελῶσι, τὸν δὲ γελῶσι ἀποδοῦναι ὀρθῶς λέγων, εἰρησῆσαι πῶσα εἶδη γελῶν ἔστιν ἐσσι τοῖς παρῆ ποικιλικῆς. ἄντ' ἀφ' ἀρμότῃ ἐλθῶν ἔσσι δὲ, οὐδ' ὅπως δῖα τὸ ἀρμότῃον αἰταῖς λήψεται. ἔσσι δὲ ἢ εἰρηνεῖα τῆς βωμολοχίας ἐλθῶν κειώτερον. ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν ἔνεκα ποιῆσσι τὸ γελῶν. ὁ δὲ βωμολοχος, ἐπέρου.

Οὐδὲν ἔφη. Οὐκοῦν διχόμενος ἀνὲρ, ἔφη, ἔσσι ἀπόλοιο; Οὐδὲν ἔφη. οἱ μὲν γὰρ χεῖματα λαβόντες, ταῦτα ἐπαράξαι ἐγὼ δὲ, οὐδ' ἀλλὰ γὰρ μὴ δὲ οὐτε ἐπαράξαι διτμῆς ἔσσι συμπερασμα, οὐτε τὸ συμπερασμα ἐπεραπῶν, εἰ μὴ τὸ πολὺ παρῆ τῷ ἀληθοῦς. παρῆ δὲ τῷ γελῶν, ἐπειδὴ πῖνα δοκεῖ χεῖσιν ἔχειν ἐσσι τοῖς ἀγῶσι, ἔδαιν ἔφη Γοργίας, πῖνα μὲν ἀποδοῦναι ἀφ' ἀφ' αἰρεῖν τῷ ἐναπῶν γελῶσι, τὸν δὲ γελῶσι ἀποδοῦναι ὀρθῶς λέγων, εἰρησῆσαι πῶσα εἶδη γελῶν ἔστιν ἐσσι τοῖς παρῆ ποικιλικῆς. ἄντ' ἀφ' ἀρμότῃ ἐλθῶν ἔσσι δὲ, οὐδ' ὅπως δῖα τὸ ἀρμότῃον αἰταῖς λήψεται. ἔσσι δὲ ἢ εἰρηνεῖα τῆς βωμολοχίας ἐλθῶν κειώτερον. ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν ἔνεκα ποιῆσσι τὸ γελῶν. ὁ δὲ βωμολοχος, ἐπέρου.

Οὐδὲν ἔφη. Οὐκοῦν διχόμενος ἀνὲρ, ἔφη, ἔσσι ἀπόλοιο; Οὐδὲν ἔφη. οἱ μὲν γὰρ χεῖματα λαβόντες, ταῦτα ἐπαράξαι ἐγὼ δὲ, οὐδ' ἀλλὰ γὰρ μὴ δὲ οὐτε ἐπαράξαι διτμῆς ἔσσι συμπερασμα, οὐτε τὸ συμπερασμα ἐπεραπῶν, εἰ μὴ τὸ πολὺ παρῆ τῷ ἀληθοῦς. παρῆ δὲ τῷ γελῶν, ἐπειδὴ πῖνα δοκεῖ χεῖσιν ἔχειν ἐσσι τοῖς ἀγῶσι, ἔδαιν ἔφη Γοργίας, πῖνα μὲν ἀποδοῦναι ἀφ' ἀφ' αἰρεῖν τῷ ἐναπῶν γελῶσι, τὸν δὲ γελῶσι ἀποδοῦναι ὀρθῶς λέγων, εἰρησῆσαι πῶσα εἶδη γελῶν ἔστιν ἐσσι τοῖς παρῆ ποικιλικῆς. ἄντ' ἀφ' ἀρμότῃ ἐλθῶν ἔσσι δὲ, οὐδ' ὅπως δῖα τὸ ἀρμότῃον αἰταῖς λήψεται. ἔσσι δὲ ἢ εἰρηνεῖα τῆς βωμολοχίας ἐλθῶν κειώτερον. ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν ἔνεκα ποιῆσσι τὸ γελῶν. ὁ δὲ βωμολοχος, ἐπέρου.

οκεί μὲν αὖ δ' εἶ τὸ πρῶτον εἰπὴν, ἵνα
 μὴ λαίδηται οὐκ ἡ κρίσις· ἐν αὐτῷ δὲ δι-
 ὅτι αὖ. ὦν δὲ δεικταὶ κεφαλαιωδῶς. ὄρχη δὲ, * δ' ὅ-
 π' α' ἰστέρετο, ἀπέδωκεν ὥστε α', τε, καὶ
 δι' ὅ, λεκτέον. λέγεσθαι δὲ ὅτι αὐτῷ ἀβολῆς
 τῆς ἐπισημίας. ἀβόλλειν δὲ, ἡ ὅσα πρὸς
 αὐτὸ ἀμφω εἶπον, ἡ μὴ κατ' αὐτὸν. ἀλλ'
 εἶ μὲν τὰ δὲ πρὸς τοῦτον· ἐγὼ δὲ παρὶ, καὶ ἀφ'
 αὐτοῦ. ἡ δὲ εἰρωνείας· οἷον, εἶ γὰρ τὰ δὲ εἰ-
 πειν, ἐγὼ δὲ τὰ δὲ. καὶ, τί δὲ εἰποιεῖ, εἰ τὰ δὲ
 ἔδειξεν, ἀλλὰ μὴ τὰ δὲ. ἡ δὲ ἐρωτήσεως· ἡ
 ἡ δὲ οὐτ. οὐ δὲ δεικταί * ἡ οὐτως, ἡ ἔδειξεν. ἡ δὲ οὐ-
 τως, ἡ ἐκ ἀβολῆς, ἡ κατ' φύσιν, ὡς * εἰ-
 λέχθη. οὕτω τ. λέγθη οὕτω τὰ αὐτῷ. καὶ πάλιν, ἐὰν θούλη,
 χρεῖς τὰ τῆς ἐπισημίας λόγου. πελοτή δὲ τῆς
 λέξεως ἀρμόττει ἢ ἀσυνδέτως, ὅπως ὅτι ἰσο-
 γος, ἀλλὰ μὴ λόγος ἢ. εἴρηκε, ἀκηχάατι,
 ἔχει, κρίνατι.

A Ac ibi quidem oportet rem exponere, ut
 ne lateat id, de quo iudicatio est: hic ve-
 ro, per quae demonstrata est, summam.
 Initium autem sit, quod, quae pollicitus
 erat, persolvit. Quare & quae, & ex
 quo, dicendum. Ducitur vero ex ad-
 versa collatione adversarii. Conferre
 autem oportet, vel quaecunque circa
 idem ambo dixerunt, si non ex regione,
 at sic: iste quidem haec de hoc: ego ve-
 ro haec, & ex his. Vel ex dissimulatio-
 ne, ut, Iste enim haec dixit, ego vero
 haec. Et, quid faceret, si haec ostendisset,
 sed non haec? Vel ex interrogatione, Quid
 non ostensum est? Vel, Iste quid confir-
 mavit? Aut igitur si ex collatione, aut se-
 cundum naturam, prout exposita sunt, eo-
 dem pacto quae propria sunt. Et rursus, si
 voluerit, separatim quae sunt contrariae ora-
 tionis. Fini vero dictionis convenit disso-
 lutio, ut peroratio, sed non oratio fit. Dixi,
 audistis, habetis, iudicate.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ,

ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

ARISTOTELIS

RHETORICA AD ALEXANDRUM.

Francisco Philelpho Interprete.

ARISTOTELES ALEXANDRO
REGI S. D.

CAPVT I.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

Αλεξάνδρῳ β' πρῶτην.

Α

ΚΕΦΑΛ. α'.

VM tuis literis factus certior, nonnullos scire te ad nos misisse, qui ut ciuiliū causarum præcepta ad te præscriberem, à me peterent. Ego verò

haud negligentia quidem vlla in hoc vltique tempus rem distuli, sed ut quærem ita diligenter de his ad te scribere, ut alius certè nemo, qui hisce in rebus elaborasset, diligentius vnquam scripserit. Hæc igitur rectè mihi fuerat sententia. Nam quemadmodum vestium decore atque magnificentia cæteris hominibus præstare maximè studes, ita etiam dicendi inuentionem, ac vim eam ut accipias, nitendum est, quæ pulcherrima sit, apprimèque præclarissima. Longè enim pulchrius est, ac regale magis, animo esse bene constituto, quàm habitum corporis vestibus ornatum pulchris intueri. Absurdum enim est, cum, qui rerum gestarum gloria cæteris antecellat, videre humillimis quibusdam in dicendo cedere: præsertim cum non sis nescius, eos, qui in populari principatu versentur, res omneis ad populum: qui verò sub vnus imperii ductu constituti sint, ad rationem orationemque referre.

Tom. III.

ΠΡΕΣΤΕΙΛΑΣ ΜΟΙ.

ὅτι πολλάκις πολλοὺς πέπομφας πρὸς ἡμας, τὴν ἀφ' ἡμετέρων γραφῶναι ἵνα τὰς μεθόδους τῆς πολιτικῆς λόγου ἐγὼ

B

δὲ ἔλαβον ῥαθυμίας ὑπερβαλλόμεναι ἐν ταύταις τοῖς χρόνοις, ἀλλὰ ἀφ' ἡμῶν οὕτως ὑπὸ αὐτῆς γραφῆσαι σοὶ διηκείβωκώς, ὡς εὐδαίμων ἄλλοις γὰρ γραφῆσαι πρὸς αὐτὰς πρᾶγματευσόμενοι. ταύτην δὲ εἰκότως τὴν ἀφ' ἡμῶν εἶχον. ὡς γὰρ ἐστὶν ἀσπουδαῖα τὴν ἀντιπερὶ τῆς λοιπῶν ἀιδροῦν ἔχει, οὕτω δὴ αὐτὴν λόγου λαβὴν ἔστι ἵνα πειρατέον τὴν διδασκαλίαν. πολὺ γὰρ κάλλιον ἔστι καὶ βασιλικῶν πρὸς τὴν ψυχὴν ἔχειν ἀγνωμονοῦσθαι, ἢ τὴν ἐξ ἡμῶν σώματος ὄρεσθαι διειματῶσθαι. Ἐγὼ γὰρ ἄκρον ἔστι, ἵνα τοῖς ἔργοις πρᾶγματευσόμενοι, φαίμεθα τῆς τυχόντων τοῖς λόγοις ὑπερίξοντα, καὶ ταῦτα εἰδόντα, ὅτι τὴν ἀφ' ἡμῶν ἐν δημοκρατία πολιτῶν μεθόδοις, ἢ αἰαφορὰ πρὸς πρῶτων τῆς πρᾶγματευσόμενοι εἰς τὸν δῆμον ἔστι τοῖς δὲ ὑπὸ τῆς βασιλείας ὑγαιονοῦσθαι τεταγμένοις, πρὸς λόγου.

6. 222

ὡς περ οὖν τὰς ἀνώνυμους τῶν πόλεων διορθοῦν
 εἴωθεν ὅτι τὸ κάλλιστον ἀγῶν ὁ κοινὸς νόμος,
 οὕτω τις ὑπὸ τῆς οὐ βασιλείας καθεστῶ-
 τας ἀγαθὴ διώκεται ἀπὸ τῶν συμφέροντος λό-
 γος. Ἐπεὶ δὲ ὁ νόμος ἔστιν, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν, λόγος
 ὡρισμένος καὶ ὁμολογητὸν κριτικῶν πόλεως, μὴ
 νόμων πᾶσι δὲ περὶ αὐτῶν ἕκαστα. περὶ δὲ τούτοις,
 οὐκ ἀδύνατον οἴμαι σοὶ τῆς τοῦ ἔστιν, ὅτι τοῖς μὲν
 λόγοις χρῶμεθα, καὶ μὲν τούτου πρῶτον περὶ
 αὐτῶν περὶ αὐτῶν, ὡς ὄντας καλοὺς τε
 ἔτι ἀγαθοὺς, ἐπαμειβόμενοι τοῖς δὲ ἀπὸ λόγου
 ἡ ποιουῦντας, ὡς ὄντας ὡμοῦς καὶ θμειώδεις,
 μισοῦμεν. ἀλλὰ τοῦτου καὶ κακίαι, τῆς αὐτῆς
 κακίας ἐμφανιστέαι, ἐκλογαῖς αὐτῶν, καὶ τοῖς
 ἀγαθοῖς, δηλώσεσθαι αὐτῆς τῆς ζῆτιῶν,
 ἐξήλωσάμεν οὕτω καὶ τῆς μελλόντων κα-
 κῶν ἀποτροπῆν θιρήσασθαι, καὶ τῆς ὑπὸ ἀρ-
 χόντων ἀγαθῶν ὄνκοι ἐχρῶμεν. καὶ ἀλλὰ τού-
 του καὶ τὰς ὑπὸ τούτοις δις χειρίας ἐφύγετο, ἔ-
 ται μὴ περὶ οὐσίας ἡμῖν ὠφελείας ἐπιεισα-
 μέθα. ὡς περὶ γὰρ βίος ἀλυπος, αἰρετός, οὐ-
 τω λόγος σίωτος, ἀγαπητός. εἰδέναι δὲ
 σε δεήσει, ὅτι τὰς ἀδείγματα ἔστι τοῖς πλεί-
 σις τῶν ἀνθρώπων, τοῖς μὲν ὁ νόμος, τοῖς
 δὲ ὁ σὸς βίος καὶ λόγος. ὅπως οὖν ἀφ-
 φέρων ἢς πρῶτων Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων,
 πᾶσιν ἔστι σοὶ ἀποδιδῶν ποιητέον, ἵνα τῶν
 ἐκ τούτων ἀπομίμησιν οἱ περὶ ταῦτα ἀφ-
 τείβοντες, τοῖς τῆς ζῆτιῶν σοιχείοις καλ-
 λιστραφούμενοι, μὴ περὶ τὰ φαῦλα σφᾶς
 αὐτοῖς ἀγῶσιν, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς μετέχειν
 ὅτι θυμῶσιν. ἐπεὶ δὲ τὸ βουλεύεσθαι, τῆς πε-
 εἰ τὸν ἀνθρώπον θιότατόν ἔστιν. ὡς τε οὐκ
 εἰς τὰ πάρεργα καὶ μηδεὶος ἀξία τῶν ἀπο-
 δῶν ἔστι τὸ κατὰ μαλωτέον, ἀλλὰ τῶν μη-
 τῶν πόλιν αὐτῶν τῶν καλῶς βουλεύεσθαι μα-
 θεῖν βουλευτέον. τίς γὰρ δὴ ποτ' ἀπὸ ἀμφισβητή-
 σθε τῆς νομῶν ἐχόντων, ὅτι τὸ μὲν περὶ αὐτῶν μὴ
 βουλεύσασθαι, σημειῶν ἔστιν αἰτίας. ὅ δὲ καὶ
 τῶν ὑφ' ἡγήσιν τῶν λόγων, οἷο τελέει πῆ τ' ὑπὸ
 ἐκείνου περὶ ἀγαθῶν, παιδείας; ἰδεῖν δὲ
 ἔστι πρῶτον τοῖς ἀρίστοις τῶν Ἑλλήνων πολιτε-
 νοῦμενοι, λόγοις περὶ τῶν ἔργων συγγι-
 νοῦμενοι. περὶ δὲ τούτοις, καὶ τοῖς μέγιστοι ἀ-
 ξίωμα τῶν βαρβάρων ἔχοντες, πούτω περὶ τῶν
 περὶ αὐτῶν χρῶμεθα, εἰδέναι καλῶς,
 ὡς ἀκρόπολις ἔστι σωτηρίας, ἢ ἀλλὰ τῶν λόγων
 γινομένη τῶν συμφέροντος θεωρία. τούτου ἀ-
 πόρητον οἴητον, οὐ τῶν ἐκ τῶν οἰκονομικῶν
 τῶν ἀσφαλῆ περὶ σωτηρίας ἔτι νομίζεον.

A Quemadmodum liberas ciuitates com-
 munis lex, quæ ad honestissimum ali-
 quem finem ducat, dirigere consue-
 uerit, eodem etiam modo & oratio
 tua queat eos, quos imperio tenes, ad
 id agere, quod conducibile sit, &
 utile. Etenim lex (vt ita dixerim,) oratio
 quædam est, quæ communi ci-
 uitatis consensu definita, iubet quo
 pacto vnumquodque agendum sit. Ac-
 cedit ad rem, quod neque tibi obscu-
 rum existimo, solere nos laudibus eos
 perinde atque honestos & fortes profe-
 qui, qui & ratione vtuntur, & om-
 nia, ea duce, agere pergunt: qui ve-
 rò absque ratione, & oratione quic-
 quam faciunt, tanquam atroces imma-
 nesque odimus. Qua quidem re fa-
 ctum est vt & malos, eorum vitium
 ostendentes, malè affecerimus, &
 bonos, eorum virtutem declarantes,
 quasi beatos, admirandos imitandos-
 que voluerimus. Sicque & quomodo
 futuras calamitates euitatemus, bo-
 nisque instantibus frueremur, adinue-
 nimus. Proinde & imminentes difficul-
 tates effugimus, & absentes vtilitates
 comparauimus. Nam veluti vita, que
 nulli mœrori subiacet, eligenda, ita
 prudens est oratio diligenda. Neque id
 te præterire oportebit, quod hominum
 plurimis, aliis quidem lex ipsa, aliis
 verò tua tum vita tum oratio exem-
 plo datur. Vt cunctis igitur tum Græ-
 cis tum Barbaris antecellas, omni tibi
 studio annitendum est: quo iam ii qui
 versantur in his exemplis, ita horum
 imitationem per virtutis elementa pul-
 chrè effingant, vt haud sibi deterio-
 ra consulant, sed eius se participes
 fieri & cupiant, & exoptent. Re-
 rum est præterea humanarum augustissi-
 mum, consultatione vti. Quare nec in
 superuacaneis & vulgaribus rebus stu-
 dium tibi terendum est, sed pro virili
 potiùs parte elaborandum vt ipsam bellè
 consultandi artem & perdiscas, & te-
 neas. Quis enim sanæ mentis dubita-
 rit, si quis inconsultò quid egerit, a-
 mentix quidem, sin autem ratione du-
 ce, sapientix signum esse? Intueri
 etiam licet, eos omnes qui optima in-
 ter Græcos Republica vtuntur, oratio-
 ne priùs quàm rebus, conuenire. Item-
 que apud eos qui inter Barbaros dignita-
 te præstant, orationem rebus antecire:
 quippe qui probè norint eam quæ ra-
 tione orationeque perspectio vtilitatis
 cognitioque fit, esse quandam salutis
 arcem, & eiusmodi certè arcem, quæ
 non manu facta, verùm & inexpugnabilis
 quidem sit, in primisque secura opinanda.

ὡν τὸ μὲν ἔστιν ἐμὸν, ἐν ταῖς ἑσπερίαις ἐμοῦ τέχ-
 ραῖς Θεοδέκτη γραφείσσι. τὸ δὲ ἕτερον, Κό-
 ρακος. τὰ δὲ λοιπὰ τούτοις ἰδίᾳ πάντα γέ-
 γραπτα, καὶ τὴν πολιτικὴν ἔτι διχονο-
 κῶν ἡγελημάτων. ὅθεν πρὸς ἑκάτερον
 αὐτῶν διπορήσεις ἐκ τῶν δὲ τῶν ὑπομνημάτων
 γογραμμῶν. ἔρρωσα.

Κ Ε Φ Α Λ. Β'.

Περὶ τῶν προσηπτικῶν λόγων, καὶ
 ἀποπροσηπτικῶν.

δημηγορη-
 κῶν

ΤΡΙΑ γένη τῶν πολιτικῶν εἰσι λόγων, ἃ
 μὲν * δημηγορικόν, τὸ δὲ ὀπίδει-
 κτικόν, τὸ δὲ διχονοκόν. εἶδη δὲ τούτων ἐπιὰ,
 προσηπτικόν, ἀποπροσηπτικόν, ἐγκωμιασι-
 κόν, ψεκτικόν, κατηγορικόν, ἀπολογητικόν, ἔ-
 δευρατικόν, ἢ αὐτὸ κατ' αὐτὸ, ἢ πρὸς ἄλλο. τὰ
 μὲν οὖν εἶδη τῶν λόγων τῶν ἀριθμῶν ἔστι.
 χρῆσθαι δὲ αὐτοῖς ἐν τε ταῖς κριταῖς δημηγο-
 ραῖς, καὶ ταῖς πρὸς τὰ συμβόλαια διαμολο-
 γαῖς, ἔτι ταῖς ἰδίαις ὁμιλίαις. οὕτω δ' αὖ ἐπί-
 μαλλον λέγειν πρὸς αὐτῶν διωρητήριον, εἰ καὶ
 κατ' ἐν ἑκάστον εἶδος ἀπολαβόντες, ἀπαριθμη-
 σάμεθα τὰς δυναμείας αὐτῶν, καὶ τὰς χρήσεις
 καὶ τὰς πρὸς τὰς. ἔτι πρὸς τὴν μὲν τὰς πρὸς τὴν
 πρὸς τὴν ἀποπροσηπτικῶν. (ἐπεὶ γὰρ ἐν ταῖς ἰδίαις ὁμι-
 λιαῖς, ἔτι ταῖς κριταῖς δημηγοραῖς, ἐν ταῖς δὲ
 μάλιστ' αὐτῶν χρήσεσιν ἔστι,) διέλθωμεν αὖ. κα-
 τὰ τοῦ μὲν οὖν εἰπεῖν, πρὸς τὴν μὲν ἔστι ὀπί-
 προσηπτικῶν, ἢ λόγων, ἢ πρὸς τὴν ἀποπροσηπτικῶν.
 ἀποπροσηπτικῶν, ἀποπροσηπτικῶν, ἢ λόγων, ἢ πρὸς τὴν
 ξειων ἀφ' ἀκάλυσις. οὕτω γ' ἴστων διωρησιμῶ-
 νων, τὸν μὲν προσηπτικῶν καὶ διχονοκῶν τῶν
 τῶν εἰς τὴν ἀποπροσηπτικῶν, διχονοκῶν καὶ νόμιμα,
 καὶ συμφέροντα, ἔτι κατὰ, καὶ ἠδὲ, ἔτι ῥά τῶν
 πρὸς τὴν αἰ. εἰ δὲ μὴ, δυνατὰ τε διχονοκῶν,
 ὅτι μὲν ὀπί- διχονοκῶν ἀποπροσηπτικῶν, ἔτι ἀποπροσηπτικῶν
 τῶν ἀποπροσηπτικῶν ἀποπροσηπτικῶν, ὡς οὐ διχονοκῶν,
 ὅτι δὲ νόμιμοι ἔστιν, ὅτι δὲ συμφέροντα, ὅτι δὲ κα-
 λῶν, ὅτι δὲ ἠδὲ, ὅτι δὲ δυνατὸν πρὸς τὴν τῶν
 τοῦ εἰ δὲ μὴ, ὡς ἐργῶδες, καὶ ὅτι ἀποπροσηπτικῶν.
 ἀποπροσηπτικῶν αἰ πρὸς τὴν μετέχουσι τῶν ἀποπροσηπτικῶν
 φοτέρων ὡς τε μηδετέραν τῶν ἀποπροσηπτικῶν ἔχον-
 τα λόγων ἀποπροσηπτικῶν. ὡς μὲν οὖν ὀρέγασθαι δὲ τῶν
 πρὸς τὴν ἀποπροσηπτικῶν ἀποπροσηπτικῶν, τῶν ἀποπροσηπτικῶν.
 ἀποπροσηπτικῶν ἀποπροσηπτικῶν τῶν ἀποπροσηπτικῶν, καὶ
 ἀποπροσηπτικῶν ἀποπροσηπτικῶν εἰς ταῖς λόγους διπορήσασθαι.

A quotum alter meus est, eas continens ar-
 tes, quas ad Theodectem scripseram: al-
 ter autem est Coracis. Reliqua verò om-
 nia, quæ siue ad ciuilia præcepta, siue
 ad iudicialia pertinent, separatim hoc in
 libro scripta sunt: quapropter ex hisce
 ad te commentariis ad ea consequen-
 da abundè tibi adiumenta suppetent.
 Vale.

CAPVT I.

De genere deliberatio.

TRia sunt genera ciuilium causa-
 rum, deliberatiuum, demonstra-
 tiuum, iudiciale. Horum autem spe-
 cies sunt septem, suasio, dissuasio, laus,
 vituperatio, accusatio, defensio, &
 quaestio, aut ipsa secundum sese, aut
 ad aliud. Species igitur, in quibus
 omnis versatur oratio, hæc sunt nu-
 mero. His autem vtimur & in con-
 sultatione ciuili, & apud iudices, &
 circa alicuius certæ personæ dictionem.
 de quibus quidem omnibus ita poterim
 aptè dicere, si singillatim vniuf-
 cuiusque speciei vim, & vsum, &
 exercitationem numero comprehende-
 rimus. Et primùm quidem de suasio-
 nibus est dissuasionibusque dicendum.
 Ipsarum enim vsum in demonstratio
 deliberatiuoque genere locum in pri-
 mis habet. Vt igitur summatim dixe-
 rim, suasio est ad aliquid eligendum,
 aut dicendum agendumve, exhorta-
 tio. Dissuasio verò, ne quid eligatur
 aut dicatur agaturve, dehortatio. His
 autem ita definitis, suasor ostendat oportet,
 hæc, ad quæ exhortatur, & iusta,
 & legitima, & vtilia, & honesta, &
 iucunda, & facilia factu esse. Quòd si
 minus id poterit, demonstrandum erit,
 cum ad laboriosa & grauiam quædam ex-
 hortatur, hæc factu & possibilia esse,
 & quàm necessaria. Dissuasor autem
 ex contrariis dehortetur oportet, vt ne-
 que iustum, neque legitimum, neque
 vtile, neque honestum, neque iucun-
 dum, neque factu possibile hoc sit; vel
 saltem & laboriosissimum id esse & mi-
 nimè necessarium. Omnes autem actio-
 nes harum vtriusque sunt causarum par-
 ticipes: quare dubitandum non est quin
 oratio harum alteram contineat. Quæ
 igitur suadentes dissuadentesque de-
 siderare conueniat, hæc sunt. Defini-
 re autem iam aggrediar vnumquodque
 horum quid sit, demonstrabiturque vnde
 de ea nobis in dicendo suppeditemus.

Iustum igitur est, hominum plurimorum non scripta consuetudo, honesta turpiaque determinans: id verò est honorare parentes, amicis benefacere, & beneficiis gratiam referre. Hæc enim, & his similia, non iubent scriptæ leges hominibus faciunda, sed consuetudine non scripta. & communi quadam lege legitimum fit. Iusta igitur hæc sunt. Lex autem, est communis civitatis consensus, qui scriptis præceperit quomodo vnumquodque agendum sit. Utile verò est, præsentium bonorum conseruatio, aut absentium comparatio, aut malorum instantium propulsatio, aut futurorum incommodorum inhibitio. Hoc autem diuidas oportet, priuatis quidem hominibus in corpus, & animum, & res extrarias. Corpori enim est utile robur, formæ dignitas, bona valetudo: animo verò fortitudo, sapientia, iustitia. Extraria verò sunt amici, pecuniæ, possessiones. His autem contraria inutilia sunt. Ciuitati autem utilia talia quædam sunt, concordia, vires ad bellum, pecuniæ, & prouentuum copiæ, sociorum virtus, atque multitudo, ac summam reliqua his similia utilia esse ducimus: quæ verò his contraria sunt, inutilia. Honestæ verò sunt, ex quibus splendor aliquis atque illustris honos in eos qui aliquid gesserint, emanaturus sit. Iucunda autem, quæ afficiunt gaudio. Facilia vero sunt, quæ breui tempore, & minimo labore impensaque absoluuntur. Possibilia autem, quæcunque fieri natura possunt. Necessaria verò, quæ ut fiant, arbitrii nostri non est, sed tanquam ex diuina quadam aut humana necessitate omnino fiunt. Iusta igitur, & legitima, & utilia, & honesta, & iucunda, & facilia, & possibilia, & necessaria hæc sunt. De his autem dicere abundè poterimus, & ex antedictis, & his similibus, & ipsis contrariis, & ab iis quæ iudicata sunt, aut à diis immortalibus, aut à claris hominibus, aut à iudicibus, aut ab aduersariis nostris. Cuiusmodi igitur iustum esset, declarauimus: simile autem iusto est huiusmodi. Nam quemadmodum iustum existimamus, obtemperare parentibus, itidem conuenit, filios parentum res gestas imitari: & veluti beneficiis benefacere iustum est, ita & iis, à quibus nihil suscepimus, iusto simile est, non nocere. Hoc igitur modo simile iusto capiendum est. Ex contrariis autem opus est exemplum ipsum perspicuum faciamus.

A Διχομον ἰδὲ οὖν ἐστὶ τὸ τῶν ἀπολύτων, ἢ τὸ τῶν πλείων ἔθος ἀγαθὸν δρᾶσαι καὶ καλὰ καὶ πᾶ ἀγῶν. τῶν δὲ ἐστὶ, τὸ γινέσθαι ἡμῶν, καὶ φίλοις ἢ ποιεῖν, ἔστις βίεργεσθαι χάριν ἀποδίδοναι. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοῦτοιοῦτα, οὐ πρὸς τῆν ἰσὺν τοῖς ἀνθρώποις οἱ γεγραμμένοι νόμοι ποιεῖν, * ἀλλ' ἔστι ἀγῶν καὶ κριτῶν ἐπὶ αὐτοῖς νόμων νομίζε. καὶ ἰδὲ οὖν δίχμα, ταῦτά ἐστι. ἀγῶν ἰσὺς δὲ ἐστὶν, ὁμολόγημα πόλεως κοινόν.

B Διὰ γραμμάτων πρὸς τῆν πᾶν γρη πρὸς τῆν ἐκαστα. συμφέρον δὲ ἐστὶ τῶν ὑπὸ χεῖρτων ἀγαθῶν φυλακῆ, ἢ τῶν μὴ πρὸς τῶν κτήσις, ἢ τῶν ὑπαρχόντων κακῶν ἀποβολῆ, ἢ τῶν πρὸς δόκω ἰσὺν γνήσιας βλαβερῶν ἀφαιρέσεως. ἀφαιρέσεις δὲ τῶν, τοῖς ἰδὲ ἰδιώταις εἰς σῶμα καὶ ψυχῆ, ἔστι ἐπικτητᾶ. ἔστιμα ἰδὲ οὖν ἐστὶ συμφέρον, ῥώμη, κάλλος, ὑγίεια. ψυχῆ δὲ, αἰδρεία, σοφία, δικαιοσύνη. τὰ δὲ ἐπικτητᾶ, φίλοι, γρηήματα, κτήματα. τὰ δὲ ἐπικτητᾶ τοῖς, ἀσύμφορα. πόλει δὲ συμφέροντα τὰ τριῶν ταῦτα ἐστὶν, ὁμοιοία, διωάμεις πρὸς πόλεμον, γρηήματα, ἔστι πρὸς δὲ βίπερεια, συμμάχων ἀρετῆ καὶ πλήθος ἔστι συλλήβδω ἀπολύτα τοῖς ὁμοίωτα, συμφέροντα ἰσὺς μζοῦν. τὰ δὲ τοῖς ἐπικτητᾶ, ἀσύμφορα. καλὰ δὲ ἐστὶν ἀφ' ὧν βίδοξία ἰς, ἔστι πρὸς ἰσὺς ἐνδόξος γνήσια τοῖς πρὸς ἔξασιν. ἡδία δὲ, τὰ χαρῶν ἐργαζομένη. ῥὰ ἀφαιρέσεις δὲ, τὰ μζ ἐργασίου χεῖρτων ἔστι πόνου ἔστι δαπνῆς ἐπιτελούμενα. διωάμεις δὲ, πρῶτα τὰ ἐπικτητᾶ γρηήματα, αἰαγῶν δὲ τὰ μζ ἐπὶ ἡμῶν ὄντα πρὸς τῆν, ἀλλ' ὡς δὲ ἀνάγκης γίαις ἢ ἀδραπῆς οὕτως ὄντα. τὰ ἰδὲ οὖν δίχμα, καὶ τὰ νόμιμα, ἔστι τὰ συμφέροντα, καὶ τὰ καλὰ, ἔστι τὰ ἡδία, ἔστι τὰ ῥὰ ἀφαιρέσεις, ἔστι τὰ διωάμεις, ἔστι τὰ ἀνάγκη, ταῦτά ἐστὶν. βίπορησῶν δὲ πρὸς τῶν λέγειν δὲ αὐτῶν τε τῶν πρὸς τῶν ἰσὺς, ἔστι τῶν ὁμοίων πύρρις, καὶ τῶν ἐπικτητᾶ ἰσὺς, ἔστι τῶν ἡδὲ κεχρῆτων ὑπὸ γαῖν, ἢ ἀδραπῆς ἐπικτητᾶ, ἢ ὑπὸ χριτῶν, ἢ ὑπὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν * ἡμῶν. τὸ ἰδὲ οὖν δίχμα ὅτι δὲ γρ. ἡμῶν ἢ τὸν ἔσπον, ἡμῶν δὲ λήλωτα. τὸ δὲ ὁμοιον τὰς δίχμα, τοῖς δὲ ἐστὶν. ὡς πρὸς γρ δίχμα νομίζομεν τοῖς γονῶσι πείθεσθαι, ἢ αὐτῶν ἔσπον πρὸς σῆκε μίμησθαι τοῖς ὑγίαις τὰς τῶν πατέρων πρὸς ἔξασιν. ἔστι κατὰ τῶν ἰσὺς ἢ ποιήσασθαι ἀνταδραπῆς δίχμα ὅτι, οὕτως τῶν μζοῦν ἔστι κακόν ἐργασίον.

γασαῖοις, δίχμα ὅτι μζ βλαπτεῖν. τὸ ἰδὲ οὖν ὁμοιον τὰς δίχμα, τὸν ἔσπον τῶν δὲ ῥαμβάειν. ἐκ δὲ τῶν ὁμοίων γρη καταφαιές ποιεῖν αὐτῶν τὸ πρὸς ἀδραπῆς.

Scritib. v. di

καθάπερ γὰρ τις κακὸν ἢ ποιήσασθαι δίκαιον ὅστις ἡμωρεῖσθαι, καὶ τις δὲ ἐργασθῆσθαι οὕτω προσήκει αὐτὸ ἐργαστεῖν· τὸ δὲ κακὸν ἡμῶν ὑπὸ πινῶν ἐπιδόξων δίκαιον, οὕτω λήψῃ· ἀλλ' οὐχ ἡμῶν μόνον μισοῦμεν, καὶ κακῶς ποιοῦμεν τοὺς ἑχθροὺς, ἀλλὰ καὶ Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι δίκαιον εἶναι κρίνοσι τοὺς ἑχθροὺς ἡμωρεῖσθαι. τὸ μὲν οὖν δίκαιον οὕτω μελετῶν πολλὰς, λήψῃ. τὸ δὲ νόμιμον, αὐτὸ μὲν οἷον ἐστίν, ὡρεῖται ἡμῖν πρὸς τὸν νόμον, αὐτὸν τὸν ἀγροῦντα, καὶ τὸν νόμον λαμβάνειν, εἶτα τὸ ὅμοιον τῷ γεγραμμένῳ νόμῳ εἶναι δὲ αὐτὸν τοῖονδε. ὡς περὶ γὰρ ὁ νομοθέτης μεγίσταις ζημίαις τοὺς κλέπτας ἐκόλασεν, οὕτω δὲ καὶ τοὺς ἄλλοις τῶν μεγάλων ἡμωρεῖσθαι. καὶ γὰρ οὐρι κλέπτοις τὴν ἀφροσύνην, καὶ καθάπερ ὁ νομοθέτης κληρονομοῦν πεποίηκε τοὺς ἐγγυτάτω ἡμῶν ὄντας τοῖς ἀπασι δὲ ἀποδησασθῆναι, οὕτω καὶ τῶν ἀπελευθέρων χρημάτων, ἐμὲν οὖν προσήκει κωλύειν ἡμέσθαι· τῶν γὰρ ἀπελευθερωσάντων αὐτὸν τελευτήστων, ἐγγυτάτω ἡμῶν, αὐτὸς ὢν, καὶ τῶν ἀπελευθέρων δίκαιον αὐτὸ εἶναι δεῖσθαι. τὸ μὲν οὖν ὅμοιον τῷ νόμῳ, τῶν τοῦ νόμου λαμβάνεται· τὸ δὲ ἐναίμιον, ὡς δὲ· εἰ γὰρ ὁ νόμος ἀπαγορεύει τὰ δημόσια ἀφαιρῆσθαι, δὴλον ὅτι τοὺς ἀφαιρουμένους αὐτὰ πᾶντας ἀδικεῖν, ὁ νομοθέτης ἐκείνους. εἰ γὰρ ἡμᾶς οἱ νόμοι προστάττοι τοὺς καλῶς καὶ δίκαιως τῶν κοινῶν ὅτις τῆσθε, δὴλον ὡς καὶ τοὺς τὰ δημόσια ἀφαιρούμενους, ἡμετέρας ἀξίους νομίζουσι. ἐκ μὲν οὖν τῶν ἐνδουμένων, κατὰ φάσμα οὕτω γὰρ τὸ νόμιμον, ἐκ δὲ τῶν κακῶν ὡς δὲ· καὶ οὐ μόνον ἐγὼ τὸν νόμον τῶν ἐνεκα τούτων φημι τὸν νομοθέτην θεῖναι, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν νόμον οἱ δικαστὰς διεξιόντες Λισιππῶν, πρὸς τὰ πλησία τοῖς νόμοις ἐμὸς λεγόμενοι ἐψηφίσαντο τῶν νόμων τούτων. τὸ μὲν οὖν νόμιμον οὕτω μελιόντες, πολλὰς δὲ δεῖξομεν. Ἐπεὶ δὲ συμφέρον αὐτὸ μὲν οἷον ὅτις, ὡς τις πρὸς τὸν νόμον ὡρεῖται. δὲ γὰρ λαμβάνειν εἰς τοὺς λόγους τὸ πρὸς τὸν νόμον, καὶ ἐκ τῶν συμφέροντος αὐτὸν πρὸς τὸν νόμον, καὶ μελιόντας τὸ αὐτὸν νόμον, ὅτις τῶν νόμων ἐστὶν δίκαιον διήλοισθαι, ἔπειτα καὶ τὸ συμφέρον πολλὰς ἐμφανίζῃ. εἶναι δὲ αὐτὸ μὲν ὅμοιον τῷ συμφέροντι τοῖονδε. ὡς περὶ γὰρ ὡς τοῖς πολέμοις συμφέρει τις βίβληχτατος πρὸς τὸν πόλεμον, ἔπειτα ὡς τὴν πολιτείαν λισιππῶν πρὸς τὸν πόλεμον, καὶ δίκαια τοὺς πρὸς τὸν πόλεμον.

A Nam veluti iustum est, in eos an-
 maduertere, qui aliquid perperam pa-
 trauerint, ita iis qui nos beneficio fo-
 uerint, referre gratiam decet. Id au-
 tem iustum, quod ab aliquibus cla-
 ris viris iudicatum fuerit, sic erit ac-
 cipiendum: Verum neque nos soli o-
 dio hostes insequimur, maloque affi-
 cimus, sed & Athenienses & Lacedaemonii iustum esse iudicant, inimi-
 cos multare. Iustum igitur hoc mo-
 do crebra exercitatione accipies. Le-
 gitimum verò, quale etiam ipsum sit,
 antè à nobis definitum est. Oportet
 autem, vbi vsui sit, ut is, qui sen-
 tentiam dicit, legem etiam adsumat:
 deinde simile legi scriptæ. esset verò
 huiusmodi. Nam sicut legumlator ma-
 ximis animaduersionibus fures plectendos
 voluit, ita & seductores maximopere
 sunt multandi. Etenim hi furantur,
 eius quem deceperint, hominis men-
 tem: & veluti legumlator hæredes
 eos statuit, qui genere proximi iis
 essent, qui sine filiis interiissent;
 eodem modo & huius pecuniarum
 rerumque liberti me nunc dominum
 fieri decet. Nam cum iis, qui ip-
 sum liberarint, hac luce orbatis, pro-
 ximus ipse sim cognatione, iustus cer-
 tè sum, qui illius res omnes dominio
 teneam. Legitimo ergo simile adsu-
 mitur hoc modo. Contrarium verò
 sic: Si quidem lex prohibet publica
 priuatim distribuere, perspicuum est,
 eos, qui illa distribuunt, iniuria om-
 nes afficere, à legumlatore iudicatos.
 Nam si eos leges ornari iubent, qui
 honestè rebus communibus, iustèque
 præfuisse, nequaquam obscurum est,
 quin & publicarum rerum dissipatores
 multa dignos existiment. Ex contra-
 riis igitur ita legitimum clarum fit.
 Ex iudicatis autem hoc modo. Ne-
 que ipse solùm præsentem legem ha-
 rum causa rerum à legumlatore posi-
 tam dico, sed etiam antea ipsi iudi-
 ces, authore Lysitida, æquè atque
 nunc à me dicitur, sententiam de
 hac re protulere. Legitimum igitur hoc
 modo tractantes, multipliciter demon-
 strabimus. Utile autem quale sit, an-
 tea definiuimus. Assumendum est au-
 tem in dicendo, etiam si quid ex utili
 inciderit: eodemque modo tractan-
 dum, quemadmodum in iusto legitimo-
 que tradidimus: & sic crebris in lo-
 cis ostendendum. Esset autem utili si-
 mile huiusmodi. Sicuti namque in bello
 conducit, eos, qui plurima valent ani-
 mi magnitudine, primos in acie ordina-
 re; eodem modo in Rebuspubl. permagnè

utilitatis est, prudentissimos multitudini, iustissimosque præesse: & quemadmodum hominibus in bona valetudine cavere ne in adversam incidant, utile est, ita etiam pacatis urbibus, concordiaque ventibus, conducibile est, sese ab omni seditione custodiant. Similia ergo utili hoc modo crebro tractanda sunt. Ex contrariis autem utile sic perspicuum fit. Nam si conducat, eos ciues, qui æqui & boni sunt, honoribus prosequi, ita punire improbos utilitatis plurimum adfert: & si quidem inutile est, nos, solos adversus Thebanos bellum gerere, utile erit, ut Lacedæmonios socios nobis adsciscamus, itaque adversum illos belligeremus. Ex contrariis igitur sic utile clarum efficit. Utile verò à claris viris iudicatum hoc pacto adsumes. Nam & Lacedæmonii, ubi Athenienses bello superassent, vñ sibi fore existimarent, ne eorum urbem in prædam verterent: & Athenienses rursus cum possent Spartam funditus evertere, conducere sibi arbitrati sunt, si Lacedæmonii superessent. Et iustum quidem, & legitimum, & utile sic tibi tractandum est. Honestum verò, & facile, & iucundum, & possibile, & necessarium, quomodo & hæc superiora, te tractare conveniet. & de his quidem, ex hisce, dicere commodè poterimus.

CAPVT III.

Quæ sint consultanda.

Rursus autem definiamus quantum & quale, & quid tum in curia tum in concione consultabimus. Nam si horum singula planè tenuerimus, res ipsæ pro vnaquaque nobis consultatione verba suppeditabunt. Communes autem species, quas diu antè nouerimus, facile in vnamquamque causam inducere poterimus: quapropter ea sunt nobis diuidenda, de quibus vulgo consultant omnes. Ut summatim ergo dixerimus, ex, de quibus orationem habemus, propositiones septem sunt numero. Necessè enim est, nos & consultare, & orare tum in Senatu, tum apud populum, aut de sacrificiis, aut de legibus, aut de apparatu civili, aut de societariis bellicum aliis urbibus, & de contractibus.

Tom. III.

A καὶ κεφάλῳ τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν οὐ συμφέρει φυλάττειν μὴ νεώσωσιν, οὕτω καὶ τῆς πόλεως ὁμονοίας συμφέρον ἔστι παρεσκεπτεῖν μὴ γασιάσθαι. Ἐὰ μὲν οὖν ὁμοῖα τὰ συμφέροντα, τῆσιν τὸ ἔθρον μεγάλων, πολλὰ ποιήσεις. ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων, ὧδε σοὶ τὸ συμφέρον ἔστι καταφαεῖς. εἰ γὰρ λειστελεῖ τις ἐπιεικῆς τῶν πολιτῶν ὑμῶν, συμφέρον αὐτῷ εἶναι τοῖς ποιητοῖς κολαζέειν. εἰ γὰρ ἴσῃτε ἀσύμφερον τὸ μῖνος ἡμᾶς πρὸς Θηβαίους πολεμεῖν, συμφέρον αὐτῷ εἶναι τῷ Λακεδαιμονίοις συμμαχοῖς πολεμεῖν ἡμᾶς, οὕτω Θηβαίους πολεμεῖν. ἐκ μὲν δὲ τῶν ἐναντίων, οὕτω τὸ συμφέρον καταφαεῖς ποιήσεις. τὸ δὲ κεκριμένον ἔστι εἰδόξων συμφέρον, ὧδε χρὴ λαμβάνειν. Λακεδαιμονιοὶ τε γὰρ Ἀθηναίους καταπολεμησάντες, συμφέρειν αὐτοῖς ἐπιήρησθαι, μὴ τι πῶλιν αὐτῶν ἀόδρα ποδίσσασθαι. καὶ πάλιν Ἀθηναῖοι δὲ ἰν αὐτοῖς διοικίσαι τι τὸ Σπέρτιον, συμφέρειν σφίσι ἐπιήρησθαι πρὸς ποίησιν Λακεδαιμονίοις. πρὸς μὲν οὖν τῷ δικαίῳ, καὶ τῷ νομίμῳ, καὶ τῷ συμφερόντος οὕτω μελιῶν, διπορήσεις. τὸ δὲ καλὸν, καὶ τὸ ῥαδίον, καὶ τὸ δυνατὸν, ἔστι τὸ ἀγαθόν, ὁμοιούτως τοῖς μέγεθ. καὶ πρὸς μὲν τούτων ἐπιήρησθαι διπορήσασθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

D Περὶ πόθων ἐ ποίων καὶ ἠνῶν ἐν τε τοῖς βουλευτηίοις ἔ τῆς ἐκκλησίας βουλευσομένων.

ΠΑΛΙΝ δὲ δεδιόχουσα καὶ πρὸς πόθων καὶ ποίων, καὶ πῶν, ἐν τε τοῖς βουλευτηίοις ἔ τῆς ἐκκλησίας συμβουλοσάσθαι. ἢ γὰρ τούτων ἕκαστα σαφῶς ἐπισημαῖα, τοῖς μὲν ἰδίους λόγους αὐτὰ τὰ πρῶτα καὶ ἕκαστω ἡμῖν συμβουλίας πρὸς ἀδύσθ. τὰς δὲ κοινὰς ἰδέας ἐκ πολλῶν παρειδότες, ἐπιφέρειν ἐφ' ἕκαστης τῶν πρῶτων ῥαδίως δυνασοῦντα. τούτων οὖν ἕνα κα, ἀφαιρετέον ἡμῖν πρὸς ὧν κοινή βουλοσάσθαι πρῶτες. ἐκ κεφαλῆ μὲν οὖν εἰπεῖν, εἰσὶν ἐπὶ τὸν ἄρθρον πρῶτος πρὸς ὧν δημηγοροσάσθαι. ἀνάγκη γὰρ εἶναι καὶ βουλοσάσθαι ἔ λεγεῖν ἡμᾶς ἐκ βουλῆς ἔ δήμῳ, ἢ πρὸς ἱερῶν, ἢ πρὸς νόμων, ἢ πρὸς τῆς πολιτικῆς καταστροφῆς, ἢ πρὸς τῶν πρὸς ἄλλας πόλεις συμμαχῶν καὶ συμβολαίων.

Αααα iiij

ἢ περὶ πολέμων, ἢ περὶ εἰρήνης, ἢ περὶ πόρων
 χρημάτων. αἱ μὲν οὖν προθέσεις αὐτὰ τυ-
 χήμοισιν οὐσιν, περὶ ὧν βουλευσόμεθα καὶ δη-
 μιουργήσομεν. ἐκάστη δὲ πρόθεσις διελώ-
 μεθα, καὶ σκοπούμεν ἐν οἷς ἔσονται ἐνδέχεται
 περὶ τούτων λόγῳ χρῆσασθαι. περὶ μὲν οὖν
 ἱερῶν περὶ τῶν ἀγαθῶν λέγειν. ἢ γὰρ ἐρεῖ-
 μέν ὡς τὰ κατὰ τὴν ἀφύλακτον, ἢ ὡς ἐ-
 πί τὸ μεγαλοπρεπέστερον πῶς, ἢ ὡς ὅτι τὸ τα-
 πεινότερον. ὅταν μὲν οὖν λέγωμεν ὡς δεῖ τὰ
 κατὰ τὴν ἀφύλακτον, ἀφύλακτον ἀφορ-
 μάς, ἐκ μὲν τῆς δικαιοσύνης λέγοντες ὅτι τὰ πά-
 τρια ἐστὶν ἅπαντα ἁπλοῦς ἀδικεῖν ὅτι,
 καὶ ὅτι τὰ μακρὰ πρῶτα τοῖς ἀδικήτοις
 προσέσθαι καὶ τὰ πάτρια ποιῆσαι τῆς θυ-
 σίας, καὶ ὅτι τῶν προτέρων οἰκιστῶν τὰ πό-
 λεις, καὶ τοῖς θεοῖς ἱερῶν ἀφύλακτον, μά-
 λιστα δὲ ἀφύλακτον τῆς περὶ τοῖς θεοῖς ὀπι-
 μελείας. ἐκ δὲ τῆς συμφέροντος, ὅτι πρὸς
 χρημάτων οὐτέλειαν, ἢ τοῖς ἰδιώταις, ἢ
 τῶν κοινῶν τῆς πόλεως, συμφέρον ἔσται κατὰ
 τὰ πάτρια τῶν ἱερῶν θυσιῶν, καὶ ὅτι πρὸς
 βύθλια ἀποστρέφει τοῖς πολέμοις. ἐπεὶ συμ-
 πομπῶν ὀπλιτῶν, ἰππέων, ψιλῶν, βυ-
 πολμότερον γίνονται ἀπὸ τοῦ φιλοπλου-
 τῆος περὶ ταῦτα, ἐκ δὲ τῆς καλῆς, εἰ οὐτω
 * λαμπερῆς τῆς εὐροῦ πρὸς τὸ θεωρητικὸν συμ-
 βόσκον. ἐκ δὲ τῆς ἡδονῆς, εἰ ἔτι πρὸς τὸ θεω-
 ρητικὸν ποικιλία ἵς περὶ τῶν θυσιῶν.
 ἐκ δὲ τῆς δυνατῆς, εἰ μήτε ἐνδοξα γινώσκου-
 μήτε ἀφύλακτον περὶ ταῦτα. ὅταν μὲν οὖν
 πῶς κατὰ τὴν ἀφύλακτον οὐτω μέγιστον,
 σκοπεῖν ὅτι τῶν προτέρων, ἢ τῶν τούτων
 ὀμιλοῦσιν, καὶ ὡς ἐνδέχεται διδάσκειν περὶ
 τῶν λεγόμενων. ὅταν δὲ ὅτι τὸ μεγαλοπρε-
 πέστερον συμβουλεύωμεν μάλιστα τῆς ἱερο-
 ποιίας, περὶ μὲν τῶν τὰ πάτρια κινεῖν, ἀφορ-
 μάς ἔξοικον ἀφύλακτον, λέγοντες ὅτι ὁ πρὸς
 ἡδονῆς τῆς ἀφύλακτον, ἢ κατὰ τὴν ὀπίστην,
 ἀλλ' αὐξάνει τὰ κατὰ τὴν ἀφύλακτον. ἐπεὶ δὲ ὡς καὶ τοῖς
 θεοῖς εἰκὸς ἀνιούσας εἶναι, τοῖς μὲν ἄλλοις
 τμήσιν. ἐπεὶ δὲ ὡς οὐτε οἱ πατέρες αἰεὶ καὶ τὰ
 αὐτὰ τῆς θυσίας ἤσαν, ἀλλὰ πρὸς τοῖς χρι-
 στέσι καὶ τῆς βύθλιας ὀπίστην, ἢ ἰδίᾳ καὶ
 κοινῶν πρὸς τοῖς θεοῖς θεραπείας ἐνοθεύου.
 ἐπεὶ δὲ ὡς ἔτι τῶν λατῶν ἀποδύτων, οὐτω
 καὶ τῆς πόλεως καὶ τοῖς ἰδίᾳ οἴκοις δόξασθαι.
 λέγει δὲ καὶ εἰ τούτων κατασκευασθέντων
 ὀφέλειά τις ἔσται τῆ πόλει, ἢ λαμπερῆς, ἢ
 ἡδονῆς, μετὰ ὡς πρὸς τῶν προτέρων εἶρη).

καλας

A aut de bellis, aut de pace, aut de pecu-
 niarum prouentibus. Hæ igitur propo-
 sitiones sunt, de quibus omnis est nobis &
 consuetudo, & oratio. Harum autem v-
 namquamque diuidamus, consideremus-
 que quibus modis oratione in his uten-
 dum fuerit. De sacrificiis autem abundè
 dicere necesse est. Aut enim dicimus præ-
 senti in statu ea seruanda esse, aut ut ma-
 gnificentius, aut in his humiliter quodam-
 modo agendum sit. Cùm igitur dixerim-
 us, in præsentis statu ea seruanda esse,
 B causas inueniemus, ex iusto quidem di-
 centes, iniustum apud omnes esse, præ-
 ter consuetudines patrias quicquam age-
 re, quodque omnia vaticinia hominibus
 iubent patrio more sacrificia esse facien-
 da, & quòd eorum, qui vrbes primò
 condiderunt, & templa diis immortalibus
 erexere, diuini cultus maximè sunt,
 diuque obseruandi. Ex utili autem dice-
 mus, quòd ad rei pecuniariæ impensam,
 aut priuatim aut publicè conducet, vbi
 pro patrio more sacrificiis sit indultum,
 & quòd ad ciuium audentiam ea res con-
 fert non mediocriter, quippe quòd gra-
 C uioris armaturæ peditibus equitibusque,
 ac velut ludos celebrantibus, ciues ea
 ambitione delectati, audentiores fient.
 Ab honesto autem dicemus, si hoc mo-
 do celebritates pulchras spectari contige-
 rit. A iucunditate verò, si & varietas
 quædam circa Deorum sacrificia ad spe-
 ctandum accesserit. A possibili autem,
 si in eiusmodi ludis nihil fiat, neque pa-
 rum, neque nimis. Cùm igitur in rebus
 diu constitutis consultatio nobis habetur,
 cùm hæc tractamus, operæpretium est
 de antè dictis, aut de horum similibus
 consideremus, & ea pro rei natura edo-
 ceamus. Cùm vero consultemus, ut ad
 D splendidiorum quemdam apparatus sa-
 crificia traducantur, ex sunt causæ no-
 bis adferendæ, quibus meritò consue-
 tudines patrias mouere videamur, dicti-
 tantes, addere præsentibus quicquam, id
 haud esse soluere, sed augere potius res an-
 tea constitutas, ac firmatas: de inde quòd &
 consentaneum sit, Deos immortales bene-
 uolentiores in eos esse, à quibus magis ve-
 nerentur. Item quòd neque maiores ipsi
 E eundem semper modum in sacrificiis obser-
 uabant, sed pro tempore, proque secun-
 dis rebus, & priuatim, & publicè Deorum
 cultum legibus sanciebant: postea vero,
 quòd veluti in cæteris rebus omnibus
 consueuimus, ita & Respublicas, at-
 que priuatas domos administramus. Di-
 cas enim opus est, si qua ex his ita con-
 stitutis utilitas ciuitati, aut splendor, aut
 voluptas futura est. Quæ quidem omnia ita
 tractabis, veluti in superioribus dictum est.

ὧς δὲ πλουτῶσιν, εἰς τὰς κοινὰς λειτουργίας ἐ-
 κοινοῖαι ἀπασμ φιλοτιμίαι ἐμπιήσωσι. τὸ
 δὲ οὕτως ἀκατασκευάσθαι, εἰ τοῖς μὲν τὰς
 οὐσίας ἔχουσιν, ἀντὶ τῆς εἰς τὸ χρεῖον δαπάνω μέ-
 νων, ἡμῶν ἕνεκα. ἀπὸ τῆς νόμων ἀφωρισμένην
 τυγχάνουσιν τῆς δὲ πενομύων τοῖς τιμῶν χρεῶν
 ἐργασίαις καὶ ναυκλησῶν, τῆς ἀγρ-
 ογαίων μάλλον ἀποτίμωσιν, ὅπως οἱ μὲν πλε-
 ουῶντες ἐχόντες τῆ πόλει λειτουργήσωσι. τὸ δὲ
 πλήθος, οὐ συκοφαντίας, ἀλλ' ἐργασίας ἐπι-
 θυμήσει. δεῖ δὲ πρὸς τοῦτο καὶ πρὸς τὴν μή-
 τε χρεῶν ποιεῖν αἰάδασον, μήτε δημεύειν τὰς
 οὐσίας τῆς τελευτῶντων, ἰσχυρῶς κείσθαι νό-
 μους, καὶ μεγάλας ἐπιχειρῶν ἡμφορίας τοῖς
 πτωχάβαιοις ταῦτα. καὶ δὲ τοῖς ἐν πολέ-
 μῳ τελευτῶσιν, εἰς πεφύω ἢ χρεῖον δημόσιον
 ἐν καλῶ πρὸ τῆς πόλεως ἀφωρεῖσθαι, καὶ
 τοῖς παισὶν αὐτῶν ἕως ἡβῆς δημοσίως ἐσφύω
 διδῶσθαι. τῆ μὲν οὖν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ νό-
 μων τιμῶν ἑσθιῶν δεῖ ποιεῖσθαι πρὸς δὲ
 πᾶς ὀλιγαρχίας, τὰς μὲν ἀρχαῖς δεῖ τοῖς νό-
 μοις ἀποτιμῶν ἕξ ἴσος πᾶσι τοῖς τῆς πολιτείας
 μετέχοις. τούτων δὲ εἶ) τὰς μὲν πλείστας
 κληρωτάς, τὰς δὲ μεγίστας, κρυπῶν ψήφω
 καὶ ὄρκων ἔσθαι τῆς ἀκριβείας ἀφωρεῖσθαι
 δὲ δὲ πᾶς ζημίας ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ με-
 γίστας ἐπιχειρῶν τοῖς ὑβείζειν πᾶς τῆς πολι-
 τῆς ἐπιχειρῶν. τὸ γὰρ πλήθος, οὐχ οὕτως
 ἀνακτικῶν ἐσθιῶν, ὡς ἔχει βα-
 ρέως ὑβείζομενοι. καὶ δὲ καὶ πᾶς ἀφω-
 ρεῖσθαι τῆς πολιτῆς ὅτι ταχίστα ἀφωρεῖσθαι, καὶ μὴ
 χροῖσθαι, μηδὲ σιωπᾶν ἐκ τῆς χρεῶν
 ὅτι τιμῶν πόλιν τὸν ὄχλον. ἐκ γὰρ τῆς τοιούτων
 σιωπῶν συσφύσθαι τὰ πλεῖστα, ἔσθαι καταλύει
 τὰς ὀλιγαρχίας. καθόλου δὲ εἰπεῖν, δεῖ τοῖς
 νόμοις ἐν μὲν τῆς δημοκρατίας κωλύειν τοῖς
 πολλοῖς τῆς τῆς πλοῦσι οὐσίας ἐπιβουλεύ-
 ειν. ἐν δὲ τῆς ὀλιγαρχίας, ἀποτιμῶν τοῖς
 τῆς πολιτείας μετέχοις ὑβείζειν τοῖς ἀ-
 φωρεῖσθαι, ἔσθαι συκοφαντεῖν τοῖς πολίταις. ὡν
 μὲν οὖν ὅτι ὀρέσθαι δεῖ τοῖς νόμοις καὶ τιμῶν πο-
 λιτικῶν ἀκατασκευάσθαι, ἐκ τούτων ὅτι ἀγνοή-
 σθαι. δεῖ δὲ τὸν σιωπᾶν ἐσθιῶν νόμους,
 δεῖ κωλύειν τῆς ἴσος ὅτι τοῖς πολίταις, ὁμολο-
 γησθαι τε τοῖς ἄλλοις νόμοις, ἔσθαι συμφέροντα
 τῆ πόλει, μάλιστα μὲν πρὸς ὁμόνοισιν. εἰ δὲ
 μὴ, πρὸς τῶν τῆς πολιτῆς ἀκατασκευάσθαι, ἢ
 πρὸς τὰς κοινὰς ἀφωρεῖσθαι, ἢ πρὸς βίβωξια
 τῶν κοινῶν τῆς πόλεως, ἢ πρὸς τιμῶν πολιτι-
 κῶν διδάμιν, ἢ πρὸς ἄλλοις τῆς τοιούτων.

A ut multitudini leges impedimento sint: ne
 locupletum rei insidiantur, diuites autem
 inducant ut vltro ad publica ministeria
 munificentissimi sint. Hoc autem assequi
 poterunt, si locupletes pro ea quam in
 publicum munificentiam exhibent, sta-
 tutis quibusdam honoribus ab ipsis legi-
 bus donentur, sicque & agricolas paupe-
 ribus, & nauium gubernatores vectori-
 bus anteponant. Sic enim & locupletes
 non inuiti Reipublicæ inseruient, & ple-
 bes non calumniæ, sed ministeriis stude-
 bunt. Opus est præterea in conditis le-
 gibus seueritatem inesse, qua neque a-
 grum ad egestatem redigere, neque mo-
 rientium substantias publicare fas sit: &
 magnos iis cruciatus inscribere, qui hæc
 obseruare neglexerint. Decet autem ali-
 quem iis honestum sepulturæ locum ante
 urbem publicè dari, qui pro patriâ bel-
 lando periissent, & eorum filios ad pu-
 bertatem vsque publicis alimentis enutri-
 ri. Huiuscemodi igitur leges in popula-
 ri principatu ferendæ sunt. In oligar-
 chiis verò, quæ paucorum dominatu ad-
 ministrantur, magistratus æquè sunt in
 omnes illius ordinis viros distribuendi le-
 gibus. Horum autem plurimi quidem
 ex sortitione, maximi verò magistratus
 occulto suffragio, & iureiurando, & ma-
 gna cum diligentia atque studio decer-
 nendi sunt. In eos autem, qui vlla in ci-
 ues vti contumelia perrexerint, maxi-
 mæ sunt pœnæ constituendæ. Plebs nam-
 que non ita ægrè patitur quòd magistra-
 tibus caret, quàm grauitè & mole-
 stè fert, quòd afficitur contumelia.
 Ciuium autem controuersias perbreui
 dissoluere, neque in tempus trahere
 conuenit. Neque vulgus in urbem ex
 agro est congregandum. Nam ex huius-
 modi conuentibus plebes turbantur, pau-
 corumque principatus reseindunt. Ut
 paucis igitur dixerim, debent in popula-
 ribus principatibus leges cohibere ple-
 bem, ne locupletiorum bonis inhiant,
 insidianturque: in paucorum verò prin-
 cipatibus auertere illos, qui Rempubli-
 cam gerunt, & ab imbecilliorum contu-
 meliis, & à calumniis, insimulationi-
 busque in ciueis. Quæ igitur & in legi-
 bus, & in omni constitutione ciuili desi-
 deranda obseruandaque sunt, ex his cog-
 nosces. Is autem orator, qui quicquam
 lege suadere voluerit, hanc ostendat o-
 portet æqualem esse ciuibus, & reliquis
 legibus consentaneam, ciuitatiquè con-
 ducibilem ad quietem, & concordiam
 maximè, vel ad ciuium probitatem, aut ad
 publica tributa, aut ad ipsius Reipubli-
 cæ gloriam, aut ad vrbs potentiam: aut
 ad aliud huiusmodi aliquid vsui cedere.

παρειγοίονται δὲ πόμυτες, ἢ δὲ πλεῖν τῶν καλῶν β-
 νοϊαῶν, ἢ δὲ τυχεῖα παρὰ τὸν νόμον, ἢ δὲ φ-
 ρασιμῶν πλήθος καὶ ῥώμην, ἢ δὲ χρημάτων
 βύποειαν, ἢ δὲ φραττηγῶν φρονήσιν, ἢ δὲ
 συμμάχων ἀρετὴν, ἢ δὲ τόπων βύφουσαν.
 τούτων μὲν οὖν ἐστὶν τοιούτων τὰ τοῖς παρὰ
 μασιν οἰκειότερα λαμβάνοντες, ἐμφανισθέντων
 ὅταν ὅτι τὸ πολεμεῖν παρὰ τὸν νόμον, τὰ μὲν
 ἐνδυστήτων ἀπεινοῦντες, τὰ δὲ ἢ μὲν τῶν
 αὐξήσεις μεγάλα κερδίζοντες. ἐὰν δὲ πόλε-
 μον μέλλοντα γίνεσθαι, ἀφ' ἑκαστοῦ ὅτι χει-
 ραίμων, παρὰ τὸν νόμον δὲ παρὰ τὸν νόμον δεικ-
 τέον, ἢ πρὸς τὸν νόμον ἀφ' ἑκαστοῦ ἀρχουσῶν,
 ἢ μικρὰ καὶ ἀπεινάς οὐσας τὰς διεσχευίας.
 ἔπειθ' ὡς οὐ συμφέρει πολεμεῖν, διεξιόντα τὰ
 κατὰ τὸν πόλεμον ἀτυχήματα τοῖς ἀφ' ἑκαστοῦ ποιοῦ-
 σις δὲ τούτοις τὰ παρὰ τὸν νόμον σιωπῶντα τῶ
 πολέμου τοῖς ἀφ' ἑκαστοῦ ἀρχόντα μάλα β-
 δεικτέον. ταῦτα δὲ ἔστιν, ἀφ' ἑκαστοῦ ἀφ' ἑκαστοῦ
 εἰθιμῆσθαι. γίνεσθαι μὲν οὖν μέλλοντα πόλε-
 μον, ἐκ τούτων ἀποτρεπέσθαι. ἢ δὲ ἢ ἐνεσῶ-
 τα παύειν ὅτι χερσῶν τῶν, ἐὰν μὲν κερτασιν
 οἱ συμβουλοῦντο, αὐτῶν τῶν παρὰ τὸν νόμον λακ-
 τέον, ὅτι δὲ τοῖς νομοῦ ἔχουσιν μὴ παρὰ τὸν νόμον
 ἔως αὐτῶν περὶ τῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν κερτασιν ποιεῖσθαι
 τὴν εἰρήνην. ἔπειτα δὲ ὅτι πέφυκον ὁ πόλε-
 μος, καὶ τῶν βύτυχων τῶν ἐπὶ τῶν πολλοῖς ἀ-
 πολλοῦσιν ἢ δὲ εἰρήνη, τῶν μὲν ἢ τῶν ἀφ' ἑκαστοῦ
 φρεσίν, τοῖς δὲ νικῶντας, ὡς ἐνεκεν ἐπολέμη-
 σθαι, πρὸς τὸν νόμον ἀπολαύειν. διεξιτέον δὲ τῶν με-
 ταβολῶν τῶν ἐπὶ τῶν πολέμου, ὡς πολλὰ ἐπα-
 ρατῶν γίνονται. τοῖς μὲν οὖν ἐπὶ τῶν πολέ-
 μω κερτασῶν, ἐκ τῶν τοιούτων ὅτι πλεῖν
 εἰρήνην παρὰ τὸν νόμον τῶν ἢ ἐπὶ τῶν τῶν, ὅτι
 αὐτῶν τῶν συμβαίνων, ἐκ τῶν μὴ παρὰ τὸν νόμον
 εἶσθαι τοῖς παρὰ τὸν νόμον τῶν συμφορῶν πρὸς
 ἀφ' ἑκαστοῦ, ἐκ τῶν κινδύνων τῶν γὰρ κινδύνων τῶν
 μὴ ποιήσασθαι τῶν εἰρήνην, ἐκ τῶν κερτασῶν τῶν
 τοῖς κρείττοσι μέγιστον ἢ τῶν ἀφ' ἑκαστοῦ παρὰ τὸν νόμον,
 ἢ πολέμου κρατηθέντας αὐτοῖς αὐτοῖς κτήμασιν
 ἀπολέσθαι. συλλήβδην ἢ τῶν ἢ ἡμᾶς εἰδέναι δὲ,
 ὅτι τὸν πόλεμον οἱ ἀφ' ἑκαστοῦ τοῖς πολέμοις εἰσ-
 θασὶν ἀφ' ἑκαστοῦ πρὸς ἀφ' ἑκαστοῦ, ὅταν ἢ τοῖς δὲ
 ἀξιοῦν τοῖς ἐνδυστήτων ὑπολαμβάνουσιν, ἢ διε-
 νεσῶσιν τοῖς συμμάχοις, ἢ τῶν πολλῶν κέρ-
 νωσιν, ἢ φοβηθῶσιν τῶν ἐκαστοῖς, ἢ φασίαν φασίαν
 πρὸς σφᾶς αὐτοῖς. ὡς τούτων τε πόμυτων καὶ τῶ
 τούτων ὁμοιοῦσθαι, τὰ τοῖς παρὰ τὸν νόμον οἰκί-
 σατα σιωπῶν, ἐκ ἀπορήσθαι ὅταν χερσῶν
 πολέμου δημηγορεῖν καὶ εἰρήνην. λείπεσθαι

ππτακά-
 ται,

A Superiores etenim omnes fiunt, aut Deo-
 rum benevolentia, quam bonam Fortu-
 nam appellauerimus: aut corporum mul-
 titudine, atque robore, aut pecuniarum
 affluentia, atque imperatoris prudentia,
 aut virtute sociorum, aut opportunitate
 locorum. Ex his igitur, & similibus,
 quæ maximè rei congruant, bellum su-
 mi oportere exhortabimur, aduersario-
 rum partes deprimendo, nostras autem
 augendo, atque amplificando. Quòd si
 futurum bellum impedire studuerimus,
B primùm ex causè inueniendæ sunt, qui-
 bus demonstretur aut omnino, aut nul-
 lam, aut paruas humilesque molestias affer-
 ri, quibus ad bellum rapiamur. Deinde
 quòd bellum minimè conducit: eritque
 percurrendum, quæ hominibus bello so-
 leant accidere calamitates. Ad hoc item
 ostendendum, quæ victoriam solent in
 bellando efficere, ea hostibus magis ad-
 esse. Hæc autem sunt, quæ paulò antè
 commemorauimus. Futurum itaque
 bellum ex iis rebus dissuademus. Quòd
 si ab instanti bello quiescendum esse co-
 hortabimur, siquidem consultores supe-
 riores fuerint, hoc ipsum primùm di-
 cendum erit, decere eos qui mente va-
 lent, haud operiri quoad casum eant,
C sed cum vincunt, pacem faciendam iis
 esse. Deinde quoniam ea belli natura
 sit, vt plerisque ex iis qui secunda in eo
 fortuna primùm vsi sunt, ad postre-
 mum perdat: pacis verò contrà, vt &
 victos seruet, & victoribus rerum bello
 adeptarum fructum adferat. Exponen-
 dum etiam erit, eas, quæ in bello cum
 multæ tum variæ mutationes fieri solent.
 Qui ergo superiores in bello fuerint, ex
 huiusmodi rationibus ad pacem exhor-
 tabimur: eos autem, quibus aduersæ
 in bello res extiterint, tum ex ipsis casu-
 bus exhortabimur: tum verò à quibus
 iniuriam antè susceperint, suis calami-
 tatibus admoniti irritare eos ne pergant:
D tum ex iis periculis, quæ antea, quàm
 pacem nolissent, perpassi fuerint, tum
 denique quòd satius partem aliquam
 suarum fortunarum potioribus ipsis ce-
 dere, quàm bello periculosè decerne-
 re, quo ipsi vnà cum sua re pereant.
 Summatim autem id sciamus oportet,
 tunc solere omnes homines bellum inui-
 cem soluere, cum aut iusta hostes ro-
 gare arbitrentur, aut cum aduersus so-
 cios vlla fuerit exorta contentio, aut
 bello defatigati sint, aut aduersarios ti-
 muerint, aut ipsi inter sese dissideant.
 Quamobrem quæ ex his omnibus, at-
 que horum similibus accommodatissima
 in rem fuerint, colligens, quàm facillimè
 & de bello poteris, & de pace disserere.
 Reli-

Reliquum est ut de pecuniis comparandis iam persequamur. Primum igitur considerandum erit, si quid ex urbis possessionibus neglectum est, quod neque redditum afferat, neque diis immortalibus dedicatum sit: veluti sunt quidam publici loci iam neglecti, ex quibus aliquis prouentus, ubi ij priuatis hominibus aut venditi, aut mercede exculsi fuerint, ciuitati fiat. Huiusmodi namque census omnium maximè communis est semper. Quod si nihil sit huiusmodi, necesse erit pro singulorum copiis tributa inferantur: ut pauperibus quidem indictum sit, corpora; locupletibus autem, pecunias: opificibus verò, arma præstent aduersum pericula. Summatim autem oportet, cum qui de huiusmodi prouentibus narrat, dicere eos æquales ciuibus, & diuturnos, ac magnos esse: hostibus autem secus. Propositiones igitur, de quibus in genere deliberatio verba faciemus, & harum partes, de quibus orationem & suadendo & dissuadendo constituemus, ex antè dictis cognoscemus. Rursus autem propositiones de laudatiua vituperatiuaque specie, deinceps dicere aggrediemur.

CAPVT IV.

De genere demonstratio.

Laudatiua igitur species, (ut compendio utar,) est voluntatum & rerum gestarum & verborum illustrium amplificatio, & eorum quæ absint, accommodatio: vituperatiua autem contrà illustrium horum extenuatio, obscurorum verò exaggeratio. Et digna quidem laude ea sunt, quæ iusta, quæ legitima, quæ utilia, quæ honesta, quæ iucunda, quæ facilia factu sunt: quæ quidem omnia cuiusmodi sint, & quo pacto iis abundè utamur, in superioribus dictum est. Oportet autem, is qui laudat, oratione ostendat in hoc seu homine, seu in rebus huius aliquid inesse, quod aut ipse gesserit, aut per ipsum manarit, aut ex hoc contigerit, aut huiusmodi gratia factum fuerit, aut quod sine hoc patratum non sit. Eodem verò modo & vituperator ostendat oportet, horum contraria inesse in illo, quem vituperatum velit. Quod ex hoc contigerit, hoc modo: Ex studiosa corporis exercitatione victoriæ contingunt, & ex otio in ægrotationem inciditur: Item, ex philosophiæ studio homines circa prudentiam sunt acriores,

Tom. III.

A δὲ ἡμᾶς ἐπὶ τῷ πόρῳ χρεμᾶτων διελεῖν. τῶν μὲν οὐκ οὐκ σκεπτόμεν, εἴ τι τῆς πόλεως κτημάτων ἡμελημένων ἔστι, καὶ μήτε τῶν πόρῳ ποιεῖ, μήτε τοῖς θεοῖς ἔξαιρετόν ἔστι. λέγει δὲ οἷον τοῖς ἑκαστοῖς ἡμελημένοις, ἔξ ὧν τοῖς ιδιώταις, ἢ τῶν ἀφαιρέτων, ἢ μεσσηνίων, τῶν πόρῳ ἀπὸ τῆς πόλεως γίνονται. κρινόμενος γὰρ ὁ ποιοῦν πόρῳ ἔστιν. ἀπὸ δὲ μηδὲν ἢ τοιοῦτον, ἀπὸ τῶν ἀφαιρέτων ἀναγκασθὲν ποιήσασθαι τὰς εἰσφορὰς: ἢ τῶν μὲν πέννησι τὰ σώματα παρέχειν εἰς τῶν ἀφαιρέτων εἰς τοῖς κινδύνοις. τῶν δὲ πλουτῶσι, τὰ χρεμᾶτα. τοῖς δὲ τεχνίταις, ὅπως. συλλήβδην δὲ τῶν πόρῳ εἰσηγούμενοι, φάσμα αὐτοῖς ἴσους τοῖς πολίταις, καὶ πολυχρονοῖς, καὶ μεγάλους ὄντας. τοῖς δὲ τῶν ἐνατιῶν τὰ ἐνατιῶν τούτοις ἔχοντα. τὰς μὲν οὐκ ἀφαιρέσεις, τῶν ὧν δημηγορήσομεν, καὶ τὰ μέρη τούτων ἔξ ὧν τοῖς λόγοις συστήσομεν, καὶ τῶν ἀφαιρέτων καὶ ἀποτρέποντες, ἐκ τῶν εἰρημίων ἴσμεν. τῶν ἀφαιρέτων δὲ πάλιν, ἐφεξῆς τὸ, τε ἐγκωμιαστικὸν εἶδος, & ψικτικὸν ἀφαιρέσωμεν.

ΚΕΦΑΛ. δ'.

Περὶ τῶν ἐγκωμιαστικῶν εἰδῶν καὶ ψικτικῶν.

ΣΥΛΛΗΒΔΗΝ μὲν οὐκ ἔστιν ἐγκωμιαστικὸν εἶδος, ἀφαιρέσεων καὶ ἀφαιρέσεων καὶ λόγων ἐκδόξων αὐξήσεις, καὶ μὴ τῶν πόρῳ σκεπτικῶν. ψικτικὸν δὲ, τὸ ἐνατιῶν τούτων, τῶν μὲν ἐκδόξων, τῶν πείνωσις. τῶν δὲ ἀδόξων, αὐξήσεις. ἐπαμειβὰ μὲν οὐκ ἔστι ἀφαιρέματα, τὰ δίχαια, καὶ τὰ νόμιμα, καὶ τὰ συμφέροντα, & τὰ καλά, & τὰ ἡδέα, & τὰ ἄρα ἀφαιρέματα. ταῦτα δὲ αὐτὰ τε οἶα ἔστι, καὶ ὅταν αὐτοῖς πολλὰ ποιήσομεν, ἐκ τοῖς τῶν πόρῳ εἰρημίων. δὲ δὲ τὸν ἀφαιρέτων ἀφαιρέσειν τοῖς λόγοις, ὡς τούτων τὰ ἀφαιρέματα, ἢ τοῖς ἀφαιρέμασιν ὑπαρξῆναι τούτων ὑπὸ αὐτῶν κατεργασθῆναι, ἢ δι' αὐτῶν ποιεῖσθαι, ἢ ἐκ τούτου ἔπι συμβῆναι, ἢ ἐνεκεν τούτου γινόμενον, ἢ ἐκ αὐτοῦ τούτου ἔπι τελευτῆναι. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ψικτικῶν, τὰ ἐνατιῶν τούτων δεικτέον ἀφαιρέματα τὰ ψικτικῶν. τὸ μὲν ἐκ τούτου, οἷον, ἐκ τῶν φιλοπονεῖν τὸ σῶμα, αἱ νῆσαι, & ἐκ τῶν μὴ φιλοπονεῖν, ἐπὶ ἀρρώστια ἐμπίπτειν. καὶ ἐκ τῶν φιλοσοφεῖν, δεινότερον εἶς τῶν ἀφαιρέτων.

Bbbb

καὶ οὐκ ἀμελεῖν, ἀλλὰ τῆς ἀναγκάσων εἶναι. ὅθεν ἐνεκα τούτου, οἷον ἐνεκα τῆς ἐπιφασίας αὐτῶν ὑπὸ τῆς πολιτικῆς, πολλοὺς πόνους καὶ κινδύ-
 νοις ὑποκινῶσι, καὶ ἐνεκα τῆς ἀπειρίας τοῖς
 ἄλλοις, τῆς ἄλλων ὁδῶν φρονιζέσθαι. τὸ
 δὲ μὴ αὐτῶν τούτων, οἷον οὐκ αὐτῶν τῆς ναυτικῆς,
 ναυμαχικῆς ἢ καὶ οὐκ αὐτῶν τῆς πίσις, αἱ
 παροίαι τὰ τοιαῦτα δὲ τοῖς περιουσιῶσι
 ὁμοῦ ὅπως μετῶν, ἐγκωμίων ἔργων πολ-
 λῶν διπορήσας. αὐξήσας δὲ καὶ ἐπιπλοῦσας
 συλλήθων ἀπομύτα τὰ τοιαῦτα, τὸν δὲ τὸν ἔ-
 πον μετῶν ὑπὸ τὸν ἀποφάνων, ὡς τῶν
 ἀρτίως μετῶν, ὑπὸ τούτου δι' πολλὰ γα-
 γρηῶσαι, ἢ κακὰ, ἢ ἀγαθὰ. εἰς μὲν οὖν ἔ-
 πος τῆς αὐξήσεως ἔσται. δεύτερος δὲ, κεκριμέ-
 νον μεταφέρειν, αὐτῶν ἐπιπλοῦσας, ἀγαθῶν· αὐ-
 τῶν δὲ ψυχῆς, κακῶν. εἴτε παρῶν αὐτῶν ὑπὸ οὐ-
 λεγόμενον, καὶ τῶν ἀλλοῦ πρὸς ἀλλήλα,
 τῶν μὲν ἀπὸ σαυτῶν λεγόμενον, τὰ μέγιστα
 διεξιῶν, τῶν δὲ ἑτέρου, τὰ ἐλάττω, καὶ οὐτω
 μέγιστα φαίτω. τρίτος, πρὸς τὸ ὑπὸ σαυτῶν
 λεγόμενον, ἀπὸ τῶν ἀλλοῦ πρὸς ἀλλήλα τῆς
 ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἰδίῃσι πιπλοῦσας φαίτω
 γὰρ οὐτω τὸ ὑπὸ σαυτῶν λεγόμενον μείζον, ὡς τῶν
 οἱ μέγιστοι τὰ μέγιστα φαίτω μείζον, ὅταν
 πρὸς βραχυτέρας φαίτωσιν. ἔσται δὲ καὶ
 ὡς ἀπομύτως αὐξέσθαι. εἴ κεκριτὰ μέγιστα ἀγα-
 θῶν τῶν τοῦ, πύτω ἢ ἐπιπλοῦσας ἀγαθῶν, μέγιστα
 κακῶν φαίτω. ὡσαύτως δὲ εἰνομίζεσθαι ἀέ-
 ρα κακῶν, ἐπὶ τούτῳ ἐπιπλοῦσας ἀγαθῶν, μέγιστα
 ἀγαθῶν φαίτω. ἔσται δὲ ἔστω μὲν ἀγαθῶν ποιῶν
 τὰ ἀγαθὰ, ἢ τὰ κακὰ, εἰς ἀποφάνης αὐτῶν
 οὐκ ἀφροσύνας, συμβιβάζων ὡς οὐκ πολλοῦ
 περιουσίαν, ὡς πολλὰ φαίτω ἐπιπλοῦσας ἀ-
 λετο, ὡς πολλὰ χρόνον ἐπιπλοῦσας, ὡς ὁδοῖς
 ἄλλοις, πρὸς τούτοις ἐπιπλοῦσας. ὡς
 μετὰ τούτων ἐπιπλοῦσας, μὲν ὡν ὁδοῖς ἄλ-
 λος, ὡς ἐπὶ φύσις μὲν οἷον ὁδοῖς ἑτέρας,
 ὡς ἐκῶν, ὡς οὐκ ἀφροσύνας. ὡς εἰς πύ-
 τας φύσις ἴσως ποιῶν, βίδαμονοῖσιν αὐτῶν,
 ἢ φάσως φαίτωσιν. καὶ δὲ καὶ εἰκα-
 ζοῦσιν συμβιβάζειν, καὶ ἐπιπλοῦσας τὰ
 ἐπιπλοῦσας ὡς ἐπὶ τὸ ἐπιπλοῦσας αὐξέσθαι τῶν δὲ ὅς
 τις ἢ φίλων κηδεσθαι, τῶν εἰκὸς καὶ τοῖς αὐτῶν
 γυνεῖς ἡμῶν. ὅς δὲ τοῖς γυνεῖς ἡμῶν, ὅς
 καὶ τῆς πατρίδα τῆς αὐτῶν βίβησιν βουλήσασθαι.
 συλλήθων δὲ, εἰς πολλῶν ἀφροσύνας ἀποφάνης,
 εἰς τε ἀγαθῶν, εἰς τε κακῶν, μὲν ἀγαθῶν φαί-
 τω. σχεπεῖν δὲ ἔστω πρὸς ἅμα ὁποῖον φαίτω,
 καὶ μέρη ἀφροσύμων, ἢ κακῶν λεγόμενον,

A & ex negligentia sunt rerum necessaria-
 rum indigentes. Quod huiusmodi gratia
 factum fuerit, hoc modo: Vt à civibus
 coronentur, permultos labores permulta-
 que pericula mortales perferunt: & ut iis
 quos diligunt, gratificentur, aliud curant
 nihil. Quod autem sine hoc patratum non
 fit, hoc modo. Neque sine nautis naua-
 lium pugnarum victoriæ, neque sine potu
 ebrietates fiunt. Hæc autem, atque iis
 similia, perinde ut superiora percurrens,
 & laudare, & vituperare abundè poteris.
 B Amplificationes verò extenuationesque,
 ac talia simul quoque hoc modo tracta-
 bis. Primùm quidem ostendes, (veluti
 modò docebamus.) ab hoc multa vel
 mala vel bona effecta esse. Vnus igitur
 amplificandi modus hic est. Secundus
 autem modus est, cùm iudicatum aliquid
 transfers, si quid laudes, bonum: sin au-
 tem vituperes, malum: deinde conferas
 oportet quod abs te dictum sit, & ad in-
 uicem compares ex tuis maxima, ex ad-
 uersarii verò dictis minima enarrando, &
 hoc modo magnum illud iudicatum osten-
 das. Tertius modus est, ut ad illud,
 quod abs te dictum est, minimum quid
 ex iis quæ sub eandem speciem cadunt,
 compares. Sic enim quod abs te dicitur,
 maius apparebit: veluti mediocri statura
 homines maiores apparent, cùm ad mi-
 nores comparantur. Amplificare autem
 poteris hoc modo. Si magnum sit hoc
 bonum iudicatum, magnum appareat ma-
 lum necesse est, vbi contrarium huic ali-
 quid narraueris. Eodem verò modo si
 magnum malum existimatur, vbi huic
 contrarium dixeris, magnum bonum ap-
 parebit. Amplificabis autem & hoc pa-
 tto, vel bona, vel mala, si eum grada-
 tim ostenderis, quòd præmeditatus iam-
 diu fuerit, quòd de industria multa ge-
 rere aggressus sit, quòd per multum tem-
 pus gesserit, quòd nullus alius prius hæc
 aggressus sit, quòd cum iis gesserit qui-
 bus eum nemo alius; quòd post hos post
 quos alius nemo, quòd sponte, quòd
 ex sententia: quòd si omnes pariter at-
 que hic, fecerimus, profectò bene beatè-
 que, aut contrà, malè miserèque vixerimus.
 Oportet autem & consequenti continua-
 tione uti, & rem alteram, tanquam in alte-
 ram properando, amplificare, hoc modo:
 Cuius verò amici curæ sunt, hunc rectè
 consentaneum est, suos etiam colere paren-
 tes: qui autem suos parentes colit, hic profe-
 ctò volet etiam patriæ benefacere. Summa-
 tim autem si multarum, siue bonarum,
 siue malarum rerum eum causam osten-
 deris, ex magnæ videantur necesse est.
 Considerandum est etiam, qualis res ipsa
 videbitur, eam suis partibus diuidendo,

singillatimque narrando ; quæque maior visa fuerit , eam hoc modo explicare conueniet. Amplificando igitur , ubi hoc pacto tractaueris , & plurimas facies , & maximas. Extenuabis autem in dicendo & bona & mala , si contrario modo tractaueris , sicuti in magnis dixeramus , & tum maximè cum nullius eum rei auctorem demonstratis : vel si id minus , quod minimarum & paruissimarum. Quomodo igitur & laudando & vituperando amplificabimus , atque extenuabimus quæcumque voluerimus , scire ex iis poterimus. Amplificationum autem causæ in aliis quoque speciebus utiles sunt : sed plurima ipsarum vis in laudationibus vituperationibusque consistit , de quibus quidem ex antè dictis planè adiumenta nobis suppeditabimus.

A καὶ ὁποτέρως αὐτὸ μείζον ἢ , τὸ δὲ τὸν ἔχον αὐτὸ λέγειν . τὰς μὲν οὖν αὐξήσεως οὕτω μελιῶν , πλείστας ποιήσεως καὶ μεγίστας . ταπεινώσεως δὲ τοῖς λόγοις , καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ τὸν ἐναντίον ἔχον μετῶν , ὡς εἰρηκα μὲν ὅτι τῶν μεγάλων . ἔ μάλιστα μὲν , αὐτὸ μηδεὶός ἀλλοῦ ὀπιδεικνύσης· εἰ δὲ μὴ , ὡς ἐλαχίστων καὶ μικροτάτων . ὡς μὲν οὖν ἐγκωμιάζοντες ἔ ψήροντες , αὐξήσομεν ἔ ταπεινώσομεν ἀπὸ τοῦ ἐθέλω μὲν , ἐκ τούτων ἴσμεν . χρήσιμοι δὲ αἱ τῶν αὐξήσεων ἀφορμαὶ εἰσι ἔ ἐν τοῖς ἄλλοις εἶδεισιν . ἀλλ' ἢ πλείστη δύναμις αὐτῶν ἔστιν ἐν τοῖς ἐγκωμίοις ἔ ἐν τοῖς ψήροις . περὶ μὲν οὖν τούτων ἐπεὶ δεῖν διπαρήσομεν .

CAPVT V.

De genere iudiciali.

ΚΕΦΑΛ. 6.

Περὶ τῶν διχρηκῶν.

Rursum autem simili modo accusandi defendendique speciem, quæ circa iudicialem versatur causam , quibusque rebus constat , & quomodo iis uti conueniat , diuidamus. Accusatio quidem est (ut breuiter dixerim) iniuriarum delictorumque expositio. Defensio autem est delictorum , & iniuriarum , quæ vel in accusationem , vel in suspicionem venerint , dissolutio. Cum utraque verò species hanc vim habeat , accusatori quidem dicendum est , quandoquidem improbitatis aduersarios criminetur, eorum facinora & iniusta & iniqua esse, ac ciuium multitudini perniciofa : cum verò stultitiæ criminetur , quòd & ipsi agenti inutilia ea sunt , & turpia , & iniucunda , & quæ perfici nullo pacto queant. Hæ , & iis similes , aduersus improbas vanasque argumentationes sunt. Est præterea & hoc accusatori obseruandum , aduersus cuiusmodi crimina supplicia sunt à legibus constituta , & circa quæ ipsi iudices multas definiunt. Cum lex itaque pœnam definierit , hoc est dumtaxat accusatori considerandum ut demonstret facinus patratum esse. Cum iudices autem crimen admissum sciunt , crimina illa quæque , aduersariorumque delicta , augeri conuenit , ac maximè quidem demonstrari sponte illum & de industria non forte quadam , sed dedita vehementer opera , iniuriam intulisse. Quòd si minùs hoc fieri abs te potuerit , putasque potiùs ab aduersario demonstratum iri,

ΔΙΕΛΩΜΕΝ δὲ πάλιν ὁμοιοῦσ-
 πως τούτοις , τὸ τε κατηγορικὸν καὶ ὁ
 ἀπολογητικὸν εἶδος , ὃ περὶ τῶν διχρηκῶν ἔστι
 ποσῶν ματείας , αὐτὰ τε δὲ ὡν σιωπῆσθε , καὶ
 ὡς δὲ αὐτοῖς χρῆσθαι . ἔστι ἢ τὸ μὲν κατηγορι-
 κὸν , συλλέξω εἰπεῖν , ἀμάρτημάτων ἔ ἀδι-
 κημάτων δὲ ἀγλασις . τὸ ἢ ἀπολογητικὸν , ἀ-
 μάρτημάτων καὶ ἀδικημάτων κατηγορηθέντων
 ἢ καθυποπθῆντων δόξασις . ἐκαστέρου ἢ τῶν
 εἰδῶν τὰς δυνάμεις τὰς αὐτὰς ἔχόντων , κατη-
 γορευῶντα μὲν ἀαγαθῶν λέγειν . ὅτῳ μὲν εἰς
 πονηρίαν κατηγορῆ , ὡς αἱ τῶν ἐναντίων ποσῶν
 ἔστι ἀδικοὶ ἔ ποσῶνιομοί , ἔ ὡς πλῆθει τῶν πο-
 λιτῶν ἀσύμφοροι τυγχάνουσι οὔσαι· ὅτῳ δὲ
 εἰς ἀβελτηρίαν , ὡς αὐτὰ τε ἔ τὰς προσηόντι ,
 ἀσύμφοροι καὶ ἀγαθὰ , ἔ ἀηδεῖς , ἔ ἀδυνά-
 τοι ἔπιτελεσθῆναι αὐτὰ μὲν καὶ τὰ τούτοις ὁ-
 μοῖα , κατὰ τε τῶν πονηρῶν καὶ τῶν ἀβελτέρων
 ἔπιχειρήματα ἔστι . δὲ ἢ τῶν ποσῶν ματείας τοῖς
 κατηγορευῶντα , ἔπι τοῖς τῶν ἀδικημάτων οἱ
 νόμοι τὰς ἕμφρειας τάπιοι , καὶ περὶ αὐτῶν
 ἀδικημάτων οἱ δικαστὰς τὰς ζημίας οὐρίζουσι .
 ὅτῳ μὲν οὖν ἢ νόμος διωρικῶς , τῶν δὲ μῶτον
 σκοπεῖν τὸν κατηγορῶν , ὅπως αὐτὸν ἔπιδείξῃ τὸ
 ποσῶν ματείας γενημένον . ὅτῳ δὲ οἱ δικαστὰς τὸ
 κατηγοροῦ μὲν εἰδῶσι , αὐξήτεον ἔστι τὰ ἀδι-
 κήματα , ἔ τὰ τῶν ἐναντίων ἀμάρτηματα , καὶ
 μάλιστα μὲν δεικτέον , ὡς ἐκὼν ἔ ἐκ ποσῶν ματείας
 ἔ τῆς τυχεύσεως , ἀλλὰ μὲν ποσῶν ματείας πλεί-
 στες ἢ δικαστῶν . εἰ δὲ μὴ δυνατὸν ἢ τῶν ποσῶν ματείας

ἀλλὰ νομίζεις δὲ καὶ τὸ εὐαγγέλιον ὡς ἡμῶν τῶν
 ποιητῶν, ἢ ὅτι τὰ πρῶτα ἀφρονεῖς κα-
 λῶς, ἢ τύχῃ, πρῶτον τὸν συγγνώμην,
 λέγουσιν τοῖς ἀκούουσιν, ὡς οὐδὲ πρῶτον τὸν
 ἡμῶν τῶν φάσκων, ἀλλὰ πρῶτον πρῶτον δι-
 γὰρ ἔπειθ' ὡς, εἰ δὲ δὲ ἡμῶν, ἢ ἢ τύχῃ-
 σεν ἐκείνος, δὲ δὲ τὰς ἀτυχίας ἐ τὰς ἀμῶν-
 τίας ζημιώσιν μᾶλλον αὐτὸν, ἢ τὸν μηδὲ ἐ-
 τερον τούτων ποιήσονται. πρῶτον τῶν, καὶ ὁ
 νομοθέτης οὐκ ἀφῆκε τοῖς δὲ ἀμῶν τῶν, ἀλλ'
 ὡς ποδικοί ἐποίησεν. ἵνα μὴ πρῶτον δὲ ἀμῶν
 τῶν. λέγει δὲ ὡς εἰ τὸν παρ' αὐτῶν ἀπολο-
 γούμενον ἀποδείξοιται, πολλοὺς τοῖς ἀδικεῖν
 πρῶτον τῶν ἐξοισι. κατὰ τὸν νόμον μὴ,
 ἀπὸ αὐτῶν ἐθέλωσι, πρῶτον τῶν. ἀποτυχόντες
 δὲ, φάσκοντες ἢ τυχεῖν, πιφείω οὐχ
 ὕφ' ἐξοισι. τοῖς μὴ οὐ κατὰ τὸν νόμον, ἐκ
 τῶν ποιούτων ἢ συγγνώμη πρῶτον τῶν, καὶ ὡς
 πρῶτον τῶν εἶρηται, δὲ τῶν αὐξήσεων πολλῶν
 αἴτια κακῶν τῶν ἐπιτηδίων ἔργα δεικτέον. τὸ
 μὴ οὐ κατὰ τὸν νόμον εἶδος, δὲ τῶν μερῶν
 ἀποτέλει τῶν τῶν δὲ ἀπολογητικόν, δὲ
 τῶν μὴ ὁδῶν σιωπῆσαι, πόθεν αὐτῶν ἀπολο-
 γήσονται. ἢ γὰρ ἀποδείκτεον τῶν ἀπολογουμένων
 ὡς οὐδὲν τῶν κατὰ τὸν νόμον ἐπιδείξω. ἢ
 ἐὰν ἀναγκάζω ὁμολογεῖν, πειρατέον δει-
 κνῶμαι ἔννομον καὶ δίκαιον, καὶ καλὸν καὶ συμ-
 φέρει τῶν πόλει τῶν πεπραγμένων. ἐὰν δὲ μὴ
 τῶν διώκω ἀποδείξω, εἰς ἀμῶν τῶν ἢ εἰς
 ἀτυχία ἀγνοῖα τῶν πρῶτον τῶν, ἐ μίχαρ
 τῶν βλάβας ἀπὸ αὐτῶν ἡγομένης ἀποφάνον-
 τα, συγγνώμης τυχεῖν πειρατέον. ἀδικίας δὲ
 ἐ ἀμῶν τῶν ἀτυχία ἀπὸ δὲ τῶν, τὸ μὴ
 ἐκ πρῶτον τῶν κακῶν πρῶτον τῶν, ἀδικία ἢ, καὶ
 φάσι δὲ ἢ ἡμῶν τῶν τοῖς ποιούτοις τῶν με-
 γίστω λαμβάνειν. τὸ δὲ δι' ἀγνοίας βλάβερον
 πρῶτον τῶν, ἀμῶν τῶν φάσι τῶν δὲ μὴ δι-
 εαυτῶν, ἀλλὰ δι' ἐτέροις πινάς, ἢ δὲ τῶν
 μηδὲν ἐπιτελεῖν τῶν βουληθέντων καλῶς,
 ἀτυχίας πῆται, καὶ φάσι τὸ μὴ ἀδικεῖν τῶν
 ποιητῶν ἀπὸ τῶν ἰδῶν τὸ δὲ δὲ ἀμῶν τῶν
 καὶ πρῶτον τῶν πρῶτον τῶν ἀτυχίῃ, οὐ μόνον
 εἰ εἰ αὐτῶν ἰδῶν, ἀλλὰ καὶ κοινόν ἐ τῶν δικα-
 ζόντων, ἐ τῶν ἄλλων ἀπὸ τῶν. ἀξίου δὲ
 συγγνώμην ἔχειν ἀναγκαῖος πρῶτον τῶν
 τῶν ποιούτων αἰτίων, κοινόν τοῖς ἀκούουσιν ποιῶν
 τὸ ἀμῶν τῶν καὶ τὸ ἀτυχίῃ. δεῖ δὲ τὸν
 ἀπολογούμενον πρῶτον τῶν θεωρεῖν, ἐφ' οἷς
 τῶν ἀδικημάτων οἱ τε νόμοι τῶν ἡμῶν
 ἐπιδείξωσι, καὶ οἱ δικαστῆς ζημίας ἡμῶν.

A se modò deliquisse, aut quoddam hæc age-
 re probè meditato sibi, minùs prospere
 successerit, debes veniæ apud audi-
 tores aditum intercludere, inquiens ne-
 quaquam aduersarios decere, vt post
 gestum negotium se imprudenter erra-
 uisse dicant, sed antè potius vereri,
 quàm gerant. Deinde, quòd quamuis
 ille imprudenter gesserit, aut ei aduersò
 successerit, oportet ipsum tam ob casus at-
 que imprudentiam longè multari magis,
 quàm qui horum neutrum perpetrasset.
 Præterea, quòd etiam legumlator eos qui
 imprudenter deliquissent, non pœnæ im-
 munes, sed iudicio obnoxios fecit, ne om-
 nibus errando noceât. Dicendum est etiam
 quòd si talia respondentem admiserint,
 nonnullos sunt habituri ad iniuriam quàm
 promptissimos. Nacti namque occasionem,
 quæcumque voluerint, efficiunt. Si verò
 aberrauerint, rem in fortunam reiicientes,
 supplicio se liberabunt. Accusatoribus igitur
 ex huiusmodi rebus veniæ locus aufe-
 rendus est, sicuti antea dictum est. Multo-
 rum malorum causæ aduersariorum faci-
 nora per exaggerationes demonstranda
 sunt. Species igitur accusandi perficitur ex
 his partibus. Defendendi autem species tri-
 bus præceptis constat. Aut enim defensori
 ostendendum est, se nihil eorum, quo-
 rum accusatur, patrauisse. Aut si cogatur
 fateri, enitendum est, vt gestum à se nego-
 tium & legitimum, & iustum, & honestum,
 & publicæ vtilitati vsui esse ostendat. Si
 hoc autem ostendere nequiuerit, aut in im-
 prudentiam aut in fortunam gesta negotia
 conferens, & iacturas ab his profectas,
 quàm minimas ostendens, vt sibi ignosca-
 tur operam dabit. Iniuriam autem, & im-
 prudentiam, & casum ita definias, quod
 ex meditatione mali fit quippiam, id iniu-
 riam ponere, inquiens oportere pœnas ma-
 ximas in huiusmodi rebus capere. Quod
 verò per ignorantiam detrimenti quid
 agitur, imprudentiam esse dicendum est.
 Quod autem non sponte, sed aliena potius
 vi, aut fortuna quadam nihil eorum quæ
 rectis consiliis administrata sunt, perficit,
 casum esse ponendum est. Dicitoque, ini-
 uriam inferre, malorum esse hominum
 proprium: imprudenter verò delinquere,
 & circa rem gerendam aduersam fortunam
 pati, non esse sibi priuatum modò, sed com-
 mune & ipsorum iudicium, & aliorum quo-
 rumque hominum. Coactus autem ex hu-
 iusmodi causis quid fateri, vt tibi ignosca-
 tur, precabere, & vt per imprudentiam ca-
 sumque delinquere tibi cum auditoribus
 ipsis commune esse ostendas, studebis.
 Oportet autem defensorem vndique in-
 tueri, quibus in criminibus leges supplicia
 iussere: Adices verò ipsi pecuniis puniunt.

Et cum lex supplicia iusserit, demonstrandum erit aut omnino nihil patravisse, aut legitimè iustèque fecisse. Cum iudices verò constituti fuerint punitionis æstimatores, rursus eodem modo haud dicendum est, quòd hæc non egerit, sed elaborandum est potius, ut ostendat, se parvo detrimento adversarium affecisse, & inuitum deliquisse. Ex his igitur, atque similibus, accusando defendendoque, verba suppeditabimus: reliquum est ut iam quæstionis speciem pertractemus.

A καὶ ὅταν ὁ νόμος οὐκ ἐπιτρέψῃ τὴν μισοσίαν, δεικτέον ὡς οὐκ ἐποίησε τὸ πῶλύπερον, ἢ ὡς ἐνόμα καὶ δίχα ἐποίησεν. ὅτε δὲ οἱ δίχα καὶ καθήκηκασ πημταὶ τῆς ζημίας, ὁμοίως πάλιν οὐ φατέον, ὅτι ταῦτα οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ μᾶλλον μίχα βεβλαμμένον τὸν ἐναλίον, καὶ ἀκούσια ἀποφαίνειν πειρατέον. ὅτι τούτων μὲν οὕτω καὶ τῶν οὐτοῖς ὁμοιοῦσων, ἐν ταῖς κατηγορίαις καὶ ἐν ταῖς ἀπολογίαις ὑπορήσονται. λέιπέται δὲ ἡμῖν ἐπὶ διεξελθεῖν τὸ ζήτητικὸν εἶδος.

CAVTV VI.

ΚΕΦΑΛ. 5.

De quaestione.

Περὶ τῆς ζήτητικῆς εἵδους.

VT igitur summatim dixerim, quaestio est voluntatum, vel rerum, verborumve ad inuicem, aut ad aliam dissentientem vitam demonstratio. Oportet autem quaerentem quaerere, sicubi aut verbum eius, quem quaeret, aut actiones, aut voluntates inter se discrepant. Praeceptum verò hoc sit. Considerandum erit in praeterito tempore, si cui quis antea amicus cum esset, rursus inimicus, & iterum huic ipsi amicus effectus fuerit, aut aliud quid contrarium, aut quod petulantiam & flagitium ferat, gesserit, gusturusve sit, si quando ipsi detur occasio, quod antè actis rebus eius contrarium sit. Identidem quoque intueri, si quid dicendo, contrarium nunc iis dicit, quæ prius ab eo dicta fuerint. aut si quid iis quæ dicuntur, aut quæ antea dicta sunt, contrarium dixerit. Eodemque modo si quid dicere voluit iis contrarium quæ ab ipso antè dicta sunt, aut velit opportunitate oblata. Identidem verò assumendæ sunt etiam ad alia præclara studia eius qui quaerit, vitæ contrarietates. Quaerendi ergo speciem si hoc pacto tractaris, nullum relinques quaestionis modum. Harum autem omnium specierum, quas superius partiti sumus, oportet etiam diuisim qualibet pro commodo vti, & vnà ipsarum proprietates commiscere: hæc namque differentias habent maximas. Enimvero communis earum est ad inuicem vsus: & idem quod hominum species patiuntur. Hi namque partim similes sunt, partim verò dissimiles, tum aspectibus, tum etiam sensibus.

E N κεφαλαίῳ μὲν οὕτω εἶπεῖν, ἡ ζήτησις ἔστι πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς ἄλλον βίον ἐναλίον μὲν ἐμφαίσις. δεῖ δὲ τὸν ζήτητικὸν ζητεῖν, εἶπου ἢ ὁ λόγος ὅτι ζήτησις, ἢ αἱ πράξεις τῆς ζήτητικῆς, ἢ αἱ πρὸς ἐναλίον καὶ ἀλλήλους. ἡ δὲ μεθοδὸς ἡδε σκοπεῖν ἐν ταῖς περιουσίαις χρόνῳ, εἰ παρὰ μὲν τὸν υἱὸς φίλος γυνώσκῃς, πάλιν ἐχθρὸς ἐγίγνητο, καὶ πάλιν φίλος ταῖς αὐτῶν ταῖς ἡλικίαις ἐναλίον εἰς μοχθηρίας φέρων ἐπράξεν, ἢ ἐν πράξει, ἐὰν οἱ χεῖρὶ πειπέσῃ αὐτῶν, ἐναλίον τοῖς πρὸς τὸν ἑαυτῶν πεπραγμένοις. ὡσαύτως δὲ ὅρα, καὶ εἰ πείπων νῦν λέγει ἐναλίον τοῖς πρὸς τὸν αὐτῶν εἰρημίοις, ἢ εἰ τὸ εἶποι ἐναλίον τοῖς λεγόμενοις, ἢ τοῖς πρὸς τὸν εἰρημίοις. ὡσαύτως δὲ, καὶ εἰ πάλιν πρὸς ἐναλίον τοῖς πρὸς τὸν ἑαυτῶν εἰρημίοις, ἢ πρὸς τοῖς αὐτῶν πεπραγμένοις. ὁμοιοῦσως δὲ τοῖς λαμβάνειν καὶ πρὸς τὰ ἄλλα ἐνδοξα ἐπιτηδύματῶν, καὶ ἐν ταῖς ζήτητικῆς ἐναλίον. τὸ μὲν οὕτω ζήτητικὸν εἶδος οὕτω μετῶν, ὅσῳνα πρὸς αὐτὸν εἶπον τῆς ζήτητικῆς. ἀπὸ τῶν δὲ τῶν εἰδῶν ἡδὴ διηρημένων, δεῖ καὶ χωρὶς τούτων ἐκείνη ὅταν ἀρμότῃ χρῆσθαι, κοινῆ συμμιγνύμετα ταῖς δυναμίαις αὐτῶν. ταῦτα γὰρ ἔχει μὲν ἀσφοδῆς διωγῆς. ὅτι κοινωνοῦσι μὲντοι κατὰ ταῖς χρῆσεις ἀλλήλους, καὶ ταῦτ' ἀποπέσει τοῖς

τῶν δὲ πρὸς τὸν εἶδος. ὅ γὰρ οὐτὶ τῆ μὲν ὁμοιοί, τῆ δὲ ἀνόμοιοι καὶ ὅμοιοι καὶ ἀνόμοιοι εἰσίν.

οὕτω δὲ τῶν εἰδῶν διωρισμένων, καὶ ὧν πρὸς-
δέοισθα, κοινῆ παλιν ὄξαιθ μὴ σωμῶν καὶ διέλ-
θαι μὴ ὡς αὐτοῖς δεῖ χρῆσθαι.

Κ Ε Φ Α Λ. Ζ΄

Τὰ κοινὰ πᾶσι τοῖς εἶδεσι.

Πρῶτον μὲν οὖν καὶ τὸ δίκαιον, ἔτι νόμι-
μον, καὶ συμφέρον, ἔτι τὸ καλόν, καὶ ὁ
ἡδὺ, καὶ τὰ τοῦτοις ἀκόλουθα, κατὰ τὸν
ἐν ἀρχῇ διελόμενον, κοινὰ πᾶσι τοῖς εἶδεσιν
ἔστι· μάλιστα δὲ αὐτοῖς τὸ πρὸς ἐπιχρῆσθαι πρὸς-
χρῆσθαι. δεύτερον δὲ τὰς αὐξήσεις καὶ ταπει-
νώσεις χρησίμους ἀναγκαῖον εἶναι πᾶσι τοῖς
πᾶσι πάντα. μάλιστα δὲ αὐτῶν ἐν ὧ ἐγκωμίων
καὶ τοῖς ψόγοις αἱ χησές. τρίτον δὲ πίστις, αἷς
αἰάγκη μὲν πρὸς πάντα τὰ μέρη τῶν λόγων
χρησάσθαι· χρησιμώτατα δὲ εἰσιν ἐν ταῖς κατη-
γρηγίαις καὶ ταῖς ἀπολογίαις. ταῦτα γὰρ πλεί-
στης ἀξιολογίας δέονται. πρὸς δὲ τούτοις, πρὸς-
καταλήψεις, ἔτι αἰτήματα ἔτι παλιλλογίαι, ἔτι
μῆκος λόγου, ἔτι μετεώτης μῆκος, καὶ βρα-
χυλογία, καὶ ἑρμηνεία. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοῦ-
τοις ὁμοία, κοινὰς ἔχει πᾶσι τοῖς εἶδεσι τὰς χη-
σές. πρὸς μὲν οὖν τῶν δικαίων ἔτι τῶν νομίμων,
ἔτι τῶν τοῦτοις ὁμοιοῦσιν, πρὸς τερον διωρι-
σάμενον, καὶ πᾶσι χρῆσιν αὐτῶν διεξήληθον· καὶ
πρὸς μὲν τῶν αὐξήσεων καὶ ταπεινώσεων ἐπι-
παν.

Κ Ε Φ Α Λ. Η΄

Περὶ τῶν πίστων καὶ μάλιστα τῆς
Εἰκότος.

ΝΥΝ δὲ περὶ τῶν ἄλλων δηλώσω,
πρῶτον ἀπὸ τῶν πίστων ἀρχάμενος.
εἰσὶ δὲ δύο εἴδη τῶν πίστων. γίνονται γὰρ αἱ
μὲν ὄξαιθ αὐτῶν τῶν λόγων καὶ τῶν πρὸς ἔξω,
καὶ τῶν ἀνθρώπων αἱ δὲ ὅτι περὶ τοῖς λεγόμενοις
ἔτι τοῖς πρὸς τοῦτοις· τὰ μὲν γὰρ εἰκότα, καὶ
πρὸς ἀδείγματα, ἔτι τεκμήρια, ἔτι ἐπισημα-
τα, καὶ γνώμαι, ἔτι τὰ σημεῖα, καὶ οἱ ἔλεγχοι,
πίστις δὲ αὐτῶν τῶν λόγων καὶ τῶν ἀνθρώπων ἔτι
τῶν πρὸς γμάτων εἰσιν. ὅτι περὶ δὲ, * μάρτυ-
εἰαι, ὅρκοι, βάσαντοι· δεῖ δὲ τούτων ἐκαστῶν
αὐτῶν τε σιτοῖναι ποῖα τίς ἔστι, ἔτι πόθεν τῶν εἰς
αὐτῶν λόγων ἐπιπορήσομεν, ἔτι ἡ ἀλλήλων δια-
φέρεσιν. εἰκότος μὲν οὖν ἔστιν, ἔτι λεγόμενον πρὸς
δείγματα ἐν τῶν ἀπολογίαις ἔχουσιν οἱ ἀκούοντες.

A Sic autem determinatis speciebus, rur-
sum quibus indigent, communiter enu-
merabimus, & quomodo his vti conueniat,
quæremus.

CAPVT VII.

Quæ communia sunt omnibus ge-
neribus.

Primùm igitur & iustum, & legiti-
mum, & vtile & honestum, & iu-
cundum, reliquaque deinceps, quemad-
modum ab initio sum partitus, speciebus
omnibus sunt communia: veruntamen
in suadendo maximè his vtimur. Secun-
do autem loco amplificationes extenua-
tionesque præ cæteris omnibus vtilis
sunt: harum verò vsus in laudem ac vi-
tuperationem maximè cadunt. De-
mum autem probationes sunt, quibus
etsi circa omnes causarum partes vten-
dum est, in accusationibus tamen de-
fensionibusque quàm vtilissimæ sunt: his
namque plurimæ controuersiæ indigent.
Sunt præterea & præoccupationes, &
postulata, & iterationes, & orationis
prolixitas, & prolixitatis modus, & bre-
uitas, & interpretatio: hæc enim, &
his similia, speciebus omnibus sunt com-
munia. Quoniam igitur de iustis, & le-
gitimis, ac de his similibus prius determi-
nauimus, & eorum vsum enarrauimus,
& de amplificationibus quoque extenua-
tionibusque diximus; iam de aliis declara-
bimus.

CAPVT VIII.

De probationibus.

VT igitur à probationibus primùm in-
cipiamus, duo sunt earum genera.
Fiunt enim aliæ quidem ex ipsis verbis,
& negotiis, & hominibus, aliæ verò ap-
positæ sunt iis quæque dicuntur, & quæ
geruntur. Nam icota, & exempla, &
coniecturæ, & commentationes, & sen-
tentia, & signa, & argumenta, & pro-
bationes ex ipsis verbis, & hominibus,
& negotiis sunt: appositæ autem pro-
bationes, testes, iuramenta, & quæ-
stiones existunt. Opus est autem, hæ-
rum vnâquamque probationum intelli-
gere qualis sit, & vnde idonea in eam
verba abundè nobis suppetent, & quid
demum ex inuicem differunt. Icos igitur,
quod probabilem propositionem di-
cimus, illud est, quod cum dixeris audito-
ribus, in mentibus eius exempla tenent.

Dico autem, veluti si quis inquit velle patriam magnam esse, & necessarios rebus secundis vti, aduersis autem, inimicos: atque his similia summam probabilia videantur. Quilibet enim auditorum, qui huiusmodi desiderijs teneantur, ipse sibi de hisce deque similibus rebus conscius est. Quamobrem hoc nobis in dicendo semper suadendum est, si rei, de qua loquimur, conscios auditores perceperimus. Hisce enim rebus par est credere eos maximè. Vis ergo probabilis est huiusmodi. Ipsum verò in tres distribuemus species. Vna quidem est, quæ eas perturbationes accusando, aut defendendo, verbis comprehendit, quibus homines natura afficiuntur: veluti, si quem aliqui floccipenderint, aut timuerint, aut eandem rem sæpissime fecerint, aut iterum voluptate, vel dolore, vel libidine affecti fuerint, aut cupiditate vacarint, aut diuitiis abundarint, aut aliam huiusmodi perturbationem, siue animis, siue corporibus, siue aliquo illorum sensuum, quibus homines afficiuntur, passi fuerint. Hæc namque, & his similia, quæ communes sunt humani ingenij perturbationes, auditoribus nota sunt. Quæ igitur secundum naturam hominibus fieri consueuere, quæque dicendo comprehendenda dicimus, sunt huiusmodi. Altera verò probabilis pars est mos, quem pro consuetudine singuli facimus. Tertia verò species, lucrum est. Nam sæpe lucrandi gratia naturæ vim adferentes, consultò mores inducimus. His autem ita determinatis, in suadendo quidem ac dissuadendo demonstrare pro quæsitis oportet, vt hoc negotium, ad quod ipsi exhortamur, vel cui aduersamur, ita sit, sicuti à nobis dicitur, vel vt ea quæ huic negotio similia sunt, hoc modo fiant, quo nos dicimus, aut plurima, aut omnia. Contra res igitur, hoc pacto probabile est capiendum: contra homines verò, in accusationibus quidem, si potueris, demonstrabis aduersarium hoc idem negotium sæpe antea patrauisse. Sin id minùs poteris, huic similia demonstrato. Ostendere autem elabora, quòd hæc facere conducibile ei fuerat: hominum autem plurimi, quoniam ipsi vtile omnibus rebus anteponunt, itidem etiam alios omnia gerere huius genera facile putant. Si quidem igitur ab ipsis aduersariis probabile capere potueris, ita illud inducito: sin id minùs quiueris, à similibus tibi, quæ homines consueuere, inferenda sunt. Dico autem, vt huiusmodi iuuenis est, quem accusas, quæ ii, qui id ætatis sunt, agunt, hæc ipsum fecisse dicito.

A λέγω δ' οἷον εἰ τις φάσῃ πλεῖν πατρίδα βού-
 λεσθαι μεγαλύτερον εἶναι, & τοὺς οἰκείους δι' ἡσυχίαν
 ἔχειν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀτυχεῖν, & τὰ τοῦτο
 ὁμοίως, συλλήβδην εἰκότως εἰσεῖεν. ἕκαστος γὰρ
 τῶν ἀκούοντων σιωποῖεν αὐτὸς αὐτῶν ὡς
 τούτων & τῶν τοῦτο ὁμοιοῦσιν, ἔχοντι τοιαύ-
 τας ὀπιθυμίας. ὥστε τὸ τοῦτο δεῖ καταγγεῖν ἡ-
 μάς ἐν τοῖς λόγοις αἰεὶ, εἰ τις ἀκούοντα συ-
 νειδόμενος ληψόμεθα ὡς τὸ πρῶτον οὐ
 λέγεται. τούτοις γὰρ * αὐτοὶ εἰκὸς ἐστὶ μάλιστα
 πιστεύειν. τὸ μὲν οὖν εἰκὸς, τοιαύτων ἔχει φύ-
 σιν. ἀφαιρούμενον δὲ αὐτὸ εἰς τρεῖς ἰδέας. μία
 μὲν οὖν ἐστὶ, τὸ τὰ πάθη τὰ κατὰ φύσιν ἀκολου-
 θοῦντα τοῖς ἀνθρώποις, τοῖς λόγοις συμπρα-
 γμαβαίνειν ἐν τῶν καταγγεῖν, ἢ ἀπολογεῖ-
 σθαι. οἷον ἐὰν τύχῃσι βίαιες καταφρονησάντες
 βίαια, ἢ δεισάντες, ἢ ἐὰν αὐτὸ τὸ πρῶτον
 πολλὰκις πεποιηκότες, ἢ παλινῆσθοντες, ἢ λυ-
 πηθέντες, ἢ ὀπιθυμώτες, ἢ πεπαιδευμένοι τῶν
 ὀπιθυμιῶν, ἢ πλουτιῶτες, ἢ τοιούτων ἕτερον
 πεποιηκότες πάθος τῆς ψυχῆς, ἢ τοῖς ὅμοιοις, ἢ ἡμι-
 οἷον ἀποθέσεων οἷς συμπάρομεν. τούτοις γὰρ
 & τὰ τοῦτο ὁμοίως, καὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων φύσεως
 ὄντων πάθη, γνώριμα τοῖς ἀκούουσιν ἐστὶ. τὰ μὲν
 οὖν κατὰ φύσιν τῆς ἀνθρώπων φύσεως εἰρησμένα γί-
 νεσθαι, τὰ αὐτὰ ἐστὶν ἀφαιρῶν δεινὸν συμπρα-
 γμαβαίνειν ἐν τοῖς λόγοις. ἕτερον δὲ μέρος ἐστὶ
 τῆς εἰκότων ἔργου, ὃ κατὰ σιωπήσας ἕκαστος
 ποιούμενον. τείρον δὲ, κέρδος. πολλὰκις γὰρ
 ἀφαιρῶν πλεῖν φύσιν βιασάμενοι, & τὰ ἡσυχίαν
 περιελάμβανον ἡσυχίαν. οὕτω δὲ τούτων
 διωρισμένων, ἐν μὲν τοῖς ἀπολογεῖσθαι & τῶν
 ἀπολογεῖσθαι δεικτέον ὡς τῶν ἡσυχίαν,
 ὅτι τὸ πρῶτον πρῶτον ἐφ' ὃ ἡμῖς πρῶτον κα-
 λούμενον, ἢ ὡς ἀπὸ λέγειν, αὐτὸ ὡς ἡμῖς
 φασί, γὰρ. εἰ δὲ μὴ, ὅτι τὰ πρῶτον τῶν
 πρῶτον ὁμοίως, τῶν τῶν ἕκαστος ὅτι ἡ-
 μῖς φασί, ἢ τὰ πλείονα, ἢ τὰ πρῶτον. κατὰ
 μὲν οὖν τῶν πρῶτον, οὕτω δὲ εἰκὸς λη-
 πείον κατὰ τῶν ἀνθρώπων, ἐν μὲν τῶν κα-
 τηρησίας, ἐὰν ἔχῃς, ὅτι δείκνυε τὸ αὐτὸ τὸ
 πρῶτον πολλὰκις πεποιηκότες ἕτερον.
 εἰ δὲ μὴ, ὁμοίως τούτων. πειρῶ δὲ ἀποφάνειν καὶ
 ὡς λισιτελὲς ἢ αὐτῶν τούτων ποιεῖν. οἷον γὰρ πλεί-
 ον τῶν ἀνθρώπων αὐτὸ δὲ λισιτελὲς μάλιστα
 περιελάμβανον, & τοὺς ἄλλους νομίζουσιν ἐνεκα
 τούτου πρῶτον πρῶτον. ἀλλὰ μὲν οὖν ἔχῃς ἀπὸ
 τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν δὲ εἰκὸς λαμβάνειν, οὕτως
 αὐτὸ σιωπάζειν εἰ μὴ, ἀπὸ τῶν ὁμοίων τῶν εἰρη-
 σμένα φέρε. λέγω δ' οἷον ἕκαστος ἐστὶν ὁ καταγγεῖν.

είοια πείν ήλικίας τούτων όντες πορτί-
 ρισιν, τούτα λέγεις πεποιηκείαι αυτών. πειθε-
 ρήσεται γδ χτ' πέν όμοιότητα, & πα' χτ' τούτου
 λεγόμενα. τόν αυτόν δέ τόν, και έκείναις τού-
 έταίροις αυτώ δεικνύη τούτοις όντας, ότ' ου τού-
 ρι φής. & γδ αλά τίνω πορτίς εκείνοις πειθε-
 ρήσεται, δόξει τά αυτα ρίς φίλοις έπιτηδύειν.
 τούτων δ' ου κτηροθωτας ουτω χη' μελιέ-
 ναι τού είχός τού δέ άπολογουμένων μάλιστα δέ-
 κτέον, ως ουδέ ποτε τήν κτηροθωτών ή
 πορτίερον, ουτε αυτώ, ουτε τήν φίλων ουδέις,
 ουτε τήν όμοίων αυτώ έ πορτίε τίς, ουδ' έλυ-
 σιτέλησει τριαύτα πορτίειν. άν δέ φασεός ής
 τούτο τού πορτίερον πεποιηκώς, αίπιατέον
 τίνω ήλικίαν, ή ίνα πορτίερασι άλλω τριαύ-
 τίσιν, δι' ου είχότως δέξήμυρτες τούτε.
 λέγει δέ, & ως ουτε τούτα τούτε τρι πορτίερασι
 σιτωλώσκειν, ουτε τού έλισιτέλησει άν. άν δέ
 σοι μηδέν ή πεπορτίερον τήν τριούτων, τήν δέ
 φίλων ου τίς τυγχόμεσιν τριαύτα πεποιη-
 κότες, χη' λέγειν ως ου δίκαιόν έστι δι' εκεί-
 νοις αυτόν αλά βάλλεσθαι, και δεικνύσαι τήν
 αυτώ σιτωλήσων έτεροις έπιτηκίς όντας. ουτω
 γδ άμφίβολον ποιήσας τού κτηροθωτόν.
 άν δέ τήν όμοίων δεικνύσιν ήσας τά αυτα πε-
 ποιηκώς, άπορον εί) φάσκε, εί δ' ου έτεροί
 τίνες δέξήμυρ τούτοντες φάσιν, * πίσιν εί),
 ότ' ήν έγκυλωτόν ή και ου πεποιηκώς. άν
 άν ου έξαρνος ής μη πεποιηκείαι τίνω κ-
 τηροθωτόν πορτίειν, ουτως εκ τήν εί-
 κώτων χη' σε άπολογείσθαι. αίπιαται γδ ποιή-
 σης τίνω κτηροθωτόν. άν δέ όμολογείν άναγ-
 κή, τού τήν πολλών ήσας άφομοίου τού
 σωτώς πορτίεις, όν μάλιστα λέγων, ως οι
 πλείστοι & οι πόμτες, τού & τού τριαύτα
 πορτίερασι ουτως, ως σοι τυγχόμεναι πεποιη-
 κότες. άν δέ μηδυνα τού ή τού δειξαι, κα-
 ταφαικτέον έπί τού άτυχίς, ή τού άμυρτίας,
 και συγγώμης πειρατέον τυγχόμεναι, τού α-
 λαμβάνοντα τά κρινά τήν άδου πων γνόμω-
 ρα πάθη, δι' ών δέξισάμθα τού λογισμού. τού-
 τα δ' έστιν, έρωσ, όργή, μέθη, φιλαμμία, &
 τού τούτοις όμοιοερα. τού άν ου είχός,
 αλά τού τής μέθου τυχικώτατα μέ-
 μω.

Sylb. πί-
 ρισιν, vel
 έσαι,

A Nam pro similitudine etiam quæ aduer-
 sus hunc dicuntur, facillimè cre-
 dentur. Eodemque modo si eius so-
 cios tales ostenderis, qualem hunc esse
 dicis. Etenim ob eam, quæ huic cum
 illis consuetudo est, videbitur iisdem
 rebus indulgere, quibus amici so-
 lent. Itaque probabile accusatoribus
 hoc pacto tractandum est. Defenso-
 res autem maximè ostendant, ut mi-
 nimè prorsus omnium quicquam antea
 earum rerum, quarum insimulantur,
 neque ipsi, neque amicorum ali-
 quis, neque ipsorum similibum unquam
 egerit, utque nihil in iis utilitatis con-
 sequi potuisset. Quod si liquidum sit,
 hoc idem antea patruisse, causam
 in ætatem reiicias, & aliquam huius-
 modi aliam afferes causam, qua tunc
 non absurdè erraueris. Die autem,
 nec ea tempestate, dum hæc gesse-
 ras, conduxisse tibi, nec etiam
 nunc conducere potuisse. Si autem ni-
 hil huiusmodi abs te patratum sit, sed
 ex tuis amicis aliqui talia quædam fe-
 cerint, dicendum est, haudquaquam
 iustum esse, te ab illis calumnia affi-
 ci. Eritque demonstrandum, eorum
 socios, qui tibi consuetudine iuncti sint,
 & moderatos, & honestos esse. Sic
 enim insimulationem ambiguam reddes.
 Quod si similibum alios demonstrarint
 eadem patruisse, absurdum esse in-
 quies, si propterea quod alii quidam
 deliquisse appareant, creditum eant, te
 eorum aliquid, quibus iam iudicium at-
 cesseris, factitasse. Si quidem igitur
 inficiatus fueris, haud ea fecisse, quo-
 rum accusaris, sic te per probabilia res-
 pondere oportet. Ita namque accusa-
 tionis verisimilitudinem infirmabis. Si
 verò fateri compellaris, ex multorum
 consuetudine similitudinem negotiis tuis
 vindica, quàm maximè inquiring, ut
 plurimi, vel potius omnes, & hoc, &
 similia agant, sicuti etiam abs te facti-
 tatum sit. Quod si hoc demonstrari
 nequeat, confugiendum est ad casum,
 & ad imprudentiam, & ut tibi igno-
 scatur enitendum, omnesque hominum
 perturbationes, quibus ratione defi-
 cimur, complectendæ. Hæ autem sunt,
 amor, ira, vinolentia, ambitio, & iis
 similia. Itaque iis præceptis probabile
 pulcherrimè tractabimus.

ὡσαύτως δὲ Κερειῖοι Συρακοῖσις ὀπίεα
 τειρήσει βοηθήσαντες, Καρχηδόνιοις ἕκαστον
 ἔπειτήσιν τε καὶ σὶν ὅτι τῆς λιμέσι καὶ Συρα-
 κησίων ἐφορῶντας, πλεὺ δὲ πόλιν ἀπασμ
 πλεὺ τῆς ἀκροπόλεως ἔχοντας, ὅθεν ἤτιον
 κατεπολέμησαν. συλλήβδην δὲ ταῦτα καὶ τὰ
 πρῦτοις ὁμοία ὡσαύτ' ἄλλοιον παραδείγματα, τὰς
 καὶ τὸ εἶκος γινώσκουσιν συμβουλάς, ἀπίστοις
 ποιεῖν εἴωθε. τῶν μὲν οὖν ὡσαύτ' ὀνειγμάτων
 ποιάυτη τις ἡ φύσις ὅτι χρηστέον δὲ αὐτῶν ἕκα-
 τέρω ἕσπερ, ὅταν μὲν ἡμεῖς λέγωμεν τὰ καὶ
 ῥῶρον γινώσκουσιν, δεικνύουσιν ὡς ὅτι τοπολύ τῆ-
 ῶν τὸν ἕσπερ ὅτι τελευτῶντας τὰς πράξεις· ὅ-
 ταν δὲ τὰ ὡσαύτ' ἄλλοιον γινώσκουσιν, φέροντας ὅσα
 ὡσαύτ' ἄλλοιον δοκοῦντα γινέσθαι τῶν πραγ-
 μάτων, δι' ἄλλοιον ἀποδέχονται. ὅταν δὲ οἱ ἐν-
 αἰτιοὶ λέγωσι τῆς, καὶ δεικνύουσιν, ὡς δι' τυχή-
 ματα ταῦτα σιυνέβη, ἔλεγειν, ὅτι αἰτιοῦνται
 πράξεις ἐπὶ ὡσαύτ' ἄλλοιον γινέσθαι· οἷας δὲ οὐ
 λέγουσι, πολλὰ καὶ. τοῖς μὲν οὖν ὡσαύτ' ἄλλοιον
 μασινοῦται χρηστέον. ὅταν γὰρ μὲν τὰ ὡσαύτ'
 ἄλλοιον γινώσκουσιν φέρωμεν, καὶ σιωπῶμεν αὐ-
 τῶν ὅτι πλεῖστα, ἔλεγειν ὡς ὅθεν μάλ-
 λον ἐκείνα ταῦτα εἴωθε γινέσθαι. δὲ δὲ καὶ
 ἄλλοιον τῆς ὡσαύτ' ἄλλοιον μασι μὴ μόνον ἐκ τῶν
 ἀλλὰ ἔκ τῶν ἐν αἰτιῶν. λέγω δὲ οἷς ἐὰν ἀ-
 ποφαίης ἵνασ πλεονεκτικῶς τοῖς συμμαχοῖς
 χροῦμεν, καὶ ἀφελυθῆσαν αὐτῶν πλεὺ φι-
 λίας· καὶ * λέγῃς, ἡμεῖς δὲ, αὐτοῖς καὶ κοινῶς
 πρὸς αὐτοῖς πρὸς φερῶμεθα, * οὐ πολὺν
 χροῖον πλεὺ συμμαχίαν φουραξοῦμεν. ἔπα-
 λιν, αὐτοῖς ἵνασ ἐτέροις ἀφελυθῆσαν πολε-
 μήσαντας, καὶ ἄλλοιον τῆς καταπολεμητέας
 ἀποφαίης, εἴτα λέγῃς· δὲ ὡσαύτ' ἄλλοιον
 ἡμεῖς πολέμοιοι, βελτίους αὐτοῖς τῆς νίκης
 τὰς ἐλπίδας ἔχομεν. πολλὰ δὲ λήψη ὡσαύτ'
 ἄλλοιον μασι τῶν πρὸς γινώσκουσιν πρὸς
 ἄλλοιον, καὶ ἄλλοιον τῶν νικῶν γινώσκουσιν. ἔπα-
 λιν τῶν ἔργων, τῆ μὲν ὁμοία, τῆ δὲ ἀόμοια ἀλ-
 λήλοισι ὅτιν. ὡς τε ἄλλοιον πλεὺ αἰτίας ταῦτα, καὶ
 ὡσαύτ' ἄλλοιον μασι δι' ἄλλοιον, ἔλεγειν ὡσαύτ'
 τῶν ἄλλων λεγῶμεν, οὐ χαλεπῶς ἀπτεροῦ-
 μεν. τῶν μὲν οὖν ὡσαύτ' ἄλλοιον μασι τῶν τε ἕ-
 ποις ἴσμεν, καὶ ὡς αὐτοῖς χροῦμεθα, καὶ ὅτι
 πολλὰ λήψη.

A Itidem autem & Corinthii cum in Sy-
 racusanorum auxilium novem triremibus
 issent, Carthaginenses, qui centum &
 quinquaginta nauibus in Syracusanorum
 portus applicuissent, atque urbem om-
 nem præter arcem haberent, nihilo ta-
 men minus expugnauere. Summatim ve-
 rò hæc, atque iis similia, quæ præter
 rationem sint gesta, eas consultationes
 improbare consueuere, quæ pro ratione
 fiunt. Exemplorum igitur natura est hu-
 iuscemodi. Iis verò utroque modo uten-
 dum est. Nam cum res, quæ ratione
 fiunt, dixerimus, ostendemus ut pluri-
 mum hoc pacto negotia perfici. Cum au-
 tem quæ præter rationem fiunt, loqui-
 mur, afferemus quæcumque temeritate
 videntur facta, rectissimo sine conclusa.
 Cum aduersa autem hæc dixerint, oportet
 ostendere hæc perinde ac fortunato
 casu aliquo accidisse: eritque dicendum,
 eiusmodi res quàm rarissimè contigisse:
 quæ verò à te narrentur, quàm sæ-
 pissimè. Exemplis igitur ita uti conue-
 nit. Enimverò cum ea quæ nulla ra-
 tione sunt facta, in medium attuleri-
 mus, opus est eorum quàm plurima com-
 plectamur, dicamusque nihil ea magis
 quàm hæc fieri consueuisse. Exemplis
 verò non ex iis solùm, verùm etiam ex
 contrariis est utendum: sicuti si osten-
 deris, auarè quosdam vsos focus, &
 propterea ipsorum solutam amicitiam,
 & asseras. Nos verò si æqualiter, ac
 pro commodis erga ipsos rem gesserim-
 us, societatem multum temporis con-
 seruabimus. Et iterum, si quos alios,
 quoniam imparati descendissent in bel-
 lum, deuictos, superatosque ostendas,
 ita dixeris, si instructi bellum aggre-
 di voluerimus, meliores certè spes
 de victoria habuerimus. Multa verò
 assumes exempla tum ex præteritis, tum
 etiam ex instantibus negotiis. Plurimæ
 namque res partim similes partim dissi-
 miles inuicem sunt. Quamobrem id
 causæ exemplis abundabimus, & quæ
 ab aliis dicuntur, haud difficilè refelle-
 mus. Exemplorum ergo genera, &
 quomodo iis uti oporteat, & vnde mul-
 ta capienda sunt, ex antè dictis cognos-
 cere possumus.

A

ΚΕΦΑΛ. Ι΄.

CAPVT X.

Περὶ τεκμηρίων.

De coniecturis.

Coniecturæ autem sunt, quæcum-
que hisce rebus, de quibus omnis
ipsa sibi oratio aduersatur. Auditorum
enim plurimi iis contrarietatibus, quæ
dicendo agendove contingunt, coniec-
tant sani inesse nihil, neque in dictis
neque in factis quidem. Multas autem
capies coniecturas, intuens siue ipsa sibi
aduersarii contradicit oratio, siue res ip-
sa est dictioni contraria. Coniecturæ igi-
tur huiusmodi sunt, & ita vbertim vti
poteris.

ΤΕΚΜΗΡΙΑ δὲ ἔστιν, ὅσα αὐτὸ ἐπι-
δυσίως ἢ πεπραγμένα τὰ πρὸς οὐδὲ ὁ
λόγος, καὶ ὅσα ὁ λόγος αὐτὸς ἐαυτῷ ἐναντιοῦ-
ται. τῶν γὰρ ἀκουόντων οἱ πλείστοι τοῖς συμ-
βαίνοισι πρὸς τὸν λόγον ἐπιπύω πρᾶξις ἐναν-
τιώμασι, τεκμηρίοντα μηδὲν ὑγιᾶς (τῆ), μήτε
τῶν λεγόντων, μήτε τῶν πεπραγμένων.
πολλὰ δὲ λήψη τεκμήρια σκοπῶν, εἴτε
ὁ λόγος τῆ ἐναντίου αὐτὸς αὐτῷ τὰ πρᾶ-
γματι ἐναντιοῦται, εἴτε ἢ πρᾶξις αὐτῆ ἐ-
ναντία τὰ λέγων ἔστι. τὰ μὲν οὖν τεκμή-
ρια τοιαῦτα ἔστι, ἔ οὕτως αὐτὰ πλείστα
ποιήσας.

CAPVT XI.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ΄.

De commentationibus.

Περὶ ἐνθυμημάτων.

Commentationes verò sunt non ex
modo, quæ orationi atque negotio
aduersantur, sed & aliis rebus omnibus.
Assumes autem multas, easque tracta-
bis quemadmodum in querendi specio
dictum est. Considerabis etiam siuebi
ipsa sibi dissentit oratio, aut si gesta ne-
gotia iustis, aut legi, aut utili, aut
honesto, aut possibili, aut facili, aut
probabili, aut mori dicentis, aut re-
rum consuetudini aduersantur. Huius-
modi igitur commentationes sunt con-
tra aduersarios assumendæ; his verò
contrariæ pro nobis dicendæ sunt: quip-
pe qui ostendamus, & negotia, & ver-
ba nostra, iniustis, & exlegibus, &
inutilibus, & improborum hominum
moribus, & summatim iis qui ne-
quam censentur, maximè aduersari.
Oportet autem harum singulas breui-
ter, & nominibus quàm paucissimis e-
loqui. Commentationibus igitur hoc
modo copiosissimè vti, optimèque po-
tirim us.

ΕΝΘΥΜΗΜΑΤΑ δὲ ἔστιν, ἃ μόνον τὰ ἐπὶ λό-
γων ἐπὶ τῆ πρᾶξις ἐναντιοῦνται, ἀλλὰ
καὶ τοῖς ἀλλοῖσι ἀπασι. λήψη ὅ πολλὰ μενῶν,
ὡς ἐπὶ τὰ ὀξεπεσιχῶ εἶδει εἴρηται, καὶ σκοπῶν,
εἴ πη ὁ λόγος ἐαυτῷ ἐναντιοῦται, ἢ τὰ πε-
πραγμένα τοῖς δικαίοις, ἢ τῷ νόμῳ, ἢ τῷ συμ-
φέρειν, ἢ τῷ καλῷ, ἢ τῷ δυνατῷ, ἢ τῷ ῥα-
δίῳ, ἢ τῷ εἰχέειν, ἢ τὰ ἢται τῆ λέγοντος, ἢ τὰ
ἢται τῶν πεπραγμάτων. τὰ μὲν οὖν τριακῶτα τῶν
ἐνθυμημάτων χτὶ τῶν ἐναντίων ἐκκλησιῶν.
τὰ δὲ ἐναντία τοῖς, ὑπὸ ἡμῶν αὐτῶν δεῖ
λέγειν, ὑποφαινόντας τὰς πρᾶξεις τὰς ἡμε-
τέρας, καὶ τοῖς λόγοις ἐναντιοῦντο τοῖς ἀδι-
κοῖς, ἔ τοῖς ἀνόμοις, ἔ τοῖς ἀσυμφοροῖς, καὶ
τοῖς τῶν ἀνδραπέπων τῶν πονηρῶν ἢται, ἔ συλ-
ληβδῶν τοῖς μετρητοῖς νομιζομένοις εἶ). δεῖ
δὲ τοῦτων ἕκαστα * σιωπηρεῖν ὡς εἰς βραχύ-
τητα, ἔ φράζειν ὅσα μάλιστα ἐν ὀλίγοις τοῖς *
νοήμασι. τὰ μὲν οὖν ἐνθυμημάτων τῶν τῶν
ἐπὶ πολλαὶ ποιήσομεν, ἔ οὕτως αὐτοῖς ἄρι-
στα χρῆσώμεθα.

CAPVT XII.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ΄.

De sententia.

Περὶ γνώμης.

Sententia verò, (vt summatim dicam,) est aduersus res omnes opinionis propriæ declaratio. Sententiarum autem duo genera sunt: alterum quidem credibile,

ΓΝΩΜΗ δὲ ἔστι μὲν ἐν κεφαλῆσι κατὰ
ὅλων τῶν πεπραγμάτων δόγματος ἰδίῃ δὲ
λωσις. δύο ὅ τῶν τῶν γνώμῶν εἰσὶν ὁ μὲν εἰσοδος,

Fort. συ-
τάξις, vel
συναγωγὴ
ὡς εἰς
βραχύτα-
τα.
χ. οἰόμενα

ὁ δὲ πρῶτος. ὅταν μὲν οὖν ἐνδοξον λέγῃς, ὁ δὲν δὲ τὰς ἀπίστας φέρειν. οὐτε γὰρ ἀγνοεῖται, οὐτ' ἀπιστεῖται τὸ λεγόμενον. ὅταν δὲ πρῶτος λέγῃς, καὶ φερέειν τὰς ἀπίστας σιωπῆτος, ἵνα τίω ἀδολογίας καὶ τίω ἀπιστίας ἀφ' ἑαυτοῦ. δεῖ δὲ τὰς γνώμας οἰκείας φέρειν τῶν πραγμάτων, ἵνα μὴ σκαμὸν καὶ ἀπληροῦς φαίηται τὸ λεγόμενον. πολλὰς δὲ ποιήσομεν αὐτὰς, ἢ ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως, ἢ ἐξ ὑπερβολῆς, ἢ ἐκ παρομοιώσεως. αἱ μὲν οὖν ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως ποικίλεις εἰσὶν*, ὅσκι' ἐμὲ μοι δοκεῖ δεινὸν ἡμεῖσθεσιν εἶναι, τῶν πραγμάτων ἀπειροὺς ὄντα. ἑτέρα δὲ ἔστιν ἡδε· νομῶν ἐχόντων ἀδράων ἔστι τις τῶν πραγμάτων ἡμεῖσθεσιν εἶναι, τῶν πραγμάτων ἀπειροὺς ὄντα. ἑτέρα δὲ ἔστιν ἡδε· νομῶν ἐχόντων ἀδράων ἔστι τις τῶν πραγμάτων ἡμεῖσθεσιν εἶναι, τῶν πραγμάτων ἀπειροὺς ὄντα. ἑτέρα δὲ ἔστιν ἡδε· νομῶν ἐχόντων ἀδράων ἔστι τις τῶν πραγμάτων ἡμεῖσθεσιν εἶναι, τῶν πραγμάτων ἀπειροὺς ὄντα.

Fortasse, ὡς ἴδ' μ. ἡ. δεινὸν γ. vel. ἡ. δεινὸν γ. μοι. δ. ταπίν, δει. ἰόν γ. ἡ. Vulg. lectio ferri potest.

ἡ. ἰ. περὶ τῶν πραγμάτων. Interpr. οἱ ἀπίστας, καὶ, καὶ, καὶ.

A alterum verò incredibile. Cùm ergo credibile dixeris, nullæ sunt reddendæ causæ. Nam neque quod dicitur, ignoratur, neque non creditur quidem. Cùm verò incredibile dixeris, causæ paucis sunt dicendæ, ut & dicacitatem & incredibilitatem effugias. Sententiæ autem ex semper afferendæ sunt, quæ sint rebus præsentibus quàm consentaneæ: ne, quod dicitur, inconcinnum violentumve appareat. Eas autem multas faciemus, aut ex propria natura, aut ex superlacione, aut ex similitudine. Sententiæ autem ex propria natura huiusmodi sunt: Nemo, mea sententiâ, rerum imperitus grauis Imperator esse potest: Altera autem talis est: Prudentium virorum certè est, ex rerum præteritarum exemplis operam dare, ut inconsulta effugiant errata. Ex propria igitur natura huiusmodi sententias faciemus. Ex superlacione vero tales: Acerbiora mihi videntur fures, quàm latrones, admittere. Nam illi clanculum, hi verò palàm pecunias eripiunt. Sententias igitur ex superlacione hoc modo multas faciemus. Ex similitudine autem sunt huiusmodi: Qui pecunias auferunt, idem faciunt, mea sententiâ, quod hi solent, qui vrbes produnt. Vtrique enim crediti, iniuria credentes afficiunt. Alia verò huiusmodi est. Videntur mihi aduersarii tyrannos planè imitari. Nam etiam illi quarum ipsi rerum iniurias aliis faciunt, pœnas dare indignum putant: quæ autem aliis crimini dant, vehementissimè horum causa illos cruciant: & hi siquidem ipsi aliquid mihi debent, haud reddunt: si quid verò iis ego debeo, & id, & scœnora restitui sibi decere arbitrantur. Sententiis igitur ita tractando affatim abundabimus.

B imperitus grauis Imperator esse potest: C Qui pecunias auferunt, idem faciunt, mea sententiâ, quod hi solent, qui vrbes produnt.

CAPVT XIII.

Κ Ε Φ Α Λ. ΙΓ'.

De signo.

Περὶ σημείων. Σημεῖον δὲ ἔστιν ἢ ἄλλου, ἢ τὸ τυχόν, ἢ τυχόντος, ἢ ἡ ἀπὸ τοῦ ποσότητος, ἀλλὰ τὸ γεειθισμένον γίνεσθαι πρὸς τὸ πρῶτον, ἢ ἄμα τῷ πρῶτον, ἢ μὲν τὸ πρῶτον. ἔστι δὲ σημεῖον ἢ τὸ γινόμενον, μὴ μόνον τὸ γινόμενον, ἀλλὰ καὶ τὸ μὴ γινόμενον. ὡσαύτως δὲ ἔστι τὸ μὴ γεγονός, ἢ μόνον τὸ μὴ ὄντος, ἀλλὰ ἔστι τὸ ὄντος. ποιεῖ δὲ τῶν σημείων, τὸ μὲν οἷόν, ὃ εἶδέναι. κάλλιστον δὲ τὸ εἶδέναι ποιοῦν. δόξασθαι δὲ, ὃ δόξασθαι πιθανωτάτῳ ἐργαζόμενον.

Signum verò est alterius aliud, non quoduis cuiusuis, neque omnis omne, sed quod aut antè fuerit, aut in ipso negotio, aut post fieri consueuerit. Est autem signum, & factum, non facti solùm, sed & non facti. Identidem verò & non factum non solùm non facti, verùm & facti. Signa verò efficiunt alia quidem opinionem, alia verò scientiam. Id autem pulcherrimum est quod scientiam efficit: secundo autem loco quod opinionem maximè verisimilem operatur. Signo-

Signorum autem copia nobis vbertim erit, (ut summam dicam,) ex eorum singulis quæ dicuntur, quæ geruntur, quæ videntur, pro vnoquoque assumendo, tum ex magnitudine, tum ex paruitate eorum quæ nobis mala bonave contingunt, item ex testimoniis, ex testificatis, ex nostris, ex aduersariorum fautoribus, ex ipsis illis, ex prouocationibus, ex temporibus, ex aliis multis. Hinc igitur signorum multitudine abundabimus.

Α πολλά δὲ ποιήσομεν σημεία συλλήβδω εἰπεῖν δὲ ἑκάστου τῶν πεπραγμένων, καὶ λέξεων, ἔρωτων, καὶ ἑκάστον λαμβάνοντες, ἕκ τε τῶν μεγέθους, καὶ τῆς σμικρότητος τῶν ἀποβαινόντων κακῶν ἢ ἀγαθῶν. εἴδε δὲ * ἐκ τῶν μάρτυρουμένων ἔκ τῶν συμπαρόντων ἡμῖν ἢ τοῖς ἐναντίοις, ἔκ δὲ αὐτῶν ἐκείνων, καὶ ἐκ τῶν * παροκλήσεων, ἔκ τῶν χροῶν, ἔκ δὲ ἄλλων πολλῶν. τῶν μὲν οὖν σημείων ἐντιθέντες ὑπορήσομεν.

κ. ἐκ τῶν μάρτυρουμένων ἢ οὐκ μάρτυρουμένων, κ. ἀποκλήσεις

CAPVT XIV.

Κ Ε Φ Α Λ. 14.

De argumento.

Περὶ ἐλέγχου.

Argumentum autem est, (sicut enim elenchon interpretamur,) quod aliter habere non potest, atque ipsi dicimus. Assumitur autem ex natura necessariis, ut nos dicimus, aut aduersarius: & ex iis quæ natura fieri aut possunt, aut non possunt, sicuti aduersarii dicunt. Natura igitur necessarium est, sicuti viuos cibis indigere: & iis similia. Ut verò nos dicimus, necessarium est affectos verberibus ea confiteri, quæ cedentes iusserint. Natura autem fieri non potest puellam argenti tantum furto subripuisse, quantum ferre nequeat, & id ferentem abiisse. Ut autem aduersarius dicat, fieri non poterit, si quidem dixerit quibusdam temporibus Athenis debiti tabellas nos fecisse: ipsi autem possumus auditoribus demonstrare, ut ea tempestate ad aliam quandam urbem aberamus. Argumenta igitur ex iis atque similibus faciemus. Prorsus verò & ex ipsa conditione, & ex negotiis, & ex aliis probationes omnes transegimus. Consideremus etiam quid item inuicem ex differunt.

ΕΛΕΓΧΟΣ δὲ, ἐστὶ μὲν ὁ μὴ δυνατὸν ἄλλως εἶναι, ἀλλ' οὕτως ὡς ἡμεῖς λέγομεν. λαμβάνεται δὲ ἐκ τῶν φύσει ἀναγκάων, ὡς ἡμεῖς λέγομεν, ἢ ὁ ἀδύνατον καὶ ἐκ τῶν καὶ φύσει δυνατῶν ἢ ἀδυνατῶν, ὡς οἱ ἐναντίοι λέγουσι. καὶ φύσει μὲν οὖν ἀναγκασίον ἔστιν οἷς τοῖς ζῴων σιλικῶν διαδοθῆναι καὶ τὰ τοῦτοις ὁμοῖα. ὡς δὲ ἡμεῖς λέγομεν, ἐστὶν ἀναγκασίον τοῖς μεμαστρωμένοις ὁμοιωθῆναι ἀφ' οἰμαστρωῦντες κελδύοισι. καὶ φύσει δὲ πάλιν ἀδύνατον ἔστι παιδάριοι μικρὸν κλέψαι τοσοῦτον ἄργύριον, οἷ μὴ δυνατὸν φέρειν, καὶ οἷχεσθαι τὸ φέρον. ὡς δὲ αὐτὸ ἐνδύμιος λέγουσι, ἐστὶ ἀδύνατον, αὐφάσκη μὲν ἐν χροῶσι ἡσὶν Αθῆναι ποιήσασθαι τὸ συμβόλαιον. ἡμεῖς δὲ ἔχομεν ἐπιδείξαι τοῖς ἀκούοισι, ὡς καὶ τοῖς τότε χειρὸς ἀποδημοῦν ἐν ἑτέροι πόλει ἔτι. τοῖς μὲν οὖν ἐλέγχου ἐκ τούτων, καὶ ἐκ τῶν τοῦτοις ὁμοιωθῶτων ποιησόμεθα. συλλήβδω δὲ τὰ δὲ αὐτῶν τῶν λόγων, ἔκ τῶν παροκλήσεων καὶ τῶν ἀποκλήσεων πείθεις ἀπάσας διεληλύθαμεν. σκεψάμεθα δὲ καὶ τὰ ἀλλήλων ἀφ' ἐλέγχου.

CAPVT XV.

Κ Ε Φ Α Λ. 15.

De probabili & differentis.

Τὴν ἀλλήλων αἰπίσεις ἀφ' ἐλέγχου καὶ περὶ ἐπιθέτων πείθων.

Probabile igitur ab exemplo hoc differt, quod probabilis ipsi auditores notionem habent, exempla verò ex contrariis, & ex similibus fieri possunt. Coniecturæ autem solum ex dictionibus actionibusque contrariis constant. Verum commentatio à coniectura hanc habet differentiam, Tom. III,

Τὸ μὲν πείθω εἰκὸς τῶν παροκλήσεων τούτων ἀφ' ἐλέγχου, δὲ τὴν μὲν εἰκότος ἔχουσιν αὐτοῖς οἱ ἀκούοντες ἐννοίαν. τὰ δὲ παροκλήματα, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων καὶ ἐκ τῶν ὁμοίων φέρεται ἔστι. τὰ δὲ τεκμήρια μόνον ἐκ τῶν περὶ ἐλέγχου τῶν παροκλήσεων ἐναντίων σίσηται.

γρ. ἐξήλει-
φει.

γρ. ἢ παμ-

κ. πει-
ἀποφάνει,
πὺ π δό-
ξασι.

Ἐ μὲν ἐπισημαίεται γὰρ τεκμηρίου τῷ τῶν ἄφωρον ἐξήκει, ὅτι τὸ μὲν τεκμηρίον πρὸς τὸ λόγον καὶ τὸ πρῶτον ἐναπίωσις ἐστὶ τὸ ἐπισημαίον, ἔτι τῶν πρὸς αἰτίας ἰδέας ἐναπίωσις * ὁξείληφεν. ἢ ἔτι ἄλλο, τὸ μὲν τεκμηρίον οὐκ ἐφ' ἡμῖν εἶναι λαμβάνειν, ἀλλ' ἢ πρὸς τὰ πρῶτα γράματα ἔτι λόγους ἐναπίωσις ἔτι παρὰ τὸ ἐπισημαίον, πολλὰ γὰρ οἷον τὸ πρὸς τὸν λόγον ἔτι λέγοντες γὰρ μὲν ἐπισημαίον ἄφωρον, ἢ πρὸς τὸ μὲν ἐπισημαίον μόνον ἐκ τῶν ἐναπίωσιων σύγκειται. τῶν δὲ γράμματα καὶ μὲν τῶν ἐναπίωσιων καὶ ἀπλῶς αὐτὰ καὶ ἐαυτὰ διωκτὸν ἐστὶν ἐμφανίζειν. πρὸς δὲ σημείων τῶν γράμματα ἔτι τῶν πρῶτων ἀπὸ τῶν τῶν τῶν ἄφωρον, * ὅτι τῶν ἄλλων πρῶτα οἷον ἐμποιεῖ τῶν ἀκούουσιν. τῶν δὲ σημείων ἔτι ἐ σαφῶς εἰδέναι ποιήσῃ πρὸς κρίνοντες. ἔτι δὲ τῶν μὲν ἑτέρων οὐκ ἐστὶν αὐτοῖς ποιεῖσθαι τὰ πρῶτα. τῶν δὲ σημείων, πολλὰ ῥαδιῶς ἐστὶν ποιήσθαι. ἔτι μὲν ἔλεγχος σημείου τῶν ἄφωρον, δὲ τῶν μὲν σημείων ἔτι μόνον οἷον ποιεῖ τῶν ἀκούοντας. ἔλεγχος δὲ πᾶς πῶς ἀληθείας διδάσκει τῶν κρίνοντες. ὡς τε τῶν λόγων ἔτι τῶν πρῶτων πρῶτα τί εἶσι, καὶ ὅτι αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἀπὸ τῶν ἄλλων ἄφωρον, ἐκ τῶν πρῶτων ῥημάτων ἴσμεν. τῶν δὲ ἑπισημαίων, ἐκάστῳ πάλιν διελθῶμεν. ἢ μὲν οὐκ ἔστι τῶν λέγοντες ἐστὶ, τὸ πῶς αὐτῶν ἄφωρον ἐμφανίζειν καὶ τῶν πρῶτων. δεῖ δὲ ἐμπειροῦ ἀποφάνειν ἐαυτὸν, πρὸς ὧν ἀφ' ἑτέρων, καὶ ἑπισημαίον ὡς συμφέρει τῶν πάλιν λέγειν πρὸς τούτων. τὸν δὲ ἀπὸ τῶν μάλιστα δεικνύειν μηδεμίαν ἐμπειρίαν ἔχοντα τῶν ἐναπίων, * πρὸς ὧν ἀφ' ἑτέρων, ποφάνεται, πῶς ἢ δόξαν ὁμοίως. αὐτῶν τῶν πρῶτων ἢ, δὲ πρὸς ὧς καὶ οἱ ἐμπειροῦ πολλὰ ἔτι δὲ ἀφ' ἑτέρων. αὐτῶν δὲ τῶν μὲν ἐπισημαίων λέγειν, ὡς ἀσύμφωρον ἐστὶ πρὸς ἐναπίωσις πάλιν πρὸς τούτων εἰπεῖν. τῶν μὲν οὐκ ἔστι τῶν λέγοντες οὕτω χρῆσθαι, καὶ αὐτοῖς ἀποφάνομεν, καὶ ἑτέροις ἀπὸ τῶν πρῶτων.

A quod coniectura quidem circa dictio-
nem actionemque contrarietas quaedam
est, commentatio verò & circa reli-
quas species contrarietates excipit: aut
quod & coniecturam non est in nobis
assumere, nisi circa res, & verba, re-
pugnantia quaedam fuerit: commenta-
tio verò è multis locis trahi dicendo po-
test. Sententia autem à commentatio-
nibus differunt, quòd ex solùm ex con-
trariis constant: sententias verò & cum
repugnantis, & simpliciter ipsas secun-
dùm sese ostendere possumus. Signa au-
tem à sententiis, & ab omnibus antè di-
ctis, hanc habent differentiam, quòd
reliqua quidem omnia opinionem faciunt
apud auditores: signorum autem quæ-
dam, ut etiam perspicuè hi cognoscant,
efficiunt. Item quòd ex reliquis nequa-
quam contigerit ut ipsi plurimam suppedi-
tate possimus. Signa vero plurima faci-
lè queunt fieri. Item & argumentum à
signo hanc habet differentiam, quòd si-
gnorum quidem aliqua opinionem dum-
taxat faciunt apud auditores, argumen-
tum autem omnem veritatem iudices
edocet. Verborum igitur rerumque pro-
bationes cuiusmodi sint, & unde his
abundemus, quidque inter se diffe-
rant, possumus ex antè dictis cognosce-
re: quæ autem opponuntur eis, singilla-
tim percurramus. Opinio ergo dicen-
tis est, suam aduersus negotia declara-
re sententiam. Opus autem est, ea-
rum se rerum, de quibus orationem ha-
buerit, peritum esse ostendat, demon-
stretque sibi conducere non mediocri-
ter ut veritatem de his loquatur: ad-
uersarium vero demonstret nullam pro-
fus, de quibus contrà enuntiet, tene-
re peritiam, opinionemque identidem
ostendat. Sin hoc fieri nequierit, di-
cendum erit, solere etiam rerum peri-
tos errare nonnunquam. Si hoc autem
dici nequeat, dicetur perniciosum ad-
uersariis esse de hisce rebus veritatem lo-
qui. Itaque hoc modo dicentis opinio-
nibus utemur, & nostra asserendo, & ad-
uersariis contradicendo.

CAPVT XVI.

De testimonio, & testi-
bus.

Κ Ε Φ Α Λ. 15'

Περὶ μάρτυριων ἔτι μάρτύρων.

ΜΑρτυρία δὲ ἐστὶν, ὁμολογία σωει-
δὸς ἐκοντῆ. ἀναγκάσιον δ' εἶναι τὸ μάρ-
τυροῦμενον, ἢ πιθανόν ἢ ἀπιθανόν, ἢ ἀμφίβο-
λον πρὸς πίστιν. ὡσαύτως ἔτι τῶν μάρτυρα πιστῶν,

Testimonium vero, est rei cognitæ vo-
luntaria confessio. Necessè autem est
aut verisimile testificatum esse, aut non ve-
risimile, aut ad credendum ambiguum. Eo-
dem quoque modo testem aut probabilem

aut improbabilem, aut ambiguum esse. Cum ergo testificatum verisimile fuerit, & testis verax, testimonia epilogis minimè indigent, ni fortasse decoris gratia, vel sententia, vel commentatione uti paucis volueris. Cum testis autem suspectus fuerit, demonstrandum erit ut neque gratia, neque cruciatu, neque lucro aliquo hic mendacii quicquam testificaretur. Docendum est etiam, neque conducere quidem mendosum testimonium. Nam & utilitates paruas esse, & argui difficillimum, præsertim cum deprehensum non solum argento, verum & gloriæ & perfidiæ pœna leges plectendum volunt. De testium igitur fide ita loquemur. Si autem, qui testimonio contradicunt, oportet testis moribus detrahant, si improbus fuerit; aut testificatum querendum esse dicant, si minus probabilitatis habuerit, aut horum utriusque contradicant, & in unum omnia aduersariorum vitia flagitiaque congerant. Considerandum est etiam, an testis ei cui testimonium dicit, amicus est, aut si secum negotii alicunde est particeps, aut si ei, quem contra testificatur, inimicus est, aut pauper. Hi etenim alii gratia, alii cruciatu, alii lucro mendacii suspitioni obnoxii testificando existunt, & falsorum testium legem de his legumlatorem tulisse inquamus. Proinde absurdum esse dicemus, quibus legumlator non crediderit, iudices, qui secundum leges iudicare iurati sunt, testibus ipsis credant. Hoc igitur modo testium fidem infirmabimus. Poterimus autem & testimonium imprudentibus aduersariis nostris subducere, hoc pacto: Dic mihi, ô Callicle, testimonium. Per Deos immortales nullo modo sum dicturus: nam me prohibente hæc gesta ab hoc sunt. Et ob id in ferenda sententia falsus testis falsi testimonii pœnæ non erit obnoxius. Cum igitur testimonium subducere nobis conduxerit, sic eo utemur. Quod si aduersarii tale quid fecerint, demonstrabimus eorum versutiam, & scriptis testimonium dicere iubebimus. Quomodo igitur & testibus & testimoniis uti conueniat, ex his sciemus.

A ἢ ἀπίστον, ἢ ἀμφίδοξον. ὅταν μὲν οὖν τὸ μάρτυρον ἀμφοτέρων ἢ πιθανόν, ἢ ὁ μάρτυς ἀληθινός, ὅσῳ δὲ δεόντων αἱ μάρτυριαι ὑπελόγων, εἰ μὴ * βούλει γινώσκω ἢ ἐσθύμηνμα σωτέμφορ εἰπεῖν τῷ ἀσείῳ ἐνεκεν. ὅταν δὲ ὑποπιθῶνται ὁ μάρτυς, ἀποδοκίμειν δεῖ, ὡς οὔτε χάριτος ἐνεκεν, οὔτε ἡμφορίας, ἢ κέρδους, ὁ τοιοῦτος ἀπὸ τῆς ψευδῆ μάρτυρησθε. δεῖ ὅ καὶ διδάσκειν, ὅτι οὐ συμφέρει τὸ ψεῦδος μάρτυρεῖν. αἱ μὲν γὰρ ὠφέλεια μικραί. ὅ δὲ ὄξελεῖ γινώσκω, χαλεπὸν γινώσκωτα δὲ ὁ μόνον εἰς ἀργύριον οἱ νόμοι ζυμίοισιν, ἀλλὰ ἔ εἰς δόξαν ἔ εἰς ἀπίσταν. τρεῖς μὲν οὖν μάρτυρας, οὕτω πιστοὺς ποιήσονται. ἀνὴρ ἕνα ἢ μάρτυρία, δεῖ τὸν ἕνα τῶν μάρτυρος δεῖ ἀλλήλων, ἀπὸ τῆς παντοῦ ἢ τὸ μάρτυρον ἀμφοτέρων ὄξεταζέτω, * ἀπὸ τῆς πιθανοῦ ἢ καὶ σωμαφοτέροις ὑποπίθωσιν, ἀνὴρ ἕνα τῶν φαυλότατα τῶν ἐναντιῶν εἰς αὐτό. σκεπτεῖται ὅ καὶ εἰ φίλος ὅστιν ὁ μάρτυς ὁ μάρτυρεῖ, ἢ εἰ μέτεστι αὐτῷ ποθεν τῶν πραγμάτων, ἢ ἐχθρὸς ὅστιν οὐ κατὰ μάρτυρεῖ, ἢ πένης. πούτων γὰρ οἱ μ. δεῖ χάριν, οἱ ὅ δὲ ἡμφορίας, οἱ ὅ δὲ κέρδους ὑποπιθῶνται τὰ ψευδῆ μάρτυρησθε. καὶ τῶν ψευδομάρτυρων νόμον, ὅτι τοῖς τῆς δικαιοσύνης φησὶ μὲν τὸν νόμον ἔτι. ἀποπον οὖν εἰ ὅ νομοτέρου ποῖς μάρτυσι μὴ πιστεύσονται, τρεῖς κρινόμενοι πιστεύει αὐτοῖς καὶ τοῖς νόμοις κρίνεται ὁμομοχέτας. τοῖς μὲν οὖν μάρτυρας οὕτως ἀπίθανοις ποιήσονται. ἐστὶ ὅ καὶ κλέπειν τὸ μάρτυριον ἕνα τῶν ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς μάρτυρησθῶν μαι, ὡ * Λισικλῆς. μὰ τοῖς θεοῖς οὐ κοινὸν ἐγώ γε κωλύοντος γὰρ ἐμῶ, αὐτὰ ἐπράξεν ὅσα. ἔ ἀπὸ τῆς ἐν ἀποφάσει ψευδομάρτυρος δίκην οὐχ ὑφέξει. ποιησθῶν, ὅταν μὲν ἡμῖν * συμφέρη κλέπειν τὸ μάρτυριον, οὕτως αὐτῇ χρησόμεθα. ἐὰν ὅ οἱ ἐναντιοῖ τοιοῦτον ἢ ποιήσωσιν, ἐμφανισόμεθα τὸν κακοποιῶν αὐτῶν, καὶ συγγραφεαῖς μάρτυρεῖν κελύσομεν. μάρτυσι μὲν οὖν καὶ μάρτυριαις ἐκ τούτων ἴσμεν ὡς δεῖ χρῆσασθαι.

CAPVT XVII.

ΚΕΦΑΛ. 17.

De questione.

Περὶ βασιλέως.

Q Væstio vero, est inuita conscii hominis confessio. Cum nobis igitur utile fuerit eam vehementem efficere, dicendum erit ut priuati quidem homines de valde necessariis, ciuitates autem de maximis rebus ex questionibus probationes

Β Ασιμος δὲ ὅστι μὲν ὁμολογία κατὰ συνήθειαν, ἀκρίτος δὲ. ὅταν μὲν οὖν συμφέρη ἡμῖν ποιῆν αὐτὴν ἰσχυρῶν, λεκτέον ὡς οἱ γε ἰδιώται κατὰ τῆς ἀποδομοτάτων, καὶ αἱ πόλεις κατὰ τῆς μεγίστων, ἐκ βασιλέων τὰς πείρας

λαμβαίνοισι, καὶ δὲ τὴν πίστιν τε εὐθὺς βασιλευσὶν
 μὴ τῶν. τῆς μὲν γὰρ μαρτυρίαι συμφέρει
 πολλὰς ψεύσεσθαι. τοῖς δὲ βασιλευσὶν ὁμοίως,
 λισσιτελεῖται ἀληθῆ λέγειν. οὕτω γὰρ παύσονται
 τὰς τῆς κακοπαθείας. ὅταν δὲ βούληται
 βασιλεὺς ἀπίστοις ποιεῖν, ὡς τὸν μὲν λεκτέον,
 ὡς οἱ βασιλεὺς ὁμοίως τοῖς ἐκ διδούσι πολέμοι
 γίνονται καὶ δὲ τῆς πολλοὶ τῶν δεσποτῶν κα-
 ποψεύδονται ἐπειθ' ὅτι πολλὰς τῆς βασι-
 λείας ὁμοιωσύνου οὐ τὰς ἀληθείας, ἵν' ὡς
 τὰς τῆς κακῆς παύσονται. δείκτεον δὲ ὅτι
 καὶ τῶν ἐλευθέρων πολλοὶ ἤδη βασιλευσὶν
 μὲν, καθ' ἑαυτῶν ἐψεύσονται, βουλομένοι
 τὴν κακοπαθείαν ἐκφυγεῖν. ὡς τε
 πολὺ μᾶλλον ἐλευθέρων δούλοις ψευσαμέ-
 νοις τῶν δεσποτῶν βούλεσθαι τὴν αὐτῶν τι-
 μωρίαν ἐκφυγεῖν, * ἔτι πολλὰς κακοπαθείας
 τῆς σώμασι καὶ τῆς ψυχῆς ὑπομείνουσιν,
 ἵν' ἐπεὶ μηδὲν πάθωσιν, αὐτοὶ βούλεσθαι μὴ
 ψεύδος εἰπεῖν. τὰς μὲν οὖν βασιλεὺς ἐκ τῶν
 ποιούτων ἔτι τούτοις ὁμοιωσύνουσι τὰς καὶ
 ἀπίστοις καταψησομένη.

γρ. ἢ πολ-
λας

Κ Ε Φ Α Λ. ιη.

Περὶ ὄρκου.

ΟΡΚΟΣ δὲ ἐστὶ μὲν τῆς ἀλη-
 θεως φάσις * αἰαπόδεικτος. δεῖ δὲ
 αὐτὸν ὅταν μὲν αὐξῆται ἐτελωμένη, λέγειν οὐ-
 πως. ὅσοις αὖ ἐπιπορκεῖν βούλοιτο, φοβούμε-
 νος πλεονεξίας τῆς τῶν τιμωρίας, καὶ πλεονεξίας
 τῶν τοῖς ἀδελφοῖς ἀγαθῶν καὶ διεξιέναι,
 ὅτι τοῖς μὲν ἀδελφοῖς λαθεῖν ἐστὶ, τοῖς δὲ θεῶς
 οὐκ ἔστιν. ὅταν δὲ οἱ ἐκδηλοῖται καταφύγωσιν εἰς
 ὄρκον, ἔτι βουλώμεθα ἡμεῖς ταπεινοῦ αὐτὸν δε-
 κτέον ὡς τῶν αὐτῶν ἐστὶν ἀδελφοῖς τὰ πονηρὰ
 ποιεῖν καὶ μὴ φοβηθῆναι ἐπιπορκεῖν τὰς.
 ὅς τις γὰρ κακουργῶν, οἶέτω λαθάνειν τοῖς θεῶς,
 ἔτι ὅσοις ἐπιπορκεῖν, ἡμωρίας οἶέτω τεύξεσθαι.
 καὶ ὡς μὲν τῶν ὄρκων ὁμοιωσύνουσι τοῖς πορ-
 ρημοῖς μεμύοντες, λέγειν ἐπιπορκεῖν ὑπὸ
 αὐτῶν. συλλήβδην δὲ τὰς πάσας πιστεῖς ἔστιν,
 καὶ τὰς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, διεξελθούτων, ἔτι
 * διδόμενον, οὐ μόνον ἡ ἐκείνη αὐτῶν δύνα-
 μιν ἔχοντες, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀλλήλων ἀγαθῶ-
 ρισι, ἔτι πάσας χρεῖσιν. νῦν δὲ ὑπὸ
 τῶν ὑπολοίπων, αὐτῶν τῶν ἐιδῶν ἐστὶ, καὶ
 τῶν πᾶσι τῶν λόγων χρῆσιμα γὰρ, διδά-
 σκειν ἐπιπορκεῖν.

Syl. διδ-
λωκα μρ.

A capiunt, quodque certior testibus est quaestio. Nam testibus mentiri conducit saepe: quibus autem quaestiones admotae sint, veritatem loqui plurimum utilitatis affert: sic enim cruciatu celerimè liberantur. Cum verò quaestiones improbare volueris, primùm quidem dicendum erit, ut quaestionibus cruciati, iis, à quibus traditi sunt, hostes fiunt, & propterea non nihil in heros mentiuntur: deinde quòd quaerentibus plerumque non vera confitentur: quòd maturiùs doloribus sese eximant. Erit etiam demonstrandum, nonnullos liberos homines, quòd celerius supplicium effugerent, aduersum semetipsos tormentis affectos ementitos. Quamobrem magis consentaneum esse, seruos aduersus dominos, quòd suum effugiant cruciatum, ementiri, quàm multos dolores, & corporibus & animis tolerare, quòd ceteri nihil mali patientur, vbi mentiri ipsi noluerint. Quaestiones igitur ex iis atque horum similibus probabiles & improbabiles constituemus.

B

CAPVT XVIII.

De iureiurando.

Iureiurandum est, cum diuina veneratione dictio probationis expers. Cum igitur augere ipsum voluerimus, ita dicendum erit: Nemo certè peierare vellet, cum diuini supplicii metu, tum dedecoris apud homines. Eritque subdendum, latere homines posse, deos autem non posse. Cum aduersarii verò ad iureiurandum confugerint, si extenuare id voluerimus, demonstrandum erit, eorundem esse hominum ut malè agant, & peierare non curent. Nam qui facinorosus deos latere putat, hic neque peierans supplicium se ire sortitum putat. Et iureiurandum quidem eodem modo, quo etiam reliqua antè dicta tractauimus, planè dicendo nobis suppetere. Summatim autem omnes probationes, quemadmodum proposuimus, iam percurramus, dedimusque non eam vim solum, quam earum quaelibet haberet, verùm etiam quid inter se differunt, & quo pacto his vti conueniat, ostendimus. Nunc autem edocebimus de reliquis partibus, quae & trium specierum sunt, & in omnem orationem plurimum decoris & utilitatis adferunt.

E

C A P V T X I X .

De præoccupatione.

PRæoccupatio igitur est, qua & auditorum existimationes, & eorum, qui contradicturi sunt, verba præuenientes, obuias difficultates remouebimus. Auditorum autem existimationes hoc sunt modo præoccupandæ. Admirantur autem aliqui fortasse vestrum, quod ipse iuuenis ita de rebus magnis verba facere aggressus fuerim. Et rursus, Nemo se mihi difficilem obuiam offerat, quod de his sim vobis rebus consultaturus, de quibus alii quidam audacter apud vos eloqui cunctantur. Quæ igitur moleste auditores latenti sunt, sic præoccupando, causas veras afferre oportet, quibus rectè facere consultando videre: utpote qui demonstres oratorum inopiam, periculorum magnitudinem, aut publicam vtilitatem, aut aliam huiusmodi causam, qua auditorum indignationem soluturus sis. Quod si nihilominus auditores turbentur, breuiter dicendum est, vel tanquam in sententiæ, vel ut in commentationis figura. Quare omnium absurdissimum venire quidem, tanquam ea hisce de rebus consulturos, quæ optima sint: nunc autem quandoquidem nolunt eos audire, qui sententiam dicunt, arbitrari pulchrè consulere posse. Et rursus honestum est, aut ipsos assurgentes sententiam dicere, aut dicentes audire quæcunque ex suffragiis facere ipsi censuerint. Deliberatio igitur in genere sic est & præoccupationibus utendum, & tumultibus occurrendum. In iudiciali autem præoccupationibus utemur: quemadmodum etiam in prædictis. Occurremus autem tumultibus, si quidem in orationum principiis fiant: hoc modo: Nonne igitur absurdum est, legumlatorem quidem iussisse duas orationes aduersariorum cuique reddendas, vos autem iudices ex lege iudicare iureiurando adstringi, deinde ne vnâ quidem orationem audire velle, & eam quidem orationem quæ tantam consilii vim habet, ut in ea audienda rectissime sitis sententiam laturi: vos autem in his adeò negligentes esse, ut cum neque ipsa dictionum initia pertuleritis, iam omnia accuratissime didicisse existimetis? Et alio modo. Qui non absurdum est, Legumlatorem quidem in pari sententiarum numero imperare reo victoriam dari:

Tom. III.

Κ Ε Φ Α Λ Ο Ν .

Περί προκαταλήψεως.

ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΙΣ καὶ οὕτως ἐστὶ, δι' ἧς τὰ περὶ ἀκούοντων ἐπιμηθήσονται, καὶ τοῖς τῶν ἀνελέγειν μελλόντων λόγοις προκαταλαμβάνοντες, ὑποξαιρήσονται τὰς ἐπιφερομένης δεσχερείας. καὶ τὰ μὲν τῶν ἀκούοντων ἐπιμηθήσονται ὡς δὲ καὶ προκαταλαμβάνουσι ἴσως δὲ ἕνεκεν ὑμῶν ἡαυμαζοισιν ἄνεως ὧν οὕτω καὶ μεγαλῶν πραγμάτων ἐπιχειρήσεται δημηγορεῖν. καὶ πάλιν· μεθυστικῆς ἀπορητικῆς μοι δύσκολος, ὅτι μέλλω συμβουλεύειν ὑμῖν, καὶ ὧν ὀκνοῦσι ἕνεκεν ἄλλοι κερήσονται ἴσως καὶ ὑμᾶς. καὶ μὲν οὕτως τῶν μελλόντων δεσχερεῖσθαι τοῖς ἀκούοισιν, οὕτω δὲ προκαταλαμβάνοντες φέρειν αἰτίας πρὸς ἃς ὁρῶντες ποιεῖν δοξεῖς συμβουλεύων, δεικνύμεν τὴν ἐρημίαν τῶν λεγόντων, τὸ μέγεθος τῆς κινήσεως, ἢ τὸ τὰ κινήσας συμφέρον, ἢ ἄλλω ποιῶν αἰτίας, δι' ἧς λύσας τὴν ἐπιφερομένην δεσχερείαν. καὶ δὲ μηδὲν ἢ τῶν ἰσορροπῶσιν οἱ ἀκούοντες, καὶ λέγειν ζυγίως, ἢ ὡς ἐστὶ γῶμης, ἢ ὡς ἐστὶ θυμῶματος γήματι. δι' ἧς πρῶτον ἀποπύματα τὸν ἐστὶν ἢ κινῶν μὲν ὡς καὶ τὰ πραγμάτων βουλοσσομένης τὰ κερήσονται· καὶ δὲ μὴ βουλοσσομένης ἀκούειν τὰ λεγόντων, οἴεσθαι καλῶς αἰ βουλοσσομένης. ἔτι πάλιν, ὅτι καλῶν ἐστὶν, ἢ ἀλλοῖς αἰτίας καὶ συμβουλεύειν, ἢ τῶν συμβουλοσσομένων ἀκούσονται, ἀπὸρῶν αἰ αἰσῶσιν δεκῆ, καὶ ἴσως ἐν μὲν τῶν δημηγορείας ἢ τὰ καὶ τὰ προκαταλήψεται καὶ ἴσως ἰσορροπῶσιν ἀπορητικῆς ἐν τῶν διχολογίας προκαταλήψεται καὶ ὁμοῖως τῶν παρεφροσσομένης. ἀπορητικῆς καὶ τῶν ἰσορροπῶσιν, ἐὰν μὲν ἐστὶ ἀρχαῖς γίνωνται τὰ λόγων, ὡς δὲ πῶς: οὐκ ἄλλοι οὕτως ἐστὶν, τὸ μὲν νομοθέτῶν καὶ τῶν δύο λόγοις τῶν ἀνελέγειν ἐκαστῶ ἀποδοῦναι τοῖς τῶν διχολογίας ὑμᾶς ὁμοῖως καὶ τὸν νόμον κρινῶν, εἴτα μηδὲ τὸ ἕνα λόγον ἀκούσονται βουλοσσομένης. ἔτι ἴσως μὲν ὑμῶν ποσῶν τῶν καὶ ἴσως ἔχειν, ὅπως ἀκούσονται πρῶτον τῶν λεγόμενων θύορως θύοσσομένης τῶν ἴσως ὑμᾶς τῶν καὶ τῶν οὕτως ὀλιγῶρως ἔχειν, ὡς τε μήτε τὰς ζῶσας ὑπομείσονται τῶν λόγων, ἢ δὲ νομίζων ἀκριβῶς ἀπορητικῆς γινώσκων. ἔτι ἄλλοις πῶς οὐκ ἄλλοι ἐστὶ, τὸν μὲν νομοθέτῶν τῶν καὶ τῶν ἴσως γινόμενων τῶν φθῶσονται νικῶν.

Cccc iij

ὑμας δὲ οὕτως ἐναίτιως γηγώσκειν ὡς ἐξ ἑ-
 ται, ὡς μὴ δὲ ἀπολογουμένων τῶν ἀφ' ἑβλη-
 μένων ἀκούειν; καὶ κείνον μὲν ἀφ' ἑ μᾶλλον
 κινδυνώθειν τοῖς φθύζοντα, ἀποδείξει τῶν
 πλεονεξίας αὐτοῖς ἐν ταῖς ψήφοις.
 ὑμας δὲ τοῖς μὲν ἀκινδυνώτως κατηγοροῦσι μὴ
 * φιλοεικῆν, τοῖς δὲ μὲν φόβων καὶ κινδυνῶν
 ὡς ἰσορροπιῶν ἐκπλήθειν; ἐὰν μὲν οὖν ἐν
 ἀρχαῖς οἱ ἰσορροποὶ γίνωνται, τῶν τὸν ἔργον
 αὐτοῖς ἀπομνηστεῖον. ἐὰν δὲ παρεληλυθότες
 τῶν λόγων ἰσορροποῦσιν, ἐὰν μὲν ὀλίγοι τινὲς τῶν
 ποιοῦσιν, ἔπιπληστοῖς τοῖς ἰσορροποῦσι, καὶ πρὸς
 αὐτοῖς λεκτέον, ὅτι δὲ ἴσως οὐ μὴ αὐτοῖς ἀκέρ-
 ῆσιν, ἵνα μὴ κωλύσωσι τοῖς ἄλλοις ὀρθῶς δι-
 κάζειν. ἐπὶ δὲ ἀκούσωσι, τότε ποιῆσθαι, πᾶσι
 ἐθέλωσιν. ἐὰν ὅ τὸ πλῆθος ἰσορροπῆ, μὴ τοῖς κρί-
 νοῦσιν, ἀλλ' ἐαυτῶν ἔπιπληξον. τὸ μὲν γὰρ
 ἐκείνοις ἔπιπληξον, ὀργῶν ἐργάζεται. τὸ δὲ
 ἐαυτῶν ἔπιπληξον * καὶ λέγειν ἢ μὴ τῆκεναι,
 συγγνώμης ποιήσθαι τυχεῖν δὲ ἵδ' ἐδειχθῆναι κρει-
 ῖστον δι' ἑαυτῶν αὐτοῖς ἀκούσασιν τῶν λόγων, καὶ
 ὡς ἐὼν μέλλοισι κρυβδῶν πᾶσι ψήφοι φέρειν,
 ἢ δὴ πᾶσι ἀφ' ἑνοῖον φαρεθῶν τίθεσθαι. συλ-
 λήδῶν δὲ τοῖς ἰσορροποῖς ἀπομνηστεῖον κεφα-
 λαῖωδῶς, ἢ γηγώμης, ἢ ἐνθυμήμασι, δικημο-
 τες τοῖς ἰσορροπιῶν, ἢ τοῖς δικασίαις, ἢ τοῖς νό-
 μοις, ἢ τῶν συμφέροντι τῆς πόλεως, ἢ τῶν κα-
 λῶν ἐναίτιοι μὲν. ἐκ γὰρ τῶν ἰσορροπιῶν ἐστὶν
 ὅτι μέγιστα παῦσαι τοῖς ἀκούοντα ἰσορροπιῶ-
 ν. ταῖς μὲν οὖν πρὸς τοῖς ἀκροαταῖς πρὸς
 κατὰ λήψιν, ὡς δεῖ χρῆσθαι, καὶ ὅπως τοῖς
 ἰσορροποῖς ἀπομνηστεῖον, ἐκ τῶν παρερημένων
 ἴσμεν. ταῖς δὲ ὑπὸ τῶν ἀπαγωνιστῶν ἔπιπληξον
 λέγεσθαι πάλιν, ὡς δεῖ παρεκαταλαμβάνειν,
 ὑποδείξω ἴσως οὕτω ὀδυρεῖσθαι ἀπὸ πανίας, ἢς
 οὐκ ἐγὼ, ἀλλ' ὁ τούτου ἔργος ὑπαίτιος ἔσται.
 καὶ πάλιν, πικρῶν μὲν αὐτὸν, τῶν δὲ καὶ τῶν
 μέλλειν λέγειν. ἐὰν μὲν οὖν τοῖς πρὸς τὸν λό-
 γον οὕτω δεῖ ταῖς ἔπιπληξον λέγεσθαι ὑπὸ τῶν
 ἐναίτιων παρεκαταλαμβάνοντα ἀφ' ἑλύειν,
 ἐὰν ἀσθενῆ ποιῆν. καὶ γὰρ καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἢ ταῖς
 παρεβλημένα, ὁμοίως φαίεσθαι με-
 γάλῃ τοῖς ἢ δὴ παρεκακηρόσιν. ἐὰν ὅ τῶν ὑπε-
 ρος λόγους ἐχλωδῶν, ἐοῖ ἐναίτιοι παρεκαπι-
 ληφότες ὄσιν, ἀ' μέλλομεν λέγειν, ἀπὸ παρεκα-
 ταληπτόν ὅσιν αὐτὰ λύνοντα τῶν δὲ τῶν ἔργον ἐστὶ
 ἢ ὅ μόνον μὲν κατέψυσται πολλὰ πρὸς ὑμας,
 ἀλλὰ ἐ σαφῶς εἰδῶς ὅτι ἐξελέγξω αὐτὸν,
 παρεκατέλαβον τὸν λόγον ἐ παρεβλήθη,

γρ. φιλοει-
 κας,
 Sc οὕτως,
 vel. οὕτω-
 σι ἰσορ.

γρ. ἐ λέγει
 ὡς τῶν λέγει
 ἢ μ.

A vos autem usque aded contra de iis
 sentire, ut neque insimulationi reos
 respondentes audiat: & illum qui-
 dem ob maius reorum periculum hanc
 ipsis prerogativam atque privilegium in
 ferendis sententiis impartiri, vos au-
 tem contra iis qui vlllo sine periculo
 accusatum veniunt, neque contentio-
 sos neque pertinaces esse: eos vero,
 qui cum metu periculoque criminibus
 respondent, clamoribus corripere, at-
 que pertertere? Siquidem igitur in ora-
 tionum initiis turbæ fiant, hoc pacto
 erit iis occurrendum. Quod si quid in
 dictionis progressu dicentem turbaverit,
 si quidem pauci quidam id agant, erunt
 hi corripiendi, dicendumque ipsorum
 profecto esse iustitiæ, ut sese nunc ad
 audiendum præstent, ne aliis rectè iu-
 dicandi impedimento sint: cum verò
 audierint, ut nunc quicquid libuerit,
 faciant. Sin multitudo omnis tumul-
 tuetur, non ipsos iudices, sed ip-
 sum te corripias oportet. Nam si illis
 molestus fueris, iram in te contrahes.
 Si te verò accusaris, ac dixeris deli-
 quisse, ut veniam consequare, facile
 præstabis. Opus est etiam iudices de-
 precemur, ut nos dicentes benignè au-
 diant, & quarum rerum clam senten-
 tiam sunt lataturi, iam perspicuam men-
 tem ponant. Ut autem breviter com-
 plectamur, turbis summatim occurre-
 mus vel sententiis, vel commentatio-
 nibus, ostendemusque, perturbantes,
 aut iusto, aut legitimo, aut publico
 utili, aut honesto repugnare. Ex his-
 ce namque maximè fit, ut auditores à
 tumultibus acquiescant. Quomodo igitur
 præoccupationibus apud auditores
 utendum sit, & quo pacto turbis oc-
 currendum, ex antiè dictis cognosce-
 mus. Quæ autem ab aduersariis verifi-
 militer dici poterunt, rursus quomo-
 do prævenienda sunt, demonstrabo.
 Fortèque suam deflebit inopiam, cu-
 ius non ego quidem, sed huius mos
 erit causa. Et rursus, Audio ipsum &
 hoc, illudque dicturum. In superio-
 re ergo oratione, quæ aduersarii dicturi
 videantur, sic præoccupando & solvere,
 & infirmare oportet. Etenim tametsi fir-
 missima sunt, quorum insimulantur, non
 itidem magna iis qui iam antea audierint,
 videntur. Quòd si secundæ in dicen-
 do partes nobis datæ fuerint, & aduer-
 sarii quæ dicturi sumus, præoccupant,
 ea rursus contra anticipando, ita à no-
 bis soluenda sunt: Hic autem nedum
 multa de me mentitus apud vos fuerit, sed
 certo sciens sese à me redargutum, meam
 orationem occupando calumniæ dedit,

B

C

D

E

ne ea quam oranti sibi præstiteratis, in me audiendo attentione sitis: vel ne ipse orationem habeam apud vos ob eam quam hic de me prius calumniam habuerit. Sed planè puto oportere vos meam dictionem ex me ipso potius quam ex aduersario meo cognoscere: & si hæc ab eo sunt prius dicendo infimulata, quas non mediocres dixerim esse coniecturas, cum nihil nunc sani dicitare? Vicitur autem & Euripides in Philoctete pulcherrimè hac specie, hoc modo: *Dicemus ipsi, licet & hic nostram putet iam perdidisse dictionem, suggerens iniuriam fecisse. Verùm ex me meas res discite, sese pandet hic de se loquens. Quemadmodum igitur præoccupationibus & erga iudices & erga aduersarios sit vtendum, ex his sciemus.*

CAPVT XX.

De postulatıs.

Postulata verò in orationibus sunt, quæ ab auditoribus oratores postulant. Horum autem alia sunt iusta, alia verò iniusta. Iustum quidem postulatum est, per quod iis quæ loquimur, attentionem præstari ac benignè audiri petimus. Iustum etiam, quo secundum leges nos iuari, ac nihil præter leges in nos decerni, & casibus ignoscendum postulamus. Si quidem postulatum præter leges fuerit, iniustum: si verò secundum leges fuerit, iustum dicitur. Postulata igitur sunt huiusmodi: ipsorum autem differentias diuisimus, quo & iustum & iniustum postulatum dignoscetes, non ineptè iis vti possimus, & ne nos aduersarii lateant, cum iniustum quicquam à iudicibus flagitant. Et de iis quidem, & ex antè dictis, scire poterimus.

CAPVT XXI.

De iteratione.

Iteratio autem, est breuis admonitio. Ea verò vtendum est tum circa partium, tum circa totius orationis exitum. Iterabimus autem summam vel ratiocinando, vel interrogando, vel enumerando, vel eligendo. Ipsorum autem vnumquodque quale sit, demonstrabo. Ratiocinari igitur est huiusmodi: *Ambigo autè ipse quidem quid hi fecerint,*

Tom.III.

A ἰὸ ὑμεῖς μὴ ὁμοίως αὐτῷ προσέχητε, ἢ ἐγὼ μὴ εἶπω πρὸς ὑμᾶς αὐτὸν, ἀλλὰ τὸ ἀλλοσύνρηται πρὸς τὸν ἑαυτοῦ. ἐγὼ δὲ οἶμαι δεῖν τοὺς ἐμοὺς λόγους πρὸ ἐμοῦ πωτάνεοσθαι ὑμᾶς, ἀλλὰ μὴ πρὸς τοῦτου. εἰ δὲ καὶ ταῦτ' εἴη προσδιέσσυρε λέγων, ἂ φημι οὐ μικρὰ σημαίνει τῶ μηδὲν ὑγιὲς τῶτον λέγειν. κέχρηται δὲ καὶ Εὐριπίδης ἐν Φιλοκτῆτη περικῶς τοῦτω τὰ εἶδει ἀλλὰ τῶδε. **B** δὲ ἐγὼ, κἂν μου ἀλλοφθείρας * δοκῆ λόγους ἑσπασὰς αὐτὸς ἠδικηκέναι. *Fort. δοκῆ λόγους ἑσπασὰς, αὐ.* ἀλλ' ἔξ ἐμοῦ γὰρ ταῖμα μαθήσῃ κλύων. Ὁ δὲ αὐτὸς αὐτὸν ἐμφανίζει σοι λέγων. τοῖς μὲν οὖν πρὸς κατὰλήψεσιν ὡς δεῖ χεῖσθαι καὶ πρὸς πρὸς κρίσεσ, καὶ πρὸς τρεῖς ἐναίτιοις, ἴσμεν ἀλλὰ τοῦτω.

ΚΕΦΑΛ. κ'.

Περὶ αἰτημάτων.

AΙΤΗΜΑΤΑ δὲ ὅστιν ἐν τοῖς λόγοις, ἂ πρὸς τῶ ἀκούοντων οἱ λέγοντες αἰτοῦσθαι. τῶτων δὲ ὅστι, τὰ μὲν ἀδίκῃ, τὰ δὲ δίκῃ. δίκῃον μὲν οὖν ὅστι, τὸ τε προσέχειν τοῖς λεγούμοις αἰτεῖσθαι, καὶ μετ' ἀνοίας ἀκούειν. δίκῃον δὲ καὶ τὸ πρὸς νόμοις αἰτεῖσθαι, καὶ τὸ μηδὲν πρὸς τοῖς νόμοις ἠφίστασθαι, καὶ τὸ τρεῖς ἀτυχήμασι συγγνώμῃ εἶχειν. ἐὰν μὲν ἢ πρὸς τοῖς νόμοις, ἀδίκῃον. ἐὰν δὲ μὴ, δίκῃον. ταῖ μὲν οὖν αἰτήματα, ταῦτα ὅστι. διειρομῆτα δὲ αὐτῶ τρεῖς ἀλλοφθείρας, ἢ εἰδότες τὸ, τε δίκῃον καὶ τὸ ἀδίκῃον, χεῖσθαι καὶ τὸ χεῖσθαι, καὶ μὴ λατάνασιν ἡμᾶς οἱ ἐναίτιοι, ἀδίκῃον τὴ αἰτεῖσθαι τρεῖς δικάζοντες. καὶ πρὸς μὲν τῶτω ἐκ τῶ εἰρημῶν ὁκ ἀγροήσασθαι.

E ΚΕΦΑΛ. κα'.

Περὶ παλιλλογίας.

Παλιλλογία δὲ, ἐστὶ μὲν σιωπῆς ἀπαμνησῖς. δεῖ δὲ αὐτῇ χεῖσθαι καὶ πρὸς τῶ μερῶν καὶ πρὸς τῶ ὅλων λόγων τρεῖς τελευτῆς. παλιλλογήσασθαι δὲ ἐν κεφαλαίοις, ἢ ἀλλολογίζομῆμοι, ἢ πρὸς αἰρομῆμοι, ἢ πρὸς σερωνῆμοι, ἢ ἀπὸ ἀλλολογίζομῆμοι. δεῖξω ὅ αὐτὸ οἱ ἕκαστοι ὅστι. τὸ μὲν οὖν ἀλλολογίζεσθαι τοῖον δὲ ἔστιν. ἀπὸ τῶ δὲ ἐγὼ καὶ ἐποίησθαι οὐτοῖς,

Hi quidem probi viri multorum malorum socii extiterunt, nos autem ignavi plurimorum fulmus bonorum authores. Ex iis igitur breuiter admonentes iterationibus utemur, & circa singularum partium, & circa totius orationis exitum.

Α ἡμεῖς δὲ οἱ φαῦλοι, ἀγαθῶν ἀλλοῖς ἀλλοὶ κατὰ πάντας. ἀπὸ τούτων μὲν οὖν σιωπῆως αἰαμιμνήσκοντες, ταῖς παλιλλογίαις χρησόμεθα, καὶ περὶ τῶν μερῶν καὶ περὶ τῶν ὅλων λόγων τὰς τελευτάς.

CAPVT XXIII.

De facetiis, & prolixitate orationis.

VNde autem facetè dicendum, & pro arbitrio orationis prolixitate utendum sit, rursus exponemus. Hic igitur facetè dicendi locus est, si quidem commentationes totas mediasue dixerimus: ita ut quod reliquum est medium, auditores ipsi comprehendant, quo locis & sententiis uti conuenit. Opus est autem in totam orationem facetias hanc dispertiamus, verbaque commutemus, neque easdem semper in eandemque sententiam frequentes afferamus: & hoc pacto nostra comis apparebit oratio. Qui verò dicendi prolixitate uti voluerit, opus est rem diuidat, & quæ qualibet in parte insint, quanquam naturam sapiant, edoceat, eorumque usum omnem, tum proprium, tum communem, & ipsas causas enarret. Quòd si longiorem quoque voluerimus orationem efficere, pluribus nominibus circa singula utendum est, eritque singulis in orationis partibus iterandum, & iterationem ipsam paucis absoluendum: in fine verò orationis hæc omnia, de quibus singillatim dixerat, congestim ponas, ac de rebus omnibus dicas, conuenit. Hoc igitur modo prolixiores reddi orationes poterunt. Qui autem dicendi voluerit breuitate uti, oportet totum negotium vno vocabulo complectatur, & hoc maximè quod in ipsa re breuissimum insit. Opus est etiam paucis uti copulis, plurima verò coniungere: nominibus ita uti, ut vna dictio duabus seruiat rebus: eritque frequens illa iteratio in partibus amouenda, & in orationum dumtaxat finibus iterandum. Et hoc quidem modo breues poterimus orationes efficere. Quòd si mediocritate uti in dicendo volueris, partium maximas diligens, de hisce verba facias oportet. Est etiam mediis utendum nominibus, quæ scilicet neque longissima, neque breuissima, neque multa de aliqua vna re sint, sed mediocria potius. Oportet & epilogos exintermediis partibus neque omnino auferri, neque vbiq; rursus inferri.

Κ Ε Φ Α Λ. κγ'.

Ὅτιν ἔστιν ἀρετὴ λέγειν, καὶ τοὺς λόγους μηκύνειν.

OΘΕΝ δὲ ἔστιν ἀρετὴ λέγειν, & τὰ μήκη τῶν λόγων ποιῆν ὅπως αὐτοὶ ἐθέλωσι, τὸ δὲ διεξιόντων πάλιν. ἀρετὴ μὲν οὖν λέγειν, ἐκ τούτου τῆ * ἴσου ἔστιν ὅτι τὰ ἐπιμήματα λέγοντας ὄλα, ἢ ἡμίση, ὥστε τὸ ἡμισυ αὐτοῖς ὑπολαμβάνειν τοὺς ἀκούοντας. δὲ δὲ ἐ γνώμας συμπληρωσάμεθα. καὶ δὲ τούτων κατὰ πόρτα τὰ μέρη συγκαταλέγειν ἀφελῆσθαι τοὺς λόγους, & μηδὲ ποτε ὀμνιοεῖς τὸ αὐτὸ πολλὰ ἰδέσθαι. & οὕτως ὁ λόγος ἀρετὸς φαίνεται. μηκύνειν δὲ τοὺς λόγους βουλόμενον δὲ μερίζειν τὸ πρῶτον, καὶ ἐν ἑκάστῳ μέρει τὰ ὄντα οἷα τὸ ἔστι πλὴν φύσιν διδάσκειν, καὶ πλὴν χεῖσιν, & ἰδίᾳ καὶ κοινῇ, & ταῖς περὶ φάσεις αὐτῶν ἐκδιηγείσθαι. ἀπὸ δὲ καὶ ἐν μακρότερον ἐτελήσωμεν τὸν λόγον ποιῆν, δὲ πολλοῖς ὀνόμασι περὶ ἑκάστου χεῖσθαι. καὶ δὲ τῶν μέρους ἑκάστου τῶν λόγου παλιλλογεῖν, καὶ πλὴν παλιλλογίας σιωπῆσαι ποιῆσθαι. ἐν δὲ τελευτῇ τῶν λόγου, ταῦτα περὶ ὧν καὶ ἐν ἑκάστῳ εἴρηκας, * ἀθροῖα σιωπῆσαι, καὶ ἀφῶσθαι καὶ περὶ ὅλων τῶν πρῶτον λέγειν. τῶν μὲν οὖν τῶν ἴσων μήκος ἔξοισιν οἱ λόγοι. βραχυλογεῖν δὲ βουλόμενον, ὄλα τὸ πρῶτον ἐν ὀνόματι περιλαμβάμεν, & τούτω ὁ αὐτὸς πρῶτον βραχυτάτων πρῶτον πρῶτον. καὶ δὲ σιωδῆσμοι ὀλίγοι ποιῆν, τὰ πλεῖστα ὅτι βραχυτάτων, ὀνομάζειν μὲν οὕτω τῇ δὲ λέξει εἰς δύο χεῖσθαι, καὶ παλιλλογίας πλὴν σιωπῆσαι ἐκ τῶν μερῶν ἀφαιρῆν, ἐν τῇ ταῖς τελευταῖς μόνον παλιλλογεῖν. καὶ τῶν μὲν οὖν τῶν ἴσων βραχυταῖς τοὺς λόγους ποιῆσθαι. εἰ δὲ βούλη μέτρος λέγειν, τὰ μέγιστα τῶν μερῶν ἐκλέγειν, περὶ τούτων ποιῆσθαι τοὺς λόγους. καὶ δὲ ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι τοῖς μέσοις χεῖσθαι, καὶ μήτε ποῖς μακροτάτοις, μήτε ποῖς βραχυτάτοις, μήτε πολλοῖς περὶ εἰ γένος, ἀλλὰ μετείοις. καὶ δὲ καὶ τοὺς ὀπτιλόγους ἐκ τῶν ἀπὸ μέσον μερῶν, μήτε πόρταλας ὄλαρην, μήτε πᾶσι τοῖς μέροισιν ὀπτιφέρην.

ἀλλ' ἀπὸ δὴ μέγιστα βούλη κατὰ μοῖσιν πρὸς
 ἀκούοντάς, ὅτι τῶν μέγιστα παλιλλογίῃ
 ὅτι τῆ τελευτῆ. τὰ μὲν οὖν μήκη τῶν λόγων
 ἐκ τῶν ποιησόμεν, ἠνίκά δὲ ἐτέλωμεν. αὐτὸ δὲ
 ἀρεῖον γράφειν ἡλῆς λόγον, ὡς ἀφύλα-
 τῆ ὡς μέγιστα, ὅπως τὰ ἡγή τῶν λόγων
 ὁμοιοῦσιν δὲ θεοῖσι δυνήσῃ. τὸ δὲ ποιή-
 σης, αὐτὸ ὅτι θεωρῆς τὰ μέγιστα τῶν ἡγῶν, καὶ
 τὰ ἀκριβῆ καὶ τὰ μέγιστα. ὡς δὲ μὲν οὖν τῶν
 τῶν ἐπιβῆν ἐκ ἀγνοήσῃς. ὡς δὲ ὀνομά-
 των σιωπῆσιως δηλώσομεν. καὶ γὰρ τὸ τῶν
 ἀγαγῶν ὅτι.

A Sed quæ maximè auditoribus nota esse volueris, in iis maximè ad finem iterationibus uti conuenit. Ex hisce igitur, quandocunque libuerit, prolixitate uti in dicendo quibimus. Quòd si facetam volueris orationem scribere, permaximè tibi obseruandum est, ut verborum mores hominibus similes queas reddere. Id autem efficies, si qui magni, qui curiosi, qui mediocres sunt mores, consideraris. De iis igitur poteris hac via cognoscere. De nominum verò compositione iam declarabimus. Est enim etiam hoc apprimè necessarium.

Κ Ε Φ Α Λ. κδ'.

CAPVT XXIV.

Περὶ ἑπὶ ὀνομάτων.

De figuris nominum.

Πρῶτον μὲν οὖν ἑπὶ ὀνομάτων εἰσὶ βῆς.
 ἀπλοῖς, ἢ σύνθεσις, ἢ μεταφέρων. ὡς-
 αὐτως καὶ σιωπῆσις τρεῖς. μία μὲν εἰς
 φωνήεντα τελευτῶν τῆς * συλλαβῆς, ἢ ἀπὸ
 φωνήεντος ἀρχομένη δὲ δὲ ἀπὸ ἀφώ-
 νου ἀρχομένη, εἰς ἀφώνον τελευτῶν. τριτὴ
 δὲ, τὰ ἀφωνα πρὸς τὰ φωνήεντα σιωπεῖν.
 τὰς εἰς δὲ τέσσαρες· μία μὲν, τὰ ὅμοια τῶν ὀ-
 νομάτων, ἢ ὡς ἀλλήλα πηθεῖαι, ἢ ἀφαι-
 ρεῖν. ἄλλη δὲ, τῶν αὐτῶν ὀνομασι γρηθῶν, ἢ
 μεταβάλλον εἰς ἕτερα. τριτὴ δὲ, ἐνὶ ἢ πολλοῖς
 ὀνομασι τὸ πρῶτον πρὸς ἀρβύειν. τέταρτη
 δὲ, ἐξ ἧς τὰ πρῶτα ὀνομαζέειν, ἢ ὑπερ-
 βιβάζειν. ὅπως δὲ καλλίστω ποιήσῃς τῶν ἑρ-
 μινείας, νῦν δηλώσομεν.

PRimum igitur figuræ nominum sunt tres, simplex, composita, & translata. Eodem etiam modo positiones sunt tres: Vna quidem, quæ in vocalem connexionibus terminat, & à vocali incipit: Secunda verò quæ à muta incipiens, in mutam definit: Tertia autem quæ mutas vocalibus iungit. Item ordines sunt quatuor, quorum vnus similia nomina aut inuicem collocat aut dispergit: alius verò qui eisdem rationibus utitur, aut inuicem mutat: tertius verò qui vno multisve nominibus rem appellat: quartus autem ordo est, quo gesta negotia nominamus, aut præterimus. Quo igitur pacto pulcherrimæ orationis filum texendum sit, nunc edocebimus.

Κ Ε Φ Α Λ. κε'.

CAPVT XXV.

Περὶ τῆς ἑρμινείας.

De interpretatione.

Πρῶτον μὲν οὖν εἰς δύο ἑρμινεύειν, εἴτε
 σαφῶς δὲ λέγειν. γρηθῶν δὲ ὅτι εἰς
 δύο λέγειν τῶνδε. ἐν μὲν, ὅτι αὐτὸς διώαται καὶ
 τῶν καὶ ἕτερον. δὲ δὲ, ὅτι οὐ δύ-
 ναται, ἢ πρὸς τὸ διώαται. τριτὴ δὲ, ὅτι οὐ καὶ
 τῶν καὶ ἕτερον διώαται. τέταρτη δὲ, ὅτι οὐτ'
 αὐτὸς οὐδ' ἕτερος διώαται. πέμπτη δὲ, ὅτι αὐ-
 τὸς μὲν διώαται, ἕτερος δὲ οὐ διώαται. ἕκτον
 δὲ, ὅτι αὐτὸς μὲν ἕτερον διώαται, ἕτερος δὲ
 ἢ διώαται ἕτερον. ἕκαστος δὲ τῶν ὅτι τῶν δὲ
 θεωρήσῃς. ὅτι μὲν γὰρ αὐτὸς διώαται ἢ τῶν καὶ
 ἕτερον, τῶν δὲ ὅτι. ἐγὼ δὲ οὐ μόνον τῶν αἴ-
 πιος ὑμῖν* ἐγὼ μὲν, ἀλλὰ ἢ Τιμόθεον μὲν
 λοντα γραπεῖν ἐφ' ὑμᾶς, διεκάλυσα. ὅτι δὲ
 ὅτι μὲν οὐ διώαται, ἕτερος δὲ διώαται, τῶν δὲ.

PRimum quidem interpretationem ipsam in duas partes distribuere, deinde conuenit dilucidè dicere. In duas verò partes, interpretationem distribuimus hisce modis: Vno, quod ipse potest & hoc, & aliud. Secundo, quòd hic quidem haud potest, alius autem potest. Tertio, quòd hic & hoc & aliud potest. Quarto, quòd neque ipse, neque alius potest. Quinto, quòd ipse quidem potest, alter verò non potest. Sexto, quòd ipse quidem alterum potest, alius vero non potest alterum. Horum autem vnumquodque ex hisce perspicies. Quod etenim ipse potest & hoc & aliud, huiusmodi est: Ego autem non harum dumtaxat rerum author vobis extiti, verùm & Timotheo, qui aduersus vos esset expeditiones ducturus, impedimento fui.

Quod verò hic non potest, alter autem potest, tale est: Ipse quidem non potis est qui pro vobis legatione fungatur: hic verò qui Spartiatarum civitati amicus est, facillimè apud eos, quæ vultis, queat efficere. Quod hic autem potest, & hoc & aliud, est huiusmodi: Non autem in bellis solùm hic se robustissimum & fortissimum præstitit, sed & consilii civium cedit nemini. Quod autem neque ipse, neque alius potest, tale est: Neque ipse parva munitus manu hostes queat, neque alius quisquam civium, expugnare. Quod verò ille potest, ipse autem nequit, est huiusmodi, nempe, Hic corporis valet viribus, ego verò sum corpore imbecillus. Quod autem ipse aliud potest, ille verò non potest aliud, huiusmodi est: Equidem ipse, qui clavo & gubernaculis præsim, valeo, hic autem neque qui remo utatur, potis est. Figuras igitur interpretandi duas partes facies hoc modo omnibus in rebus idem modus servandus est. Quibus autem rebus dilucida tua reddatur oratio, id rursus est considerandum.

A αὐτὸς μὲν οὐκ ἀδυνατῶν ἔχει πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ ἡμῶν. ἔστι δὲ φίλος ἐστὶ τῇ πόλει τῆς Σπάρτης, καὶ μάλιστα ἀδυνατῶν πρὸς τοὺς ἀβούλευσεν. τὸ δὲ οὐκ ἔστι καὶ τῶν ἑτέρων δυνατῶν, τοῖον δὲ οὐ μόνον δὲ ἐν τοῖς πολλοῖς βύραστοι αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ βουλεύσασθαι τῶν πολιτῶν οὐχ ἡκιστα δυνατῶν. ἔστι δὲ οὐκ οὐτ' αὐτὸς οὐδ' ἑτέρος δυνατῶν, τοῖον δὲ οὐτ' ἀλλ' αὐτὸς δυνάστη ὀλίγω δυναμὶν ἔχων, καὶ ἀπολεμῆσαι πρὸς ἐναντίους, οὐτ' ἄλλους ἐσθλούς τῶν πολιτῶν. τὸ δὲ οὐκ ἐκείνος μὲν δυνατῶν, αὐτὸς δὲ οὐ δυνατῶν, τοῖον δὲ. ἔστι μὲν γὰρ ἑρρωτῶν τὰ σώματα, ἐγὼ δὲ ἀρρωτῶν τυγχάνω. τὸ δὲ, οὐκ αὐτὸς μὲν ἑτέρον δυνατῶν, ἐκείνος δὲ οὐ δυνατῶν ἑτέρον, τοῖον δὲ. ἐγὼ μὲν γὰρ κυβερνήσαι δυνατὸς εἰμι, ἔστι δὲ οὐδὲ κωπηλατῆσαι δυνατῶν. γήματα μὲν οὐκ οὐκ εἰς δύο ἐρμυλεύειν ὡς ποίησεν, ὅτι τῶν παραγμάτων ἀπορῶντων αὐτὸν ἔσπον μεγάλων. ἀφῶς δὲ ὅταν δηλώσῃς, τῶν πάλιν σκοπεῖσθαι.

CAPVT XXVI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣ'

De oratione dilucida.

Περὶ τῶν σαφῶς δηλωῶν.

Primum quidem quodcunque dixeris, propriis suisque nominibus appella: & quicquid ambiguum fuerit, evitato. Caveas etiam oportet, ne vocales deinceps ponas. Aduertendum est præterea, ut quos articulos vocant, oportune, & aptè loces. Item consideres opus est, ne confusa sit, neque perturbata nominum compositio. Talis enim oratio & obscura est, & cognitu difficilis. Coniunctionibus verò quascunque antè dixeris, consequentes reddito copulas. Coniunctiones autem coniunctionibus reddere ita fit: Ego quidem ad quod temporis dixeram, adfui: tu autem quando te venturum dixeras, non venisti. Item, cum eadem coniunctio consequens sit: Tu enim & illorum author extitisti, & horum author ipse tu. De coniunctionibus igitur dictum est, ex quibus licet & reliqua quæque coniectari. Ipsa verò nominum structura, neque confusa, neque perturbata fieri debet. Et confusa quidem est huiusmodi, sicuti cum dixeris: Graue est, hunc verberibus afficere hunc. Nam obscurum esset, quis esset cædens. Quòd si ita dixeris, Graue est, hunc verberibus ab hoc affici, perspicuam reddes orationem.

ΠΡΩΤΟΝ μὲν οὐκ ὀνόμαζε τοῖς οἰκείοις ὀνόμασιν, ὅ, τι αἰ λέγῃς, ἀφῶν τὸ ἀμφίβολον. βύραστοι δὲ πρὸς τὴν φωνήεντα τῶν γραμμάτων, ὅπως μὴ ἐξῆς τεθῆσθαι. πρὸς τὴν δὲ καὶ τοῖς καλουμένοις ἀρῶντες, ὅπως ἐν τῶν δέοντι πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σκέπει δὲ καὶ πρὸς τὴν οἰομάτων, ὅπως μὴ τε συγκεχυμένη, μὴ τὴν ἀσάφην ἔσται. ἔστι γὰρ οὐτὼ λεγόμενα, δύσγνωστα συμβαίνει. μὲν δὲ σιωδῆσιν οὐκ ἀπὸ πρὸς τὴν ἀποδίδου πρὸς ἀκούσθαι τῶν. τὸ μὲν οὐκ οὐκ οὐκ σιωδῆσιν ἀποδίδου τῶν ἀκούσθαι, τοῖον δὲ ἐστὶν. ἐγὼ μὲν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ, οὐκ ἐφίλω σὺ δὲ φάσκων ἔξῃ, ἔστι ἡλθες. πάλιν ὅταν ὁ αὐτὸς σιωδῆσιν σιωδῆσιν ἢ οἷ, σὺ γὰρ καὶ ἐκείνων ἀμῶς ἔγρου, καὶ τούτων ἀμῶς σὺ. πρὸς μὲν οὐκ οὐκ οὐκ σιωδῆσιν εἶρηται, καὶ ἀπὸ τούτων τικμῶνται δεῖ καὶ πρὸς τῶν ἄλλων. δεῖ γὰρ τὴν σιωδῆσιν τῶν οἰομάτων μὴ τε συγκεχυμένη, μὴ τὴν ἀσάφην εἶ. τὸ μὲν γὰρ συγκεχυμένης, τοῖον δὲ ἐστὶν, ὡς ὅταν εἴποις. δεινὸν ἐστὶ τῶν τῶν τῶν. ἀδύνατον γὰρ ὡς ὅταν πρὸς ἀπὸ τῶν οὐκ οὐκ οὐκ. ἐὰν γὰρ εἴπῃς οὕτως, δύνανται ποίησεν: δεῖ γὰρ ἐστὶ τῶν τῶν ἀπὸ τούτου τύπῃς.

ὅ μὲν οὖν συγχεῖν πλεὺς οὐκ ὀνομα-
 των, τοῖόνδε ἐστὶ· τὸ δὲ προσέχειν τοῖς ἀρ-
 θροῖς, ὅπως ἐν τῷ δέοντι προσέχεται, ἐπὶ τῷ δὲ
 ὄρα· ὅτι ὁ ἀδελφὸς τῶν τῶν ἀδελφῶν ἀ-
 δικαῖ. ἢ μὲν οὖν ἐγγινώσκοντα τὰ ἀρ-
 σαφῆ ποιεῖ πλεὺς λέξι. ὁ ἀσαφῆ
 ποιῆσαι. ἔστι δὲ ὅτε συμβαίνει καὶ τὸ αἰάπα-
 λι. τὰ μὲν οὖν ἐν τοῖς ἀρ-
 θροῖς τοιαῦτα ἐστὶ.
 τὰ δὲ φωνήεντα μὴ πῆσαι ὡς ἀλλήλα, ἀλλὰ μὴ
 ποτε ἄλλως ἀδυνάτοι ἢ δηλοῦσαι, ἢ αἰάπα-
 ξις ἢ ἴσις, ἢ ἄλλη ἀφίρεσις. ὅ δὲ ἀμφίβορα
 ἀφάφθαι, τοῖόνδε ἐστὶν. ἕνα τῶν ὀνομάτων,
 ταῦτα ὅτι πλείοσι προσέχεται καὶ τῷ ὄντι *
 ὁδὸς τῶν θυρῶν, ἢ ὁδὸς τῶν βαδίζοντι. δεῖ δὲ
 ὅτι τῶν τοιούτων τὸ ἴδιον αἰεὶ συμπελαμβα-
 νει· καὶ σαφῶς μὲν ἐν τοῖς ὀνόμασι, ἀλλὰ ταῦ-
 τα ποιεῖ μὲν. ἀφάφθαι. εἰς δύο δὲ ἐρμη-
 νεύομεν ἀφ' ἧς προτερας μεθόδου.

ὁδὸς τῶν
 malè.

Κ Ε Φ Α Λ. κζ΄.

Περὶ αἰτιῶν.

Π Ε Ρ Ι δὲ αἰτιῶν ἐ παρὰ φύσιν, καὶ
 ὁμοιοτήτων, λέγω μὲν ἡδὴ δεησοῦμαι
 γὰρ καὶ τούτων. αἰτιῶν μὲν οὐκ ἐστὶ τὸ ἐσθμ-
 νίας πλεὺς ὀνομασίας ἅμα ἐ πλεὺς δυνάμει τοῖς
 αἰτιῶν μένοις ἔχον, ἢ τὸ ἔτερον τούτων. τοῖς
 μὲν οὐκ ὀνόμασι εἶναι ἀπὸ ἐσθμνίας ἅμα καὶ τῆ
 δυνάμει τὸ δὲ· οὐ γὰρ δίχασον, τῶν μὲν τὰ
 ἔμα ἔχοντα πλουτεῖν· ἐμὲ δὲ τὰ ὄντα προσέ-
 μενον, οὕτω πτωχθεῖν. τοῖς δὲ ὀνόμασι μό-
 νοις· διδόντω γὰρ ὁ πλούσιος ἐ βίδα μὲν τὰ
 πένητι καὶ εἰς δεῖ. τῆ δὲ δυνάμει· ἐγὼ μὲν
 τῶν τοιοσούτων ἐτεροπλάσια, ὅτι δὲ μοι με-
 γιστὸν κακὸν αἴτιος γέγονεν. ἐστὼ δὲ μὲν γὰρ
 τὰ ὀνόματα οὐκ ἐσθμνίας, αἱ δὲ προσέχεται ἐ-
 σθμνίας. καλλιστὸν μὲν οὐκ εἶναι ἀπὸ τῶν κατ' ἀμ-
 φότερον αἰτιῶν, ἐ κατὰ πλεὺς δυνάμει, ἐ
 κατὰ πλεὺς ὀνομασίαν. ἐστὶ δὲ καὶ τὰ λοιπὰ δύο
 αἰτιῶν.

Κ Ε Φ Α Λ. κη΄.

Περὶ παρὰ φύσιν.

Π Α ρ ῖ θ ο ῖ ς δὲ, ἐστὶ μὲν ὅταν δύο ἴσα λέ-
 γηται κῶλα. εἶναι δὲ αὐτὰ ἴσα καὶ πολλὰ
 μικρὰ ὀλίγοις μεγάλοις, ἐ ἴσα τὸ μέ-
 γεθος, ἴσα τὸν ἀριθμὸν. ἔχει δὲ τοῖόνδε τὸ γῆμα

A Structuram igitur nominum confundere
 tale est. Ut autem adnertas quo pacto ar-
 ticuli ipsi tempestivè ap eque addantur,
 ex hisce tibi liquidum fiet, *ὅτι ὁ αἰάπαλις*
ἴσως ἐ ἀδελφῶν ἀδικαῖ. Hic ipse homo hunc ip-
sam hominem iniuria afficit. Nunc enim in-
 teriecti articuli dilucidam faciunt dictio-
 nem : exempti verò obscuram apud Gra-
 eos efficient. Contingit autem & ali-
 quando contrarium. Quæ igitur in ar-
 ticulis servari convenit, huiusmodi sunt.
 Vocales autem iuxta inuicem ponendæ
 non sunt, nisi aut aliter obscura redda-
 tur oratio, aut replicatio quædam, alia-
 ve segregatio fiat. Ambigua vero fuge-
 re ita quibimus. Quædam nomina di-
 versis serviunt rebus, sicuti ὁδὸς, limen ia-
 nuæ, & ὁδὸς, via qua itur. Oportet au-
 tem in huiusmodi nominibus semper id
 complectamur quod proprium est signifi-
 catum, & dilucidè quidem in nomini-
 bus, si hæc fecerimus, loquemur : ex su-
 perioribus verò præceptis in duas partes
 interpretationes distribuemus.

CAPVT XXVII.

De contentionibus.

D E contentionibus autem & com-
 paribus, & similiter cadentibus,
 iam dicere aggrediamur. Nam & his
 quoque nobis opus erit. Est igitur con-
 tentio, quæ contrarium nomen simul, &
 vim oppositis rebus habet, aut horum
 alterum. Quæ igitur contrarium nomen
 simul & vim habet, huiusmodi esse
 poterit. Non enim iuris est, hunc meis
 rebus vsurpando locupletari, me verò
 meis priuatum rebus pauperie ita premi.
 Contentio verò nominibus solis erit hu-
 iusmodi. Det enim locuples ac felix
 pauperi & egeno. Vi autem contentio
 hæc fit, Ego quidem hunc aduersa va-
 letudine laborantem curavi, hic autem
 mihi maximorum author malorum exti-
 tit. Nam hoc loeo non in omnibus sed
 in ipsis rebus contrarietas est. Quæ ergo
 & vi & nomine contentio fuerit ea erit
 longè pulcherrima. Reliquæ verò con-
 tentiones duæ sunt.

CAPVT XXVIII.

De compari.

C O M P A R autem est, quando duæ pa-
 res enunciantur clausulæ. Pares au-
 tem esse poterunt multæ etiam parvæ clau-
 sulæ, paucis magnis, & pares magnitudine,
 paribus

patibus numero. Figuram verò habet compar huiusmodi, aut propter pecuniarum inopiam, aut propter belli magnitudinem. Hæ namque clausulæ, neque similes, neque contrariæ, sed tamen inuicem pares sunt.

Α ἢ παρίστωσις· ἢ δὲ φησὶν ἁπλοῦς ἢ δὲ πολέμου μέγθος. ταῦτα γὰρ οὔτε ὁμοία, οὔτε ἐναντία, ἀλλ' ἴσα μόνον ἀλλήλοις.

Κ Ε Φ Α Λ. κθ'.

CAPVT XXIX.

De similiter cadente.

Περὶ παρομοιώσεως, καὶ τῶν μέρων τῶν εἰρημίων ἀνακεφαλαίωσις.

Similiter verò cadens est quod compar quidem maius est. Non enim pares solum clausulas, verum & similes, & similibus efficit verbis. Est autem huiusmodi, quantum te decet orationis imitatio, tantum adfit delectationis machinatio. Maximè verò similes fieri oportet exitus dictionum. Iis namque vel in primis efficitur similiter cadens. Similes autem dictiones sunt ex similibus syllabis, in quibus plurimæ literæ eadem sunt: sicuti militibus nullis valet, & viribus multis caret. Quæque verò extra artem posita sunt, ea vltro id ipsum demonstrabunt. Sed de his hæcenus satis. Etenim iustum, & honestum, & vtile, reliquaque, & ipsa, quæ sunt, tenemus, & vnde his affluamus, ex antedictis planè cognoscimus. Eodem autem modo quæ sint amplificationes extenuationesque, & ex quibus hæc locis defumantur, intelligimus. Identidem verò & præoccupaciones, & postulata ab auditoribus & iterationes, & facetias, & orationum prolixitates, & ipsius interpretationis structuram omnem scimus. Quas ob res communem omnium specierum vim, atque differentiam, ipsarumque vsum omnem, si ex antè dictis tenuerimus, assuefecerimus facile nosmetipsos, qui his omnibus pro artis præceptis exercitati abundemus, & adiumenti ex ipsis plurimum tum dicendo tum scribendo consequamur. Igitur præcepta causarum hoc pacto accuratissimè per partes distribueris. Vt autem pro vnaquaque specie ad humani corporis effigiem verba locari conueniat, & quæ sine circa orationis partes obseruanda, & quomodo hisce partibus sit vtendum, rursus ostendam. De exordiis igitur dicendum est priùs. Ea verò septem speciebus communia sunt, & omnibus in negotiis congruè dici poterunt.

Β ΠΑΡΟΜΟΙΩΣΙΣ δὲ ἔστιν ἡ μίξις τῶν τῆς παρίστωσις. οὐ γὰρ μόνον ἴσα τὰ κῶλα ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ ὁμοία ἔξ ὁμοίων ὀνομάτων. ὅθεν δεῖ σε λόγου μίμημα, φέρε ποθοῦ τέχνασμα. μάλιστα δὲ ποιεῖ ὁμοία τὰ τελευτήρια τῶν ὀνομάτων. ταῦτα γὰρ μάλιστα ποιεῖ τὴν ὁμοίωσιν ὁμοία ἢ ἔστιν ὀνόματα, τὰ δὲ ὁμοίως συλλαβῶν. ἐν αἷς πλείστα γράμματα τὰ αὐτὰ ἔστιν ὅτι, πληθεῖ μὲν ἐνδεῶς, διωάμει δὲ ἐντελεῶς. ὅσα δὲ ἔξω τέχνης κείτῃ, τὸ αὐτόματι αὐτὸ δείξει. καὶ μὲν οὖν ἁπλοῦτων ἀπόχρη. καὶ γὰρ τὸ δίχασμον, καὶ τὸ καλόν, καὶ τὸ συμφέρον, καὶ τὰ λοιπὰ, αὐτὰ τίθισμεν ἅ ἔστι, καὶ ὅθεν αὐτὰ πολλὰ ποιήσομεν, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς αὐξήσεως, καὶ τὰς ταπεινώσεως γινώσκοντες αἱ τινές τε εἰσι, καὶ ὅθεν αὐτῶν εἰς τοὺς λόγους διπορήσομεν. ὁμοιοῦσιν δὲ τούτοις, τὰς τε παρομοιοῦσιν, ἔτι τὰ τῶν ἀκούοντων αἰτήματα, καὶ τὰς παλιλλογίας, καὶ τὰς ἀσειολογίας, καὶ τὰς μήκη τῶν λόγων, καὶ τῆς ἐρμηνείας τὴν σωθεῖσιν ἀπασθῆν, ἴσμεν. ὡς ἂν τὰς κρινὰς διωάμεις ἀπὸ τῶν τῶν εἰδῶν, καὶ τὰς ἀφαιρέσεως, ἔτι τὰς χηρῆς αὐτῶν, ἐκ τῶν παρομοιοῦσιν εἰδότες, αἱ ἐπιστάμενοι ἡμᾶς αὐτοῖς ἔτι γυμνασίου ἀναλαμβάνειν αὐτὰς καὶ τὰ παρομοιοῦσιν, πολλὰ δὲ ὑποκρίσας ἔτι γράφοντες ἔτι λέγοντες ἔξ αὐτῶν ἔξομεν. καὶ τὰ μέρη μὲν οὖν οὕτως ἀκεραῖα σατα αὐτὸ δὲ λέγεις τὰς τῶν λόγων μὴ ἰσοῦς. ὡς γὰρ διελθεῖς ἢ ἔπι τοῖς εἰδέσι χηρῆ τὰ τῶν λόγων σωθεῖσιν μαθεῖδως, ἵσι τε παρομοιοῦσιν τῶν μέρων χηρῆσαι, ἔτι πῶς τούτοις αὐτοῖς, ταῦτα παλιπ δηλώσῃ. παρομοιοῦσιν μὲν οὖν παρομοιοῦσιν. κοινὸν δὲ ἔστι τῶν ἐπιὰ εἰδῶν, ἔτι ἔτι πᾶσι παρομοιοῦσιν ἀρμόσι λέγοντες.

Interpretatio melius.

